



**ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΙΡΑΙΩΣ
ΤΜΗΜΑ ΔΙΕΘΝΩΝ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΣΤΙΣ ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΑΪΚΕΣ ΣΠΟΥΔΕΣ
ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ**

Θέμα:

*«Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης & Εξωτερική Πολιτική: Η
Στάση των ΜΜΕ στο Ζήτημα της π.Γ.Δ.Μ. την Περίοδο
20/02/2008 έως 5/04/2008»*

Επιβλέπων: Γιώργος Μαυρογένης

Εκπόνηση: Αργυρώ Πλατή

Πειραιάς, 2009

Περιεχόμενα

Εισαγωγή	σελ.1
Κεφάλαιο 1^ο: Σχέση Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης & Εξωτερικής Πολιτικής	σελ.3
1.1 Διαμόρφωση Εξωτερικής Πολιτικής – Μια Θεωρητική Προσέγγιση.....	σελ.3
1.2 Ελληνική Εξωτερική Πολιτική.....	σελ.4
1.2.α Σχολές Σκέψης και Ελληνική Εξωτερική Πολιτική.....	σελ.4
1.2.β Διαμόρφωση Ελληνικής Εξωτερικής Πολιτικής.....	σελ.6
1.3 ΜΜΕ και Εξωτερική Πολιτική.....	σελ.9
1.4 Ελληνική Εξωτερική Πολιτική και ελληνικά ΜΜΕ.....	σελ.11
1.5 Κοινή Γνώμη, ΜΜΕ και Εξωτερική Πολιτική.....	σελ.13
1.6 Εθνικισμός και ΜΜΕ.....	σελ.14
1.7 ΜΜΕ και Πολιτική Ηγεσία.....	σελ.16
1.8 Πηγές Πληροφόρησης των ΜΜΕ.....	σελ.18
1.9 Η Στρεβλή Ενημέρωση στα Διεθνή Θέματα.....	σελ.19
1.10 Άσκηση Εξωτερικής Πολιτικής από Δημοσιογράφους.....	σελ.22
Κεφάλαιο 2^ο: Θεωρίες Αλληλόδρασης ΜΜΕ-Εξωτερικής Πολιτικής	σελ.24
2.1 Παγκόσμια Δίκτυα Ενημέρωσης.....	σελ.24
2.2 Η Επίδραση του CNN (CNN EFFECT).....	σελ.25
Κεφάλαιο 3^ο: Έρευνα Στάσης ΜΜΕ για Μακεδονικό	σελ.31
3.1 Οι εξελίξεις στο Μακεδονικό Ζήτημα.....	σελ.31
3.2 Έρευνα πρωτοσέλιδων σχετικά με το ζήτημα της ονομασίας της π.Γ.Δ.Μ.....	σελ.34
3.3 Συμπεράσματα μετά την κριτική μελέτη των πρωτοσέλιδων των τεσσάρων εφημερίδων.....	σελ.42
3.4 Δημοσκοπήση της Public Issue για τις σχέσεις της Ελλάδας με την π.Γ.Δ.Μ.....	σελ.47
Κεφάλαιο 4^ο:	
4.1 Συμπεράσματα.....	σελ.50
4.2 Παράρτημα.....	σελ.53
4.2.1 Πρωτοσέλιδα Εφημερίδων-Περιεχόμενο Περίοδος 20-2-08 έως 5-4-08.....	σελ.53
4.2.2 Η Πρόταση Νίμιτς για το επίσημο Διεθνές Όνομα.....	σελ.64
4.2.3 Δημοσκοπήση της Public Issue για τις σχέσεις της Ελλάδας με την π.Γ.Δ.Μ.....	σελ.67
4.3 Βιβλιογραφία.....	σελ.76

Εισαγωγή

Το τέλος του Ψυχρού πολέμου αλλά και η παγκοσμιοποίηση των επικοινωνιών αποτέλεσαν δυο κρίσιμους παράγοντες σύμφωνα με τον Larson (Larson J.F., 1992, σσ. 159-161) οι οποίοι άλλαξαν τον τρόπο με τον οποίο τα Μέσα Ενημέρωσης επιδρούν στη διαδικασία λήψης αποφάσεων για την εξωτερική πολιτική. Η ανάπτυξη και η διάδοση νέων τεχνολογιών μετασχημάτισαν την προοπτική των Μέσων Μαζικής Επικοινωνίας και ενίσχυσαν τη δυνατότητα τους να προσφέρουν αδιάκοπη ροή ειδήσεων. Γεγονότα όπως η πτώση του Τείχους στο Βερολίνο, η ανθρωπιστική κρίση στη Σομαλία και ο πόλεμος στο Ιράκ, μετατρέπονται σε κορυφαία τηλεοπτικά και ενημερωτικά επεισόδια, που επικοινωνούνται ακαριαία στο παγκόσμιο ακροατήριο, δημιουργώντας πίεση και ένταση σε όλους τους δρώντες που συμμετέχουν στην αποτίμηση και αξιολόγηση των όσων συμβαίνουν στον κόσμο. Όπως διαπιστώνει ο McNair «... στην εξωτερική πολιτική όπως και στην εσωτερική, η εικόνα ανταγωνίζεται πλέον σε σημασία το περιεχόμενο των λόγων και των έργων» (McNair Brian, 2003, σ. 270). Τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης καθίστανται πλέον ένας σημαντικός παράγοντας, η παρέμβαση του οποίου μεταβάλλει το περιβάλλον στο οποίο χαράσσεται και ασκείται η εξωτερική πολιτική.

Αφορμή της παρούσας εργασίας στάθηκε η επαναφορά στην επικαιρότητα του ζητήματος της ονομασίας της π.Γ.Δ.Μ. ως πεδίο έρευνας σχετικά με τη στάση που τήρησαν τα μέσα απέναντι στους χειρισμούς της κυβέρνησης και πιο συγκεκριμένα τέσσερις εφημερίδες διαφορετικής ιδεολογικής προέλευσης που επιλέχθηκαν ως δείγμα. Το ερώτημα στο οποίο καλείται να απαντήσει η συγκεκριμένη εργασία είναι ποια ήταν η στάση των τεσσάρων εφημερίδων απέναντι στους χειρισμούς της κυβέρνησης σχετικά με το ζήτημα της ονομασίας και αν τελικά επηρέασαν την εξωτερική πολιτική.

Πιο συγκεκριμένα, στο πρώτο κεφάλαιο της εργασίας α) θα γίνει αναφορά στους παράγοντες διαμόρφωσης της εξωτερικής πολιτικής και ειδικότερα της ελληνικής εξωτερικής πολιτικής, καθώς επίσης και στις σχολές σκέψης επηρεασμού της ελληνικής εξωτερικής πολιτικής, β) θα αναλυθεί η σχέση των

Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης με την εξωτερική πολιτική, όπως επίσης η σχέση των ελληνικών ΜΜΕ με την ελληνική εξωτερική πολιτική, γ) θα γίνει αναφορά στα επίπεδα χάραξης της εξωτερικής πολιτικής (ατομικό, συλλογικό, κρατικό και διεθνές), δ) θα διευκρινιστεί το τρίγωνο κοινή γνώμη-ΜΜΕ-εξωτερική πολιτική και ε) η επίδραση που ασκούν στην εξωτερική πολιτική η κοινή γνώμη και τα ΜΜΕ αντίστοιχα. Επιπλέον, στην προσπάθεια ανάλυσης της επίδρασης των ΜΜΕ στην εξωτερική πολιτική θα γίνει αναφορά στον έλεγχο που ασκούν στα μέσα οι κυβερνήσεις και κατά συνέπεια στη διάκρισή τους σε πλήρως ελεγχόμενα, μερικώς υποταγμένα και πλήρως αυτόνομα, καθώς επίσης και στις πηγές πληροφόρησης των μέσων. Τέλος, θα γίνει αναφορά στο ρόλο των δημοσιογράφων σήμερα και στη δυνατότητα να διαμορφώνουν την εξωτερική πολιτική.

Στη συνέχεια, στο δεύτερο κεφάλαιο, θα αναπτυχθεί η θεωρία του φαινομένου της «επίδρασης του CNN» και θα παρατεθούν παραδείγματα εφαρμογής της σε διάφορες κρίσεις που απασχόλησαν την παγκόσμια ειδησεογραφία.

Στο τρίτο κεφάλαιο περιλαμβάνεται το ερευνητικό κομμάτι της εργασίας. Θα γίνει μια σύντομη αναφορά στο ζήτημα της ονομασίας της π.Γ.Δ.Μ., τόσο για την περίοδο 90-93 όσο και για την περίοδο που ερευνάται, θα παρουσιαστούν πρωτοσέλιδα των εφημερίδων που αποτέλεσαν το δείγμα της έρευνας, θα γίνει καθορισμός της χρονικής περιόδου μελέτης, η οποία ήταν από τις 20/02/2008 έως τις 5/04/2008, περίοδος που επιλέχθηκε γιατί σε αυτό το διάστημα κορυφώθηκαν οι εξελίξεις σχετικά με το ζήτημα της ονομασίας. Στη συνέχεια θα παρατεθούν συμπεράσματα της έρευνας καθώς και η εφαρμογή ή μη της θεωρίας επίδρασης των ΜΜΕ στην εξωτερική πολιτική.

Στο τέταρτο και καταληκτικό κεφάλαιο της εργασίας, θα παρουσιαστούν τα συμπεράσματα σχετικά με την επίδραση των ΜΜΕ στην εξωτερική πολιτική, βάσει της ανάλυσης αλλά και της έρευνας που έχει προηγηθεί.

Τέλος, περιλαμβάνεται Παράρτημα, στο οποίο παρατίθενται αναλυτικά τα πρωτοσέλιδα των εφημερίδων που αποτέλεσαν το δείγμα της έρευνας καθώς και τα σημαντικότερα σχόλιά τους, η αναλυτική Πρόταση Νίμιτς για το ζήτημα της ονομασίας της π.Γ.Δ.Μ., όπως δημοσιεύθηκε σε ελληνική εφημερίδα καθώς και μία δημοσκόπηση που πραγματοποιήθηκε το Φεβρουάριο του 2008 για τις σχέσεις της Ελλάδας με την π.Γ.Δ.Μ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο : Σχέση Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης & Εξωτερικής Πολιτικής

1.1 Διαμόρφωση Εξωτερικής Πολιτικής – Μια Θεωρητική Προσέγγιση

Η εξωτερική πολιτική σημαίνει το άθροισμα των ενεργειών –πράξεων ή παραλείψεων- που διαμορφώνουν τη σχέση ενός κράτους με τις άλλες μονάδες της διεθνούς κοινωνίας. Όπως κάθε άλλη πολιτική, έτσι και η εξωτερική πολιτική είναι υπόθεση πολυεπίπεδη και πολυσύνθετη, γιατί διαμορφώνεται από πολλά δεδομένα (ενδογενείς παράγοντες), γεωγραφικά, ιστορικά, ιδεολογικά, μέσα μαζικής ενημέρωσης (ΜΜΕ) κλπ. (Βύρων Θεοδωρόπουλος, 2001, σ.14). Ωστόσο, πέρα από τους ενδογενείς παράγοντες, καθοριστικό ρόλο (David Skidmore and Valerie Hudson, 1993) στην εξωτερική πολιτική μιας χώρας διαδραματίζουν και οι εξωγενείς όπως: η δομή, η διάρθρωση και η λειτουργία του διεθνούς και περιφερειακού συστήματος στο πλαίσιο του οποίου η χώρα-κράτος συμμετέχει και δρα, οι διεθνείς και οι περιφερειακές συμμαχίες καθώς και οι διακρατικές σχέσεις. Από τα ανωτέρω συμπεραίνεται ότι η διαμόρφωση της εξωτερικής πολιτικής ενός κράτους εξαρτάται από ενδεχόμενους πολλαπλούς συνδυασμούς ενδογενών και εξωγενών μεταβλητών.

Ο χαρακτηρισμός της εξωτερικής πολιτικής ως υπόθεση πολυσύνθετη εξηγεί την πολλαπλότητα των παραμέτρων που καθορίζουν την εξωτερική πολιτική και τον τρόπο που η κάθε μια τους επηρεάζει σε διαφορετικό μέτρο τη χάραξη της εξωτερικής πολιτικής (Βύρων Θεοδωρόπουλος, 2001, σ.19). Οι παράμετροι που επηρεάζουν τη χάραξη της εξωτερικής πολιτικής μπορεί να είναι σταθερές ή μεταβλητές. Τέτοιες παράμετροι είναι η γεωλογική, η γεωγραφική-γεωφυσική, η κλιματική, ο χαρακτήρας ενός λαού, η ιστορία του κάθε λαού, η οικονομία μίας χώρας, η εσωτερική πολιτική, η εξωτερική πολιτική μίας χώρας, τα ιδιωτικά οικονομικά συμφέροντα τα οποία μπορούν να επηρεάζουν ή και να κατευθύνουν την εξωτερική πολιτική, ενώ σε συνδυασμό με την εξουσία τους στα ΜΜΕ μπορούν ακόμη και να υποκαταστήσουν την αιρετή λαϊκή εξουσία. (Βύρων Θεοδωρόπουλος, 2001, σσ. 21-74).

Ορίζονται τέσσερα επίπεδα στην ανάλυση και τη χάραξη της εξωτερικής πολιτικής μιας χώρας (Θεόδωρος Κουλουμπής, 1998, σσ. 441-453): Πρώτο επίπεδο: Η προσωπικότητα και οι ιδεολογικές καταβολές των ηγετών και των κυριότερων επιτελών τους - ατομικό επίπεδο. Δεύτερο επίπεδο: Το συλλογικό, που αφορά στις εσωτερικές ομάδες πίεσης, δηλαδή τα κόμματα, τα ΜΜΕ, την κοινή γνώμη, τις κοινωνικές τάξεις και τις οικονομικές ομάδες. Στο τρίτο επίπεδο ανάλυσης, το κρατικό, συμπεριλαμβάνονται το πολιτικό σύστημα της χώρας και γενικότερα η λειτουργικότητα των πολιτικών ινστιτούτων και θεσμών, σε συνδυασμό με τα στοιχεία ισχύος - οικονομική ανάπτυξη, κοινωνική ευμάρεια και στρατιωτική ισχύ - που διαθέτει ένα κράτος. Το διεθνές και περιφερειακό επίπεδο είναι τέλος η τέταρτη κατηγορία που επηρεάζει σημαντικά τη διαμόρφωση της εξωτερικής πολιτικής.

1.2 Ελληνική Εξωτερική Πολιτική

1.2.α Σχολές Σκέψης και Ελληνική Εξωτερική Πολιτική

Από το 1974 βασική μέριμνα της ελληνικής εξωτερικής πολιτικής ήταν (και εξακολουθεί να είναι) η αντιμετώπιση της τουρκικής απειλής. Όλες οι ελληνικές κυβερνήσεις προσπάθησαν να αποτρέψουν την επανάληψη μιας επίθεσης και να περιορίσουν την δυσμενή, για την Ελλάδα, κατάσταση που δημιούργησε η κατοχή της Κύπρου και η αυξημένη επιθετικότητα της Τουρκίας στο Αιγαίο. Για το σκοπό αυτό η στρατηγική της Ελλάδας υπήρξε πολυδιάστατη και συνδύασε την προσπάθεια ενδυνάμωσης των ενόπλων δυνάμεων της χώρας με ενέργειες στο πεδίο της πολυμερούς και διμερούς διπλωματίας. Σε σχέση με αυτή τη στρατηγική και τις προτεραιότητές της, υπήρξαν στη χώρα διαφορετικές αντιλήψεις που, σταδιακά και σχετικά αργά, εμφανίστηκαν ως δύο κυρίαρχες σχολές σκέψης με στέρεο θεωρητικό υπόβαθρο (Δ. Κώνστας, 1999, σσ. 58-62).

Στη δεκαετία του 1980 κυριάρχησε στον ακαδημαϊκό χώρο η ρεαλιστική θεωρία της ισχύος, με επικρατέστερο όνομα να είναι αυτό του «Ελληνοκεντρισμού» (Παναγιώτης Ήφαιστος, 1999, σσ. 185-192). Η σχολή αυτή θεωρεί το διεθνές σύστημα άναρχο, εξαιτίας της απουσίας μιας νομιμοποιημένης διεθνούς εξουσίας, και υποστηρίζει ότι τα κράτη, όντας

ορθολογικά όντα, πρέπει να επιδιώκουν το εθνικό τους συμφέρον και την ασφάλειά τους. Οι διεθνείς οργανισμοί δεν επηρεάζουν σημαντικά τη συμπεριφορά των κρατών, αντίθετα τα κράτη χρησιμοποιούν τους οργανισμούς αυτούς για την καλύτερη προώθηση των συμφερόντων τους.

Προς το τέλος της δεκαετίας του 1980 έκανε αισθητή την παρουσία της μια δεύτερη σχολή, που βρήκε τη θεωρητική της θεμελίωση στο νέο λειτουργισμό και τις ιδέες του διεθνισμού και της αλληλεξάρτησης και το όνομα που επικράτησε γι' αυτή τη σχολή είναι «Ευρωκεντρισμός» (Παναγιώτης Ήφαιστος, 1999, σσ. 208-216). Σύμφωνα με αυτή τη σχολή το διεθνές σύστημα είναι άναρχο. Η ύπαρξη διεθνών αρχών και διεθνών οργανισμών επηρεάζει τη συμπεριφορά των κρατών, δημιουργώντας δεσμεύσεις που τα υποχρεώνουν να συμπεριφέρονται κατά τρόπο παρόμοιο και προβλέψιμο. Καλύτερη οργάνωση επιτυγχάνεται ανάμεσα στα κράτη στα πλαίσια πολιτικών κοινοτήτων. Η οικονομική αλληλεξάρτηση και ολοκλήρωση στα πλαίσια των κοινοτήτων αυτών δημιουργεί συνθήκες για μια πολιτική ολοκλήρωση ανάμεσα στα κράτη, που τα βοηθάει να επιλύουν ειρηνικά τις διαφορές τους.

Διακεκριμένα μέλη των σχολών αυτών, κυρίως ακαδημαϊκοί, δημοσιογράφοι και επί τιμή διπλωμάτες, προσπάθησαν να επηρεάσουν τις επιλογές εξωτερικής πολιτικής, αξιοποιώντας τις προσωπικές τους σχέσεις με πολιτικούς (μερικές φορές εκλαμβάνοντας και το ρόλο του προσωπικού συμβούλου) και συμμετέχοντας σε θεσμοθετημένα όργανα του ΥΠΕΞ, όπως η Επιτροπή Προγραμματισμού της Υπηρεσίας Ενημέρωσης που λειτούργησε στην περίοδο 1985-1987, η Επιτροπή Πολιτικού Σχεδιασμού στην περίοδο Ιουλίου 1991-τέλη 1992 και το Επιστημονικό Συμβούλιο που λειτούργησε από τον Απρίλιο 1996 (Δ. Κώνστας, 1999, σ. 76). Αξιοσημείωτο είναι πως οι δύο σχολές δεν ταυτίστηκαν με κάποιο συγκεκριμένο πολιτικό κόμμα, αλλά υπάρχουν πολιτικοί και στα δύο κυρίαρχα κόμματα (ΝΔ και ΠΑΣΟΚ) που υποστηρίζουν τις θέσεις αμφοτέρων των σχολών.

Σημαντικότερο ρόλο στην προσπάθεια επηρεασμού του σχεδιασμού της εξωτερικής πολιτικής διαδραματίζουν σήμερα ορισμένα κέντρα ερευνών (Δ. Κώνστας, 1999, σσ 81-83), κυρίως το Ελληνικό Ίδρυμα Ευρωπαϊκής και Εξωτερικής Πολιτικής (ΕΛΙΑΜΕΠ), το Ελληνικό Κέντρο Ευρωπαϊκών Μελετών (ΕΚΕΜ), το Ινστιτούτο Διεθνών Σχέσεων (Ι.ΔΙ.Σ) και το Ίδρυμα Αμυντικών Αναλύσεων (Ι.Α.Α.), που λειτουργούν ως «δεξαμενές σκέψης» (think-tanks)

και που αναλαμβάνουν ειδικές μελέτες κατόπιν πρότασης που υποβάλλουν στο ΥΠΕΞ ή στο Υπουργείου Άμυνας.

Η μελέτη της διαμόρφωσης της εξωτερικής πολιτικής μιας χώρας είναι μια εξαιρετικά δύσκολη υπόθεση και ο ξένος παρατηρητής, με την ελλιπή γνώση που μπορεί να έχει για τους μηχανισμούς λήψης αποφάσεων στο ΥΠΕΞ, μπορεί εύκολα να περιπέσει σε σφάλματα και να πιστέψει ότι αυτές οι σχολές επηρεάζουν άμεσα τις τελικές αποφάσεις εξωτερικής πολιτικής (Παναγιώτης Ιωακειμίδης, 1999, σσ. 140-170). Η θεωρία διαφέρει από την πραγματική διαχείριση της εξωτερικής πολιτικής και συχνά χρησιμοποιείται εκ των υστέρων για να «νομιμοποιήσει» τις πολιτικές επιλογές. Όπως προκύπτει από έρευνα Έλληνα πολιτικού επιστήμονα, υπάρχει ελλιπής σχεδιασμός πολιτικής στο ΥΠΕΞ και η εξωτερική πολιτική διαμορφώνεται κυρίως από προσωπικότητες υψηλού επιπέδου (υπουργός των Εξωτερικών και/ή πρωθυπουργός) που επηρεάζονται πρωτίστως από τις πολιτικές τους προτιμήσεις και φιλοδοξίες, τον κοινωνικό τους περίγυρο και την ανάγκη να εξασφαλίσουν ψήφους για το κόμμα τους και τον εαυτό τους.

Το γεγονός αυτό ωθεί στο να γίνεται η διαχείριση της εξωτερικής πολιτικής μέρος της διακομματικής διαμάχης, αλλά και του εσωκομματικού ανταγωνισμού για την εξουσία. Αυτή η λαϊκίστικη συνήθεια στερεί την ελληνική εξωτερική πολιτική από συνέπεια και συχνά την αυτοπαγιδεύει στο πολιτικό κόστος που προκύπτει από αντίθετες επιλογές προς την κοινή γνώμη (Χ. Φραγκονικόπουλος, 1994, σσ. 27-35). Χάνεται, έτσι, και το πλεονέκτημα των τακτικών ελιγμών, οι οποίοι θα μπορούσαν να διορθώσουν τυχόν λάθη και να οδηγήσουν σε έναν αξιοπρεπή συμβιβασμό.

1.2 β Διαμόρφωση Ελληνικής Εξωτερικής Πολιτικής

Οι επιλογές και οι στόχοι της ελληνικής εξωτερικής πολιτικής υπήρξαν, μέχρι και το τέλος της δεκαετίας του 1990, ένας γρίφος για πολλούς ευρωπαϊκούς και διεθνείς παράγοντες. Οι επιδιώξεις της ελληνικής εξωτερικής πολιτικής είχαν χαρακτηριστεί ως «μη ορθολογικές», «στενές», «ακατανόητες», «επιθετικές», ακόμη και «παράλογες» (Παναγιώτης Ιωακειμίδης, 2003, σ. 91). Ακόμη και μέσα στην ίδια την Ελλάδα η εξωτερική πολιτική που

ακολουθήθηκε από το τέλος του Δευτέρου Παγκοσμίου Πολέμου, έχει χαρακτηριστεί από τον πρώην Πρωθυπουργό, Κωνσταντίνο Μητσοτάκη, ως «μια σειρά λαθών και απογοητεύσεων» και εντελώς αντιπαραγωγική για την προώθηση των εθνικών συμφερόντων της χώρας (Κων/νος Μητσοτάκης, 1995, σ. 2). Ομοίως, ο πρώην Πρωθυπουργός Κωνσταντίνος Σημίτης, καταδίκασε την εξωτερική πολιτική της Ελλάδας ως καταστροφική για τα γνήσια ελληνικά συμφέροντα (Κωνσταντίνος Σημίτης, 1995, σ. 157).

Από τα παραπάνω συμπεραίνεται ότι οι ίδιοι οι διαμορφωτές της εξωτερικής πολιτικής αλλά και ανεξάρτητοι αναλυτές, καταδικάζουν τα αποτελέσματα και την αναποτελεσματικότητα της εξωτερικής πολιτικής, την οποία οι ίδιοι διαμορφωτές παραγάγουν.

Η διαμόρφωση της ελληνικής εξωτερικής πολιτικής δεν είναι συμβατή με κάποιο από τα γνωστά μοντέλα σχεδιασμού εξωτερικής πολιτικής. Είναι ένα ιδιόρρυθμο μοντέλο ιδιάζον στο ελληνικό πολιτικό, πολιτιστικό και ιστορικό περιβάλλον (Παναγιώτης Ιωακείμιδης, 2003, σσ. 93-98). Ο σχεδιασμός και η ανάλυση της ελληνικής εξωτερικής πολιτικής καθορίζεται από τρεις παράγοντες: α) την κοινή γνώμη ως πηγή εξωτερικής πολιτικής, β) το ρόλο των προσώπων – ο υπουργός Εξωτερικών (ή ο Πρωθυπουργός) ως διαμορφωτής εξωτερικής πολιτικής σε αντίθεση προς το ρόλο συλλογικών οργάνων και γ) την αλληλεπίδραση μεταξύ προσώπων και κοινωνίας/κοινής γνώμης στο χώρο της εξωτερικής πολιτικής. Σε αυτό λοιπόν το μοντέλο κυρίαρχοι παράγοντες είναι από τη μία πλευρά η προσωπικότητα και από την άλλη η κοινή γνώμη, ενώ απουσιάζει ή είναι περιορισμένος ο ρόλος των θεσμών και των γραφειοκρατικών δομών ως παραγόντων σχεδιασμού πολιτικής. Συνεπώς, όλες οι σημαντικές αποφάσεις στο σχεδιασμό της ελληνικής εξωτερικής πολιτικής έχουν παρθεί από τον υπουργό Εξωτερικών ή περιστασιακά από τον Πρωθυπουργό, γεγονός που επιβεβαιώνεται από μελέτες που γράφτηκαν από πρώην υπουργούς Εξωτερικών κατά την περίοδο κυβερνήσεων τόσο της Νέας Δημοκρατίας όσο και του ΠΑΣΟΚ. [π.χ. 1) Δ. Μπίτσιος (υπουργός Εξωτερικών 1975-7), Πέρα από τα Σύνορα 1974-1977, Αθήνα, Εστία, 1982. 2) Γ. Καψής (υφυπουργός Εξωτερικών και αναπληρωτής υπουργός Εξωτερικών), Οι τρεις μέρες του Μάρτη, Αθήνα, Νέα Σύνορα, 1990. 3) Γ. Παπούλιας (υπουργός Εξωτερικών και ειδικός διαπραγματευτής για το ζήτημα της π.Γ.Δ.Μ.), πώς φτάσαμε στη διεθνή

απομόνωση, Οικονομικός Ταχυδρόμος, 8/11/1994].

Αδιαμφισβήτητο παράδειγμα διαμόρφωσης εξωτερικής πολιτικής από τον υπουργό Εξωτερικών αποτελεί η περίπτωση της θητείας του Αντώνη Σαμαρά την περίοδο Απρίλιος 1990-Απρίλιος 1992. Αναμφίβολα, η κεντρική απόφαση που σχετίζεται με την θητεία του Σαμαρά στο Υπουργείο Εξωτερικών, αφορούσε στην π.Γ.Δ.Μ., δηλαδή την επιμονή από την ελληνική πλευρά ότι αυτή η νεοϊδρυθείσα δημοκρατία που αναδύθηκε από τη διάσπαση της ομοσπονδιακής Γιουγκοσλαβίας δεν μπορούσε και δεν θα έπρεπε να αναγνωρισθεί από τη διεθνή κοινότητα με το όνομα Μακεδονία ή κάποιο άλλο παράγωγό του (Γ. Βαληνάκης, Σ. Ντάλης, 1994). Ο λόγος αυτής της επιλογής ήταν ότι το όνομα Μακεδονία σε συνδυασμό με μια σειρά άλλων στοιχείων (συνταγματικές διατάξεις, κρατικά σύμβολα, προπαγάνδα) έκρυβαν επεκτατικά σχέδια έναντι της Ελλάδας. Παρότι, είναι γεγονός ότι η π.Γ.Δ.Μ. πράγματι επεδίωξε μια πολιτική αμφισβήτησης της ελληνικής εθνικής κυριαρχίας αναφορικά με το ελληνικό γεωγραφικό διαμέρισμα της Μακεδονίας, η επιμονή για την αποφυγή της αναγνώρισης της Δημοκρατίας αυτής με το όνομα Μακεδονία ενέπλεξε την Ελλάδα στην πιο περιπετειώδη πορεία στην ιστορία των επιδιώξεων της εξωτερικής της πολιτικής, οδηγώντας τη στη σχεδόν απόλυτη απομόνωση για αυτό το θέμα τόσο στην Ε.Ε. όσο και στη διεθνή κοινότητα γενικότερα (Παναγιώτης Ιωακείμιδης, 2003, σσ. 112-113). Σήμερα θεωρείται απόλυτα βέβαιο (Μ. Παπακωνσταντίνου, 1994) ότι αυτή η απόφαση πάρθηκε από τον ίδιο τον Σαμαρά χωρίς καμία προηγούμενη συζήτηση στο υπουργικό συμβούλιο για την εξωτερική πολιτική. Δεν ήταν μία θεσμική απόφαση, αλλά μία καθαρά προσωπική επιλογή.

Η επιλογή του Σαμαρά οδήγησε τον Απρίλιο του 1992 στην απομάκρυνσή του από τη θέση του υπουργού Εξωτερικών και την ανάληψη του ΥΠΕΞ από τον ίδιο τον πρωθυπουργό Κων/νο Μητσοτάκη και αργότερα από τον Μ. Παπακωνσταντίνου (Παναγιώτης Ιωακείμιδης, 2003, σ. 122). Όταν αυτή η ομάδα εγκαινίασε μία διαλλακτική πολιτική απέναντι στο ζήτημα της π.Γ.Δ.Μ., ο Σαμαράς και οι υποστηρικτές του στο κοινοβούλιο απείλησαν να αποσύρουν την υποστήριξή τους προς την κυβέρνηση, το οποίο και συνέβη το Σεπτέμβριο του 1993 με επακόλουθο την κατάρρευση της κυβέρνησης Μητσοτάκη. Η κατάρρευση της κυβέρνησης Μητσοτάκη οφείλεται αναμφισβήτητα στο φαινόμενο της κυβερνητικής σύγχυσης σχετικά με την

εξωτερική πολιτική, σύμφωνα με το οποίο η εξωτερική πολιτική συνιστά μια συνεχή πηγή διχογνωμίας μέσα στην κυβέρνηση, ανεξάρτητα από το πολιτικό της χρώμα (Παναγιώτης Ιωακείμιδης, 2003, σ. 121).

1.3 MME και Εξωτερική Πολιτική

Η γιγάντωση των MME και της επιρροής τους στη δημόσια σφαίρα ενός κράτους αποτελεί βασικό χαρακτηριστικό της σύγχρονης κοινωνίας. Η αποτελεσματικότητα της κυβέρνησης στην επίλυση των ζητημάτων που ανακύπτουν, οι επιπτώσεις που έχουν οι αποφάσεις της, οικονομικού ή κοινωνικού χαρακτήρα, στην ποιότητα ζωής του πολίτη, ο χειρισμός διπλωματικών θεμάτων καθοριστικής σημασίας για τα εθνικά συμφέροντα, η άμυνα, η ασφάλεια, η διεθνής παρουσία της χώρας, αποτελούν το πολιτικό πεδίο στο οποίο ασκείται η κριτική και ο έλεγχος των MME (Άννα Παναγιωταρέα, 2000, σ. 11)

Τα MME επηρεάζουν και τη διαμόρφωση της εξωτερικής πολιτικής με τρόπο που αποτελεί άκρως ενδιαφέρον πεδίο έρευνας για την πολιτική επιστήμη και ιδιαίτερα στον τομέα των διεθνών σχέσεων. Η διαμόρφωση λοιπόν της εξωτερικής πολιτικής ενός κράτους επηρεάζεται από πολλές παραμέτρους, είτε αυτές ταξινομούνται ως εσωτερικές, είτε ως εξωτερικές. Από όλες τις επιδράσεις όμως, ο Τύπος και γενικότερα τα MME (και κατ' επέκταση η κοινή γνώμη, που είναι ο κύριος αποδέκτης των μηνυμάτων των MME) διαδραματίζουν έναν ιδιαίτερα σημαντικό ρόλο στη διαμόρφωση της εξωτερικής πολιτικής, όχι μόνο επειδή επηρεάζουν απευθείας (direct influence) τη διαμόρφωσή της, αλλά και γιατί επιδρούν και σε άλλες μεταβλητές, που και αυτές με τη σειρά τους ασκούν επιρροή στη διαμόρφωση της εξωτερικής πολιτικής. Για παράδειγμα, η διαμόρφωση της εξωτερικής πολιτικής ενός κράτους επηρεάζεται από τα MME, γιατί η εκάστοτε ηγεσία ενδιαφέρεται για το πώς καλύπτονται και παρουσιάζονται τα θέματα εξωτερικής πολιτικής, καθώς και για το βαθμό νομιμοποίησής της από την κοινή γνώμη. Όπως είναι γνωστό, ο τρόπος με τον οποίο τα εγχώρια MME καλύπτουν τα θέματα εξωτερικής πολιτικής ενός κράτους ξεπερνά τα στενά σύνορα της χώρας, βγαίνοντας προς τα έξω, σε διεθνές, δηλαδή, επίπεδο.

Για παράδειγμα, ο τρόπος με τον οποίο τα αμερικανικά ΜΜΕ παρουσιάζουν τις θέσεις των ΗΠΑ όσον αφορά στο Μεσανατολικό ενδιαφέρει άμεσα τους Ισραηλινούς και τους Παλαιστίνιους. Ως εκ τούτου, αν στον αμερικανικό Τύπο παρουσιαστούν αναφορές που θίγουν τα ισραηλινά συμφέροντα, τότε δημιουργείται θέμα ανάμεσα στο Ισραήλ και τις ΗΠΑ. (Ευάγγελος Βενιζέλος, 1996, σσ. 175-198).

Την ίδια στιγμή, ο τρόπος που καλύπτονται τα θέματα στον Τύπο επιδρά και στις διάφορες ομάδες μέσα στο ίδιο κράτος και γενικότερα στην κοινή γνώμη, κάτι που ενδιαφέρει άμεσα την ηγεσία του κράτους.

Σίγουρα τα ΜΜΕ έχουν συγκριτικό πλεονέκτημα σε σχέση με τις υπόλοιπες παραμέτρους, όσον αφορά στην επίδραση τους στη διαμόρφωση της εξωτερικής πολιτικής ενός κράτους. Έχοντας υπόψη την αλληλεπίδραση των εσωτερικών παραμέτρων, συμπεραίνει κανείς ότι εύκολα ο τύπος, τα ΜΜΕ, ως εσωτερικές παράμετροι, επηρεάζουν όχι μόνο τη διαμόρφωση της εξωτερικής πολιτικής αλλά και τον τρόπο που τα αποτελέσματα της εξωτερικής πολιτικής παρουσιάζονται στην κοινή γνώμη. Με άλλα λόγια, τα ΜΜΕ διαμορφώνουν την κοινή γνώμη, και ακολούθως η κοινή γνώμη επιδρά στις αποφάσεις των κυβερνήσεων, που εκλέγονται από το λαό. Επιπλέον, τα ΜΜΕ έχουν την ικανότητα να επηρεάζουν τις σχέσεις μεταξύ δύο κρατών. Γι' αυτό εξάλλου πολλές φορές οι κυβερνώντες επιδιώκουν να διατηρούν πολύ καλές σχέσεις με τον Τύπο ή τον "χρησιμοποιούν", για να είναι σε θέση να προωθήσουν ευκολότερα μια ιδέα, ή για να γίνει αποδεκτή από το λαό, ή για να προετοιμαστεί το έδαφος για ένα επερχόμενο γεγονός, όπως η λύση κάποιου εθνικού προβλήματος. Αποδέχονται, δηλαδή, οι κυβερνήσεις τη σπουδαιότητα των ΜΜΕ, επειδή αυτά έχουν την ικανότητα να δημιουργούν στερεότυπα και να νομιμοποιούν εσωτερικώς τις κυβερνητικές επιλογές (Δημήτρης Ρέππας, 1999).

Η τακτική να δημιουργούνται στερεότυπα μέσα από τα ΜΜΕ πολλές φορές αποσκοπεί στην εξυπηρέτηση στόχων της επίσημης πολιτικής. Για παράδειγμα, προκειμένου να προκαλέσει αγανάκτηση εναντίον του Σαντάμ Χουσεΐν, το CNN προκάλεσε την ευαισθησία των Αμερικανών για το περιβάλλον προβάλλοντας σκηνές από τη μόλυνση της θάλασσας με πετρέλαιο, την οποία προκάλεσαν οι βομβαρδισμοί του Κουβέιτ από το Σαντάμ. Κλασική έμεινε η εικόνα του κορμοράνου, του ωραίου άσπρου

πουλιού που πέθαινε βουτηγμένο στη θάλασσα του πετρελαίου. Ο Σαντάμ είχε προκαλέσει καταστροφή, όμως, οι σκηνές που έδειχνε το CNN με τον κορμοράνο ήταν σκηνές από το γνωστό ναυάγιο δεξαμενόπλοιου έξω από την Αλάσκα (Το Βήμα, Πομίνα Ξυδά, 2003). Πολύ αργότερα, ο Τέρνερ υποχρεώθηκε να το παραδεχθεί αυτό, όταν δημοσιογράφοι του επεσήμαναν ότι δεν υπάρχουν κορμοράνοι στη Μέση Ανατολή. Ο Τέρνερ δήλωσε ωμά ότι το έκανε για να βοηθήσει τους Αμερικανούς να σταθούν στο πλευρό του Μπους (Εθνικός Κήρυκας, 1995, σ. 5).

1.4 Ελληνική Εξωτερική Πολιτική και ελληνικά ΜΜΕ

Η προσέγγιση των ελληνικών ΜΜΕ προς την εξωτερική πολιτική γνώρισε σημαντική εξέλιξη την τελευταία 30ετία (Δημήτρης Μητρόπουλος, 2003, σ. 282). Στην Ελλάδα η χειραφέτηση των ΜΜΕ δεν οφείλεται σε πολιτικούς λόγους. Δεν υπήρξε μία κρίση η οποία να έπληξε σοβαρά την αξιοπιστία των χειριστών της εξωτερικής πολιτικής, όπως συνέβη στις ΗΠΑ με την κρίση του Βιετνάμ. Αντίθετα, το διαζύγιο μεταξύ των ΜΜΕ και της πολιτικής ηγεσίας αποτελεί παρενέργεια της απελευθέρωσης της «μιντιακής» αγοράς το 1989, του ανταγωνισμού μεταξύ των μέσων και της δημιουργίας μιας «εντυπωσιοθηρικής» δημοσιογραφικής κουλτούρας που λειτουργεί ανεξέλεγκτα.

Οι δεκαετίες του 1970 και 1980 διακρίνονται από την πρωτοκαθεδρία του εθνικού συμφέροντος. Τα ελληνικά ΜΜΕ καταγράφουν τις κυβερνητικές ανακοινώσεις και τον δημόσιο πολιτικό διάλογο και σε καμία περίπτωση δεν διαφοροποιούνται από την κυβερνητική γραμμή. Η ειδησεογραφία και τα ρεπορτάζ ακολουθούν τις εξελίξεις και δεν προηγούνται αυτών. Σημαντικό ρόλο στη στάση τους αυτή παίζει το γεγονός ότι τηλεόραση και ραδιόφωνο ήταν κρατικά. Το ίδιο όμως ίσχυε και για τον έντυπο τύπο, όπου σε καμία περίπτωση δεν διαφοροποιούνται από την κυβερνητική γραμμή, ιδίως όταν πρόκειται για εθνικά θέματα (Κυπριακό, Ελληνοτουρκικά) (Δημήτρης Μητρόπουλος, 2003, σσ. 283-285).

Η περίοδος 1990-93 είδε την κατάρρευση της Γιουγκοσλαβίας και τον κατακερματισμό της με εθνοτικά κριτήρια. Η κάλυψη του **«Μακεδονικού»** από

την τηλεόραση και τις εφημερίδες υποδαύλισε τα αισθήματα της κοινής γνώμης (Δημήτρης Μητρόπουλος, 2003, σσ. 288-289). Εφημερίδες και τηλεόραση υιοθέτησαν ένα εθνικώς ανυποχώρητο τόνο. Τα ΜΜΕ αυτοπροσδιορίστηκαν ως αυστηρός θεματοφύλακας του εθνικού συμφέροντος, ενοχοποιώντας με τα ρεπορτάζ τους τις προθέσεις του σκοπιανού κόμματος VMRO να προσαρτήσει τη Βόρεια Ελλάδα, με αποτέλεσμα να δυσκολέψουν τα περιθώρια της κυβέρνησης Μητσοτάκη να διευθετήσει το θέμα με συμβιβασμό ή υποχώρηση.

Τα Ίμια ήταν μία κρίση εξωτερικής πολιτικής που παραλίγο να οδηγήσει την Ελλάδα με την Τουρκία σε πόλεμο (Δημήτρης Μητρόπουλος, 2003, σσ. 290-291). Προέκυψε με αφορμή την προσάραξη τουρκικού πλοίου στη βραχονησίδα των Ιμίων κοντά στην Κάλυμνο. Το γεγονός δε θα είχε λάβει τέτοιες διαστάσεις, αν ελληνικό τηλεοπτικό κανάλι δεν ανακάλυπτε το θέμα και δεν το προέβαλλε με έντονα χρώματα. Και σε αυτή την περίπτωση τα ΜΜΕ έπαιξαν το ρόλο του ακραίου θεματοφύλακα εθνικών συμφερόντων, ενώ παράλληλα στα ειδησεογραφικά επιτελεία των καναλιών ήταν σαφής η συνειδητοποίηση ότι η κρίση ήταν καλό τηλεοπτικό θέαμα. Τα Ίμια ανέδειξαν τη δύναμη της τηλεόρασης σε θέματα εξωτερικής πολιτικής και αποτέλεσαν κομβικό σημείο χειραφέτησης των ελληνικών ΜΜΕ απέναντι στο εθνικό συμφέρον, με την ιδιωτική τηλεόραση να ηγείται και να επιβάλλεται στα έντυπα.

Το καλοκαίρι του 1999 ένας μεγάλος σεισμός πλήττει την Τουρκία και τα ελληνικά κανάλια μεταξύ εθνικισμού και τηλεθέασης επιλέγουν το δεύτερο. Ο σεισμός γίνεται 24ωρο θέμα στην ελληνική μικρή οθόνη και η εθνικιστική εχθρότητα απέναντι στους Τούρκους περνά σε δεύτερη μοίρα μπροστά στο συγκινησιακό θέαμα. Ταυτόχρονα ο σεισμός της Αθήνας το Σεπτέμβριο, ο οποίος εξίσου καλύπτεται καταϊγιστικά από τα ελληνικά κανάλια, εμφανίζει Έλληνες και Τούρκους ως ομοιοπαθείς (Δημήτρης Μητρόπουλος, 2003, σσ. 292-295). Σε αυτή την περίπτωση τα μέσα απομακρύνονται από τον εθνικισμό της δεκαετίας του 1990 και εστιάζονται σε μια προσέγγιση ανθρώπινου χαρακτήρα, που αναζητά καλό θέαμα και υψηλή τηλεθέαση, αδιαφορώντας για την πολιτική διάσταση.

Από τις παραπάνω περιπτώσεις καταγράφεται η εξέλιξη των ελληνικών ΜΜΕ απέναντι στην εξωτερική πολιτική. Τα ελληνικά ΜΜΕ την τελευταία 30ετία

πέρασαν από την υποταγή στο εθνικό συμφέρον, στην απόλυτη χειραφέτηση – και από εκεί στην απάθεια. Το ενδιαφέρον τους έχει πλέον μετατεθεί από το εθνικό συμφέρον και η ελληνική εξωτερική πολιτική τα απασχολεί ως πρώτο θέμα αν συνδυάζεται με κάποιο εντυπωσιακό θέαμα.

1.5 Κοινή Γνώμη, ΜΜΕ Και Εξωτερική Πολιτική

Στο ζήτημα της εξωτερικής πολιτικής και στο κατά πόσο αυτή επηρεάζεται από την κοινή γνώμη οι έρευνες είναι περιορισμένες και αναπτύχθηκαν μόνο τις τελευταίες δεκαετίες. Αυτό οφείλεται κυρίως στην άποψη μεταξύ των ερευνητών ότι το κοινό είναι ευμετάβλητο, ανενημέρωτο και αδιάφορο ως προς τα ζητήματα της εξωτερικής πολιτικής (Walter Lippman, 1988, σ. 179-225). Κατά συνέπεια, η εξωτερική πολιτική εκλαμβάνεται ως αποκλειστική δραστηριότητα των ελίτ και των αξιωματούχων που έχουν γνώσεις και ενδιαφέρον γι' αυτήν. Με την άφιξη των νέων τεχνολογιών στην επικοινωνία, η σημασία της δημόσιας πλευράς της εξωτερικής πολιτικής (public dimension of foreign policy) άρχισε να αυξάνεται. (Brenda M. Seaver, 1998, σσ. 51-65)

Καθώς οι έρευνες για την εξωτερική πολιτική στράφηκαν και στην κοινή γνώμη, διευκρινίστηκαν οι έννοιες που απαρτίζουν το τρίγωνο: Κοινή γνώμη-ΜΜΕ-Εξωτερική πολιτική. Με τον όρο κοινή γνώμη περιγράφονται συνήθως τα αποτελέσματα των δημοσκοπήσεων της κοινής γνώμης. Ωστόσο, υπάρχει και η προσλαμβανόμενη κοινή γνώμη, η οποία αναφέρεται στην άποψη που διάφοροι παρατηρητές (δημοσιογράφοι, πολιτικοί, το ίδιο το κοινό) έχουν για την κοινή γνώμη (Entman, Robert M. 2000, σσ. 19-23). Η κοινή γνώμη εκφράζει την ανά πάσα στιγμή θέληση των μαζών και δείχνει τη στάση τους (κρυφή ή φανερή) για τα συμβάντα και τα γεγονότα της κοινωνικής πραγματικότητας, καθώς και τη δράση ή το έργο των διαφόρων κοινωνικών ομάδων ή μεμονωμένων προσωπικοτήτων. Η κοινή γνώμη, όταν εκφράζεται, μπορεί με τον έλεγχο, τη συμβουλή ή και την οξεία κριτική να ασκήσει τεράστια επίδραση στην εξέλιξη των επίκαιρων κοινωνικών προβλημάτων. (Αθανάσιος Κιτσάκης, 1990, σσ. 220-222).

Επιπλέον διαπιστώνεται ότι δεν υπάρχει μία μόνο κοινή γνώμη. Το κοινό δηλαδή, αποτελείται από πολλά επιμέρους κοινά. (Brenda M. Seaver, 1998, σσ. 71-77). Σε ό,τι αφορά το ρόλο που η κοινή γνώμη παίζει στη διαμόρφωση

της εξωτερικής πολιτικής, έρευνες έδειξαν ότι οι πολιτικοί που ασχολούνται με την εξωτερική πολιτική βασίζουν τις πολιτικές επιλογές τους, όχι μόνο στο κατά πόσο αυτές θα είναι επιτυχείς ή όχι, αλλά και στις αντιδράσεις που περιμένουν από το κοινό. Ωστόσο, αυτό δεν αποκλείει το ότι οι πολιτικοί συχνά κρύβονται πίσω από την κοινή γνώμη για να μη λάβουν κάποιες αποφάσεις ή για να μην υποχωρήσουν σε διαπραγματεύσεις. (Brenda M. Seaver, 1998, σσ. 76-77)

Σε ό,τι αφορά τα MME, επειδή αποτελούν τον άμεσο φορέα των διεθνών ειδήσεων στο κοινό, έχουν γίνει σημαντικοί παίκτες στη διαμόρφωση της εξωτερικής πολιτικής. Ο τρόπος επίδρασης των μέσων είναι σύμφωνα με αυτή την άποψη διπλός: αφενός επηρεάζουν την εξωτερική πολιτική έμμεσα, επειδή κινητοποιούν την κοινή γνώμη και αφετέρου επηρεάζουν την πολιτική διαδικασία άμεσα, μόνο με την ύπαρξή τους. Η άμεση επίδραση συνίσταται στην επονομαζόμενη «διπλωματία της τηλεόρασης» ή «διπλωματία των μέσων», στη λειτουργία δηλαδή των MME ως διπλωματικών εκπροσώπων. Η έμμεση επίδραση των MME στην εξωτερική πολιτική γίνεται μέσα από συγκεκριμένες διαδικασίες, δηλαδή από τον καθορισμό της ημερήσιας διάταξης (agenda setting), την πλαισίωση ενός γεγονότος θετικά ή αρνητικά (framing) και την απομόνωση συγκεκριμένων θεμάτων με βάση τα οποία κρίνονται οι επιδόσεις των πολιτικών (priming) (Patrick O’Heffernan, 1994, σσ. 325-336).

1.6 Εθνικισμός και MME

Τα MME συχνά διαχειρίζονται το φαινόμενο του εθνικισμού για να διαμορφώσουν την κοινή γνώμη, ειδικά σε θέματα εξωτερικής πολιτικής. Ο M. Anderson ήταν από τους πρώτους θεωρητικούς που διαπίστωσε πως η έντυπη γλώσσα ήταν αυτή που βοήθησε να αναπτυχθεί το φαινόμενο του εθνικισμού. Χρόνια μετά από αυτή τη διαπίστωση, ο τύπος και γενικά τα MME, εξακολουθούν να αποτελούν έναν από τους σημαντικότερους φορείς διαμόρφωσης του εθνικισμού (Νίκος Δεμερτζής, 1996, σ. 56).

Για την παρουσίαση των ειδήσεων τα MME, ως φορείς διαμόρφωσης του εθνικισμού, χρησιμοποιούν την έννοια του εθνοκεντρισμού. Ο εθνοκεντρισμός

είναι μία έννοια που επισημαίνει τη διαφορετικότητα μεταξύ των εθνών, δηλαδή προσδιορίζει την εθνική κοινότητα του «εμείς» που διαφοροποιείται από τους «άλλους», λόγω των κοινών χαρακτηριστικών όπως τη γλώσσα, τη θρησκεία, φυλετική καταγωγή κλπ. Ακόμη, ο εθνοκεντρισμός δημιουργεί τις εικόνες-στερεότυπα (Ρόη Παναγιωτοπούλου, 1996, σ. 283) που βοηθούν να σχηματιστεί μια συγκεκριμένη εικόνα γι' αυτό που ονομάζεται «άλλο» και η οποία δύσκολα αλλάζει, είτε είναι θετική είτε είναι αρνητική. Τα ΜΜΕ καταφεύγουν στη χρήση του εθνοκεντρισμού κυρίως σε θέματα που αφορούν την εξωτερική πολιτική αλλά και τις πολεμικές ανταποκρίσεις. Χαρακτηριστικά παραδείγματα εθνοκεντρικής παρουσίασης γεγονότων ήταν το Μακεδονικό και η κάλυψη των μαζικών διαδηλώσεων και η περίπτωση της κάλυψης του πολέμου στο Κόσοβο που παρουσιάστηκε από τα ελληνικά ΜΜΕ ως εθνικό θέμα (Νίκος Δεμερτζής, 1996, σ. 355).

Τα ΜΜΕ χρησιμοποιούν διάφορους παράγοντες προκειμένου να συγκροτήσουν την εθνική ταυτότητα. Κατά την Ρόζα Τσαγκαρουσιάνου (R.Tsagarousianou, 1999, σσ. 175-191) οι παράγοντες αυτοί είναι: 1^ο ο «επιστημονικός εθνικισμός». Τα ΜΜΕ στην προσπάθειά τους να διαμορφώσουν στην κοινή γνώμη μία συγκεκριμένη εθνική ταυτότητα, εκλαϊκεύουν τις επιστημονικές συζητήσεις μεταφέροντάς τις είτε σε τηλεοπτικά παράθυρα είτε σε διάφορες ένθετες εκδόσεις που κυκλοφορούν μαζί με τις εφημερίδες. 2^ο η προβολή των δημόσιων τελετουργικών. Τα μέσα, με τη βοήθεια της τεχνολογίας, καλύπτουν με «ζωντανές» συνδέσεις συλλαλητήρια, διαδηλώσεις, με σκοπό να τονώσουν το εθνικό φρόνημα. 3^ο η δημιουργία εθνικού πανικού. Τα μέσα ενισχύουν τα στερεότυπα με τα οποία η κοινή γνώμη έχει μεγαλώσει προκειμένου να προκαλέσουν πανικό.

Σύμφωνα με τον Νίκο Δεμερτζή (Νίκος Δεμερτζής, 1996, σσ. 377-379), υπάρχουν τέσσερις ακόμη παράγοντες συγκρότησης της εθνικής ταυτότητας από τα ΜΜΕ. Ο πρώτος παράγοντας είναι η συγκυρία των εθνικών επεισοδίων, δηλαδή τα ΜΜΕ προβάλλουν τα εθνικά θέματα ανάλογα με τις συνθήκες που επικρατούν. Ο δεύτερος παράγοντας είναι ο ανοικτός ή κλειστός χαρακτήρας του επικοινωνιακού συστήματος, δηλαδή όταν η πληροφόρηση που γίνεται από τα ΜΜΕ στηρίζεται μόνο σε κρατικές πηγές τα εθνικιστικά επιχειρήματα είναι αυτά που επικρατούν, με αποτέλεσμα η κοινή γνώμη να υποστηρίξει τυφλά ότι κι αν προβάλλεται από τα μέσα. Ο τρίτος

παράγοντας είναι ο βαθμός ανταγωνισμού των μέσων, δηλαδή επειδή τα ΜΜΕ έχουν ως μοναδικό σκοπό την υψηλή τηλεθέαση δραματοποιούν τα γεγονότα, ιδίως όταν πρόκειται για θέματα εθνικού ενδιαφέροντος. Ο τελευταίος παράγοντας είναι η θέση του εθνικισμού στην πολιτική κουλτούρα της χώρας, δηλαδή η προβολή ή όχι στερεοτύπων από τα μέσα εξαρτάται από το αν η χώρα σέβεται και προβάλλει τη διαφορά ή αν η χώρα αυτή προβάλλει ως μόνο υπεύθυνο για κάποιο ζήτημα την άλλη χώρα.

1.7 ΜΜΕ και Πολιτική Ηγεσία

Σύμφωνα με τον Harold Evans «Μια βιομηχανία πληροφόρησης τότε μόνο μπορεί να είναι φρουρός της ελευθερίας, με την πραγματική σημασία του όρου, όταν δεν υπάρχει περιορισμός στη ροή, το βάθος και στην ποικιλία των πληροφοριών που προσφέρει. Κανένας περιορισμός. Η βιομηχανία της πληροφόρησης είναι φρουρός της ελευθερίας, όταν η πληροφόρηση είναι ελεύθερη» (Harold Evans, 1972, σσ. 9-16).

Ο Evans υποστηρίζει ότι στην πραγματικότητα στα δύο τρίτα των χωρών του κόσμου η βιομηχανία της πληροφόρησης δεν είναι ελεύθερη ή είναι ελεύθερη μόνο σε κάποιο βαθμό. Σχεδόν παντού τόσο το ραδιόφωνο όσο και η τηλεόραση, ελέγχονται ή καθοδηγούνται άμεσα ή έμμεσα από τις κυβερνήσεις και η ικανότητα του γραπτού τύπου να φρουρεί την ελευθερία έκφρασης των ατόμων περιορίζεται σημαντικά.

Η ανταγωνιστική σχέση των ΜΜΕ με την κυβέρνηση, ανάλογα με το κοινωνικό ή πολιτικό σύστημα, μπορεί να θεωρηθεί ότι διαφοροποιείται με βάση την προσπάθεια που η κυβέρνηση καταβάλει να τα ελέγξει και τη δυνατότητα των Μέσων να αντισταθούν σ' αυτόν τον έλεγχο. Έτσι, υπάρχουν περιπτώσεις που τα Μέσα μιας χώρας είναι πλήρως υποταγμένα ή πλήρως ελεγχόμενα, περιπτώσεις που είναι μερικώς υποταγμένα ή ελεγχόμενα και περιπτώσεις που είναι πλήρως αυτόνομα και ανεξάρτητα (Richard Senter Jr., Larry T. Reynolds and David Gruenfelder , 1986, σσ. 91-105).

Στην πρώτη περίπτωση (πλήρως ελεγχόμενα) τα ΜΜΕ έχουν μικρή ή ελάχιστη ανεξαρτησία από ισχυρούς οργανισμούς ή κέντρα εξουσίας όπως οι κυβερνήσεις. Στην ουσία τα ΜΜΕ αποτελούν όργανα μεγάλων πολιτικών και

οικονομικών συμφερόντων. Στην περίπτωση αυτή τα Μέσα υποκύπτουν ή συναινούν στις προσπάθειες της κυβέρνησης για έλεγχο, και η προσαρμογή ή συναίνεση είναι μεγαλύτερη ή μικρότερη ανάλογα με το βαθμό ταύτισης των απόψεων ή των θέσεων των κυβερνώντων με εκείνες των εκπροσώπων των ΜΜΕ. (Richard Senter Jr., Larry T. Reynolds and David Gruenfelder , 1986).

Ο John C. Merrill, το 1970 έγραφε για την Προπαγάνδα και την Πολιτική Επικοινωνία: «Στη ροή των διεθνών ειδήσεων περιλαμβάνονται μεγάλες ποσότητες προπαγάνδας που σκοπεύουν στη διαιώνιση του ψυχολογικού πολέμου ανάμεσα στους λαούς και τα έθνη. «Ασυνήθιστα» γεγονότα τα οποία στη συνέχεια διογκώνονται από τις εφημερίδες και προβάλλονται ως σημαντικές ειδήσεις. «Εκκεντρικοί» και «επικίνδυνοι» λαοί απασχολούν συχνά τις ειδήσεις. Συχνά «απίθανες» και «τρομακτικές» ειδήσεις καταλαμβάνουν μεγάλο μέρος στις στήλες των εφημερίδων. Αντί να είναι φορείς ενημέρωσης και διαφώτισης τα εθνικά και διεθνή δίκτυα του Τύπου, έχουν την τάση πολλές φορές να μετατρέπονται σε πράκτορες μερικών χωρών και ειδικών ομάδων, εξυπηρετώντας έτσι την αύξηση των εντάσεων και την υποψία ανάμεσα σε έθνη και κυβερνήσεις, μεταφέροντας αλλοιωμένες εικόνες για διάφορα έθνη» (John Merrill, Bryan C. Carter and Marvin Alisny, 1970).

Στη δεύτερη περίπτωση (μερικώς υποταγμένα), θεωρείται ότι τα ΜΜΕ έχουν κάποια ελευθερία και τους δίνεται η δυνατότητα να αντιδράσουν στην προσπάθεια των κυβερνήσεων να τα επηρεάσουν. Στην περίπτωση αυτή εφαρμόζεται η θεωρία του πολιτικού πλουραλισμού που υποθέτει ότι «η κυβέρνηση δεν είναι ένα μονολιθικό σύνολο, αλλά μάλλον ένα ευέλικτο σύστημα συμμαχιών ανάμεσα σε μια πλειάδα συνόλων». Από την άλλη, ο πληθυσμός αποτελείται από μια ποικιλία ομάδων που εκφράζουν διάφορα συμφέροντα και σε ορισμένες περιπτώσεις κάποιες από αυτές τις ομάδες αντιτίθενται στην κυβέρνηση και προμηθεύουν τα ΜΜΕ με θέσεις και απόψεις αντίθετες προς εκείνες της κυβέρνησης. (Richard Senter Jr., Larry T. Reynolds and David Gruenfelder , 1986)

Στην τρίτη περίπτωση (πλήρως αυτόνομα), το ενδιαφέρον για τους ερευνητές, κατά τους Richard Senter Jr., Larry T. Reynolds και David Gruenfelder επικεντρώνεται στην οργάνωση και απόδοση των ατόμων που εργάζονται στα ΜΜΕ. Στα μέσα λοιπόν εκείνα που επιδεικνύεται από τους εκδότες και τους

ρεπόρτερ υψηλός επαγγελματισμός, δεν είναι εύκολη η επέμβαση ή επίδραση στην εργασία τους από κυβερνητικούς αξιωματούχους. Κατά συνέπεια, οι προσπάθειες της κυβέρνησης να επηρεάσουν το περιεχόμενο της πληροφόρησης θα έχουν ελάχιστο ή κανένα αποτέλεσμα και είναι δυνατό να εκθέσουν την ίδια την κυβέρνηση (Richard Senter Jr., Larry T. Reynolds and David Gruenenfelder, 1986).

1.8 Πηγές Πληροφόρησης των ΜΜΕ

Ο Gans υποστηρίζει ότι τη μεγαλύτερη επίδραση σε ό,τι δημοσιεύεται στις εφημερίδες ασκούν οι πηγές πληροφόρησης και επειδή οι πηγές πληροφόρησης εκπροσωπούν ισχυρά συμφέροντα, τα ΜΜΕ συνήθως αντανακλούν στις στήλες ή τα προγράμματά τους τα συμφέροντα αυτά (Herbert Gans, 1979). Είναι λογικό, λοιπόν, οι κύκλοι των “ελίτ” να κυριαρχούν στις ειδήσεις, γιατί ικανοποιούν δύο βασικά κριτήρια των ΜΜΕ στην επιλογή των πηγών πληροφόρησης: τη διαθεσιμότητα και την καταλληλότητα. Οι ελίτ ικανοποιούν το κριτήριο της διαθεσιμότητας (προθυμίας προσφοράς πληροφοριών) με τη δύναμη και τα μέσα που διαθέτουν να προσελκύουν την προσοχή των δημοσιογράφων, αλλά και λόγω της κοινωνικής τους θέσης. Ικανοποιούν επίσης το κριτήριο της καταλληλότητας και της αυθεντικότητας, επειδή κατέχουν νευραλγικές θέσεις στα συστήματα επιρροής και εξουσίας και τη δυνατότητα που τους παρέχουν να γνωρίζουν και να προσφέρουν αρκετές πληροφορίες στους δημοσιογράφους με ελάχιστο κόστος. Είναι επίσης πολύ πιθανό να ικανοποιούν και τα καθιερωμένα στερεότυπα της υπευθυνότητας, εμπιστοσύνης, εμπιστευτικότητας κλπ.

Στις ίδιες περιπτώσεις γραμμές κινείται και ο Oscar Gandy, ο οποίος υποστηρίζει ότι οι δημοσιογράφοι προτιμούν γραφειοκρατικές πηγές γιατί είναι σε θέση να τους προμηθεύουν με τακτική, σοβαρή και έγκυρη πληροφόρηση, που είναι και έτοιμη για χρήση. Αλλά με τον τρόπο αυτό δεν είναι μόνο οι ρεπόρτερ που ωφελούνται. Οι γραφειοκράτες ή οι ελίτ προσφέρουν με τρόπο στους δημοσιογράφους μερικές χρήσιμες πληροφορίες που στοχεύουν σε συγκεκριμένες ομάδες της κοινής γνώμης, με σκοπό τον επηρεασμό τους.

Κάποτε στοχεύουν στην κυβέρνηση ή σε άλλους ισχυρούς πολιτικούς ή οικονομικούς κύκλους. Ελέγχοντας με τον τρόπο αυτό τις πληροφορίες που διοχετεύονται στις ισχυρές αυτές κοινωνικές ομάδες, οι πηγές πληροφόρησης στην ουσία είναι σε θέση να επηρεάσουν τη διαδικασία λήψης αποφάσεων και τη διαμόρφωση πολιτικής προς την επιθυμητή κατεύθυνση (Oscar H. Gandy, 1982).

Μια ποικιλία από άλλες έρευνες υποστηρίζουν, επίσης, τη θεωρία αυτή του ελεγχόμενου και περιορισμένου πλουραλισμού των πηγών πληροφόρησης. Ο L. V. Sigal ανέλυσε το περιεχόμενο των ειδήσεων στις έγκυρες εφημερίδες New York Times και Washington Post για μια περίοδο 20 χρόνων. Ανακάλυψε ότι σχεδόν το 60% των ειδήσεων προερχόταν από τα συνήθη κανάλια, όπως επίσημες δηλώσεις ή εκδηλώσεις που κυρίως βρίσκονται κάτω από ελεγχόμενες πηγές. Επιπρόσθετα, τα τρία τέταρτα όλων των πηγών πληροφόρησης ήταν κυβερνητικοί επίσημοι, Αμερικανοί ή ξένοι (Leon V. Sigal, 1973).

Τέλος, ο Νίκος Δεμερτζής, αναφερόμενος στην ασάφεια της πολιτικής ενημέρωσης από τους πολιτικούς, υποστηρίζει ότι οι τελευταίοι αναγκάζονται συχνά να μιλήσουν με όσο το δυνατό γενικόλογα, ουδέτερα και «πολυσυλλεκτικά» επιχειρήματα αφού το μοντέλο λειτουργίας της μαζικής εμπορικής τηλεόρασης δεν «επιτρέπει» ιδιαίτερες εξειδικεύσεις κατά θέμα ή κατά τα ενδιαφέροντα επιμέρους κοινωνικών ομάδων. (Νίκος Δεμερτζής, 2002, σ. 259).

Σύμφωνα λοιπόν με τους παραπάνω ερευνητές, η μεγάλη εξάρτηση από τα συνήθη κανάλια πληροφόρησης οδηγεί στο συμπέρασμα ότι οι εφημερίδες εγκατέλειψαν το δικό τους έλεγχο και τη διασταύρωση των ειδήσεών τους. Έτσι οι πηγές των ειδήσεων ασκούν στην ουσία και τον έλεγχο του τι και πώς παρουσιάζεται στις εφημερίδες, αντί τον έλεγχο αυτό να ασκούν οι ίδιες οι εφημερίδες ή οι επαγγελματίες ρεπόρτερ.

1.9 Η Στρεβλή Ενημέρωση στα Διεθνή Θέματα

Η σχέση των Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης και εξωτερικής πολιτικής δεν προσδιορίζεται απλά από την ύπαρξη κάποιων προβλημάτων, από κάποια

ελλιπή μόνο παρουσίαση των γεγονότων, των εξελίξεων ή, πολύ περισσότερο, από μία περιγραφή τους. Οι εφημερίδες, οι διάφορες περιοδικές εκδόσεις, αλλά ιδιαίτερα τα ηλεκτρονικά μέσα, ραδιόφωνο και τηλεόραση, είναι ισχυρό εργαλείο επηρεασμού της κοινής γνώμης. Συχνά, όμως, αυτό το εργαλείο μπαίνει στην υπηρεσία εξυπηρέτησης στόχων και σκοπιμοτήτων της εξωτερικής πολιτικής που ασκούν τα διάφορα κράτη (Ορ. Κολοζώφ, 2000, σσ. 94-104). Τόσο στη διεθνή πρακτική όσο και σε εθνικό επίπεδο, υπάρχουν πολλά παραδείγματα που δείχνουν την πολύπλευρη επίδραση των ΜΜΕ στην εξωτερική πολιτική, στις διεθνείς σχέσεις γενικότερα (Βαρβαρούσης Πάρις, 2004).

Για να γίνει κατανοητή αυτή η επίδραση χρειάζεται να επισημανθεί ότι τα μέσα ενημέρωσης, ηλεκτρονικά και έντυπα, δεν είναι κάτι το ουδέτερο, το αυθύπαρκτο. Έχουν συγκεκριμένο ιδιοκτησιακό καθεστώς και αυτό καθορίζει το περιεχόμενο του μηνύματος που κάθε φορά αυτά εκπέμπουν. Αποτελούν, με απλά λόγια, έναν από τους κύριους μοχλούς επίδρασης στο κοινωνικοπολιτικό γίγνεσθαι (Ορ.Κολοζώφ, 2000, σ. 95). Πολύ περισσότερο, που τα μέσα μαζικής ενημέρωσης σε παγκόσμια, αλλά και σε εθνική κλίμακα, όλο και περισσότερο συγκεντρώνονται σε λίγα χέρια.

Τόσο σε παγκόσμιο όσο και σε περιφερειακό, αλλά και σε εθνικό επίπεδο, ο παραπάνω παράγοντας (κύριοι μοχλοί επίδρασης) είναι καθοριστικός. Οι όποιες διαφοροποιήσεις μεταξύ μέσων μαζικής ενημέρωσης καθορίζονται ακριβώς απ' αυτόν τον παράγοντα. Σε μεγάλο ποσοστό, τα όποια προβλήματα εμφανίζονται στην κάλυψη θεμάτων εξωτερικής πολιτικής έχουν τη ρίζα τους σε αυτόν τον παράγοντα, ο οποίος κάθε φορά αξιολογεί τι συμφέρει και τι δεν συμφέρει, τι προωθεί και τι εμποδίζει τους δικούς του στόχους, ή τους στόχους της πολιτικής που αυτό το μέσο στηρίζει.

Οι εξελίξεις του πολέμου στη Βοσνία, της επέμβασης στη Σομαλία, του πολέμου του Κόλπου, όπως αυτές προβλήθηκαν από τα μέσα μαζικής ενημέρωσης, είναι παραδείγματα όχι μόνο αποπροσανατολισμού, αλλά και χειραγώγησης της διεθνούς κοινής γνώμης, προκειμένου να προωθηθούν συγκεκριμένοι σχεδιασμοί των ιμπεριαλιστικών δυνάμεων. Χαρακτηριστική η εισβολή στη Σομαλία. Τα μέσα μαζικής ενημέρωσης, ιδιαίτερα τα ηλεκτρονικά, σε διεθνές επίπεδο προετοίμαζαν επί εβδομάδες ψυχολογικά τους λαούς στην επικείμενη επέμβαση με ένα μπαράζ ανταποκρίσεων που πρόβαλαν, με όλη

τη δύναμη που έχουν τα ηλεκτρονικά μέσα, την κατάσταση εξαθλίωσης στην οποία βρίσκονται οι Σομαλοί πολίτες. Παράλληλα, προωθούσαν την ιδέα παρέμβασης της Διεθνούς Κοινότητας για να σωθούν, όπως έλεγαν, από την πείνα τόσοι άνθρωποι που κινδυνεύουν. Αυτή η συγκεκριμένη προβολή των συνταρακτικών, πράγματι, εκείνων τηλεοπτικών εικόνων ήταν επιλεκτική και επεδίωκε να πειστεί η διεθνής κοινή γνώμη και να δεχτεί σαν φιλειρηνική, σαν εκδήλωση ανθρωπιστικής βοήθειας, την ιμπεριαλιστική επέμβαση που ακολούθησε σ' αυτή τη χώρα. Μόλις αυτή η επέμβαση ολοκληρώθηκε, άρχισε μία νέα προσπάθεια δικαιολόγησης των κατασταλτικών μέτρων των δυνάμεων που στάλθηκαν για δήθεν ανθρωπιστικούς λόγους, οι οποίες στην πραγματικότητα προσπάθησαν να επιβάλουν σε αυτή τη χώρα τη δική τους λύση. (Βαρβαρούσης Πάρις, 2004)

Με βάση αυτήν τη στρεβλή ενημέρωση στα παραπάνω ζητήματα, οι διάφορες κυβερνήσεις προσπάθησαν να πείσουν την κοινή γνώμη, όπως αντίστοιχα και η ελληνική κυβέρνηση την ελληνική κοινή γνώμη, για την απόφασή τους να συμμετάσχουν στις επεμβάσεις που έγιναν σ' αυτές τις περιοχές. (Τσάκωνας Παναγιώτης, 2003)

Η είδηση, με την πραγματική έννοια του όρου, δεν υποκύπτει μόνο στον εντυπωσιασμό, την υπερβολή, στον ανταγωνισμό μεταξύ των μέσων μαζικής ενημέρωσης. Η προώθηση, τουλάχιστον στην Ελλάδα, της κυβερνητικής γραμμής είναι ο κοινός παρονομαστής της παρουσίασης των θεμάτων εξωτερικής πολιτικής. Στη μεγάλη πλειοψηφία, στα ελληνικά μέσα μαζικής ενημέρωσης προετοίμασαν και προετοιμάζουν την κοινή γνώμη να δεχτεί τις επιλογές της Ελληνικής Κυβέρνησης. Αποσιωπούν τις αιτίες που γεννούν τα προβλήματα. (Τσάκωνας Παναγιώτης, 2003)

Παραδείγματος χάρη, στις ελληνοτουρκικές σχέσεις, ενώ φωτίζονται απ' όλες τις πλευρές οι ευθύνες της Τουρκίας, αποκρύπτεται ο ρόλος τόσο των Ηνωμένων Πολιτειών της Αμερικής όσο και του ΝΑΤΟ, καθώς και της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ιδιαίτερα τα ηλεκτρονικά μέσα, που ασκούν και τη μεγαλύτερη επίδραση, με τον προσανατολισμό τους αρκετές φορές υποδαυλίζουν την ένταση, καλλιεργούν την αντιπαράθεση μεταξύ των δύο λαών και μία σειρά από τέτοια ζητήματα.

Η συμβολή των μαζικών μέσων ενημέρωσης στην ειρήνη, τη φιλία μεταξύ των λαών, την ισότιμη συνεργασία μεταξύ των χωρών, θα μπορούσε να είναι

σημαντική, κάνοντας συνεχή προσπάθεια, ιδιαίτερα σε μία εποχή όπου η αποσταθεροποίηση στα Βαλκάνια εξακολουθεί να υπάρχει. Δυστυχώς αυτή η συμβολή, αν δεν είναι ανύπαρκτη, σίγουρα είναι ιδιαίτερα αδύναμη, τουλάχιστον όσο αφορά τα μεγάλα μέσα μαζικής ενημέρωσης, ιδιαίτερα τα ιδιωτικά.

1.10 Άσκηση Εξωτερικής Πολιτικής από Δημοσιογράφους

Η εξωτερική πολιτική άρχισε να φεύγει από τα χέρια των διπλωματών, κατά μεγάλο μέρος, όταν συνέβησαν δύο γεγονότα: Πρώτον, όταν ανακαλύφθηκε το τηλέφωνο και, δεύτερον, όταν ενισχύθηκε ο ρόλος των ηλεκτρονικών μέσων μαζικής ενημέρωσης, ιδίως του ραδιοφώνου και της τηλεόρασης. Σήμερα ο ρόλος του διπλωμάτη είναι πολύ ασθενέστερος απ' όσο φαντάζεται κανείς. Και ο ρόλος ενός δημοσιογράφου πολύ ισχυρότερος απ' όσο φαίνεται, σε επίπεδο κάλυψης και βέβαια διαμόρφωσης της εξωτερικής πολιτικής (Προκόπης Παυλόπουλος, 2000, σ. 114).

Το ερώτημα είναι ποια προβλήματα αντιμετωπίζει ένας δημοσιογράφος -ή τουλάχιστον, εμφανίζονται ότι υπάρχουν στο πλαίσιο της εξωτερικής πολιτικής.

Τα προβλήματα αυτά διαιρούνται σε δύο κατηγορίες: (Προκόπης Παυλόπουλος, 2000, σσ. 115-122)

α. Είναι προβλήματα εγγενή στην εξωτερική πολιτική. Το κυριότερο πρόβλημα που έχει να αντιμετωπίσει στα θέματα της εξωτερικής πολιτικής είναι τα θέματα τα οποία σχετίζονται με τις πηγές του. Οι πηγές, σε επίπεδο εξωτερικής πολιτικής, είναι ίσως οι δυσκολότερες τις οποίες έχει να αντιμετωπίσει ένας δημοσιογράφος. Και είναι δυσκολότερες, γιατί η εξωτερική πολιτική δεν διαμορφώνεται πάντοτε στο φως της ημέρας. Αυτό σημαίνει ότι πολλές φορές αυτά τα οποία λέγονται στο φως της ημέρας δεν ανταποκρίνονται στην αλήθεια, ή ο τρόπος με τον οποίο διαμορφώνονται είναι άγνωστος στο ευρύ κοινό.

β. Είναι προβλήματα τα οποία σχετίζονται με τον ίδιο τον δημοσιογράφο. Η εξωτερική πολιτική είναι ίσως από τα πιο τεχνικά ζητήματα που έχει να αντιμετωπίσει ένας δημοσιογράφος. Μόνο η

οικονομική δημοσιογραφία έχει τις δυσκολίες εκείνες που χρειάζονται για τη δημοσιογραφική κάλυψη της εξωτερικής πολιτικής. Και αυτό γιατί η εξωτερική πολιτική εμφανίζει την ακόλουθη ιδιομορφία: θέλει έναν δημοσιογράφο εξειδικευμένο, να ξέρει όλα τα θέματα, να γνωρίζει λίγα πράγματα, τουλάχιστον από έναν πολύ ιδιόμορφο επιστημονικό κλάδο, να γνωρίζει νομικά και, βεβαίως, αρκετά θέματα διεθνούς δικαίου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο : Θεωρίες Αλληλόδρασης ΜΜΕ-Εξωτερικής Πολιτικής

2.1 Παγκόσμια Δίκτυα Ενημέρωσης

Με τον όρο Παγκόσμια Δίκτυα Ενημέρωσης νοείται το πλέγμα των Μέσων Ενημέρωσης που ορίζουν και διαμορφώνουν παγκόσμια την έννοια της ενημέρωσης (ειδησεογραφικά πρακτορεία, ραδιοτηλεοπτικά μέσα, τύπος, διαδίκτυο). Πέντε είναι τα χαρακτηριστικά που περιγράφουν τη λειτουργία τους (Gilboa Eytan, 2002a, σσ. 731-748):

1. η συνεχής μετάδοση, εικοσιτέσσερις ώρες το εικοσιτετράωρο
2. η πληροφόρηση σε πραγματικό χρόνο
3. οι περιορισμοί που επιβάλλονται από την έμφαση στη 'ζωντανή' κάλυψη των γεγονότων
4. η μετάδοση από το ένα στο άλλος μέρος του κόσμου και
5. η κυριαρχία των εντυπωσιακών 'τηλεγραφικών' ειδησεογραφικών τίτλων

Αντίστοιχα, αυτό που χαρακτηρίζει τη σχέση των ΠΔΕ και των άλλων υποκειμένων των διεθνών σχέσεων είναι η αλληλεξάρτηση. Αλληλεξάρτηση η οποία είναι απόρροια της πίεσης που δημιουργεί η εξέλιξη των γεγονότων: α) στους δημοσιογράφους για τη συγκέντρωση των απαραίτητων πληροφοριών, αλλά και β) στους πολιτικούς υπεύθυνους, προκειμένου να αναδείξουν τον τρόπο με τον οποίο διαχειρίζονται και ανταποκρίνονται στις εξελίξεις αυτές. Έτσι, οι αρχισυντάκτες πιέζουν τους δημοσιογράφους να μεταδώσουν «φρέσκες» ειδήσεις και εικόνες, οι δημοσιογράφοι πιέζουν τις κυβερνήσεις να ανταποκριθούν άμεσα στα γεγονότα, ενώ οι πολιτικοί απαιτούν από τους ειδικούς/διπλωμάτες γρήγορες αντιδράσεις και εισηγήσεις. (Gilboa Eytan, 2002a)

2.2 Η Επίδραση του CNN (CNN EFFECT)

Η θεωρία του φαινομένου της «επίδρασης του CNN» αποτέλεσε την κυρίαρχη προσέγγιση ιδιαίτερα τη δεκαετία του 1990. Ο όρος χρησιμοποιήθηκε για πρώτη φορά στην Αμερική κατά τη διάρκεια του Πολέμου στον Κόλπο. Η προσέγγιση αυτή περιέγραφε τη δυνατότητα που έχουν τα μέσα επικοινωνίας να 'προκαλούν' ή και να καθορίζουν τις αντίστοιχες πολιτικές αποφάσεις στο διεθνές πολιτικό περιβάλλον. Χρησιμοποιώντας τον όρο 'CNN effect', οι αναλυτές υπαινίσσονται ότι τα ΜΜΕ έχουν μετατραπεί σε 'κυρίαρχο παίκτη' που 'ελέγχει' και 'καθορίζει' την πολιτική και τις αντιδράσεις των κυβερνήσεων απέναντι σε μείζονες διεθνείς συγκρούσεις/κρίσεις του μεταψυχροπολεμικού κόσμου. Η ικανότητά τους να προβάλουν στο σαλόνι μας εικόνες σπαρασσόμενων λαών, όχι μόνο εντείνει την πίεση στις κυβερνήσεις να αναλάβουν δράση και να εμπλακούν, αλλά και να αποδευματούν όταν οι εξελίξεις στο πεδίο δεν είναι θετικές (Mandelbaum, 1994, σσ. 3-18). Το CNN, δήλωνε στα μέσα της δεκαετίας του 1990 ο τότε Γενικός Γραμματέας του Ο.Η.Ε. Boutros Ghali, είναι «το δέκατο έκτο μέλος του Συμβουλίου Ασφαλείας» (Gilboa, Eytan, 2005, σσ. 325-341), αφήνοντας να υπονοηθεί ότι οι κυβερνήσεις χάνουν τον έλεγχο των αποφάσεων τους και καθοδηγούνται κυρίως από τις συναισθηματικά φορτισμένες εικόνες των ΜΜΕ. Αντίστοιχα, ο Άλβιν Τόφλερ παρατήρησε ότι «η επέμβαση στη Σομαλία άρχισε όταν η τηλεόραση έδειξε χιλιάδες παιδιά να πεθαίνουν από την πείνα και σταμάτησε όταν προβλήθηκαν εικόνες, όπου οι ντόπιοι έσερναν στους δρόμους το πτώμα ενός Αμερικανού» (Δημήτρης Ρέππας, 1999). Το γεγονός αυτό αναγνώρισε και ο τότε Υφυπουργός Εξωτερικών των ΗΠΑ J.Shattuck δηλώνοντας ότι «τα μέσα είναι αυτά που αφενός μεν μας οδήγησαν στη Σομαλία αφετέρου δε αυτά που επέβαλαν την αποχώρησή μας». (Gilboa, 2002a, σσ. 731-748) Η νέα αυτή πραγματικότητα οδηγεί τα παραδοσιακά διπλωματικά κανάλια σε αδυναμία, καθώς δεν μπορούν να ανταγωνιστούν το CNN.

Οι αναλύσεις των αναφορών για την 'επίδραση του CNN' αποκαλύπτουν δύο προσεγγίσεις σχετικά με το ρόλο των ΜΜΕ: Η πρώτη, της 'περιορισμένης' επίδρασης, υποστηρίζει ότι η λειτουργία τους υποκαθιστά τα παραδοσιακά διπλωματικά κανάλια διευκολύνοντας τη στιγμιαία επικοινωνία μεταξύ των

κρατών και των ηγετών, ενώ η δεύτερη, αυτή της 'εκτεταμένης' επίδρασης, ότι τα ΜΜΕ αναγκάζουν τις πολιτικές ηγεσίες να υιοθετήσουν πολιτικές που δεν θα έκαναν ειδάλλως. Κοινός τόπος και των δυο είναι ότι αναγνωρίζουν τη σημαντικότητα της επίδρασης των ΜΜΕ, είτε ως κανάλια διαλόγου, είτε ως μέσα που πειθαναγκάζουν τους ηγέτες.

Όπως αναφέρει ο Robinson, η θεωρία «επίδρασης του CNN» (Robinson, Piers, 1999, σσ. 301-309) έρχεται σε αντίθεση με τη 'θεωρία της κατασκευής της συναίνεσης' (Chomsky, Noam & Edward Herman, 1988) των Chomsky και Herman, που υποστηρίζει ότι τα ΜΜΕ απεικονίζουν και γενικά υποστηρίζουν την επίσημη πολιτική της κυβέρνησης. Αντίθετα, στη θεωρία της επίδρασης του CNN, τα ΜΜΕ θεωρούνται ότι είναι αυτά που δίνουν τον τόνο και αναγκάζουν τις κυβερνήσεις να ακολουθήσουν συγκεκριμένες πολιτικές επιλογές. Οι πιο πάνω διαπιστώσεις, αλλά και γενικότερα η ίδια η θεωρία της 'επίδρασης του CNN', υπονοούν την απώλεια του πολιτικού ελέγχου, σαν οι ηγέτες να μην λαμβάνουν πλέον τις αποφάσεις βάσει των πολιτικών εκτιμήσεων και υπολογισμών, αλλά να καθοδηγούνται από τις διαθέσεις της κοινής γνώμης που η τηλεοπτική κάλυψη προκαλεί.

Δεν αποκλείεται, όταν οι κυβερνήσεις δεν έχουν σχηματίσει μια ξεκάθαρη πολιτική, να είναι ευάλωτες στις επικριτικές τοποθετήσεις και τις εκτεταμένες καλύψεις των ΜΜΕ. Στην περίπτωση αυτή ο ρόλος των ΜΜΕ είναι 'πρωταγωνιστικός'. Ο ρόλος αυτός αναφέρεται στις περιπτώσεις εκείνες όπου ο λόγος των ΜΜΕ και αντίστοιχα η επιρροή τους κυριαρχεί στη δημόσια σφαίρα. Στην περίπτωση αυτή το στοιχείο που επιτρέπει τον πρωταγωνιστικό ρόλο των ΜΜΕ είναι η πολιτική αβεβαιότητα αλλά και η έλλειψη μιας ξεκάθαρης και αποφασιστικής στάσης από τη μεριά των πολιτικών υπευθύνων. Χαρακτηριστικό είναι το παράδειγμα της αμερικανικής επέμβασης στη Σομαλία, αλλά και της κάλυψης των Αμερικανών ομήρων στην Τεχεράνη το 1979. Ο τρόπος κάλυψης της κρίσης αυτής, κατά την οποία το γεγονός κυριάρχησε και στις 444 μέρες κατά τις οποίες οι Αμερικανοί υπάλληλοι της πρεσβείας κρατήθηκαν όμηροι, οδήγησε στην 'απελπισμένη' και εν πολλοίς επιβαλλόμενη από τα ΜΜΕ, αποτυχημένη απόπειρα απελευθέρωσης τους (Bonafede, D, 1996, σσ. 95-119).

Ωστόσο, και όπως σημειώνει ο Nik Gowing, αυτή δεν είναι η κυρίαρχη πρακτική. Ως παράδειγμα αναφέρει την αποχή των ΗΠΑ αλλά και των

υπόλοιπων δυτικών κυβερνήσεων από την επέμβαση στην Βοσνία παρά την εκτεταμένη τηλεοπτική κάλυψη. Ταυτόχρονα, παρουσιάζει το παράδειγμα της Αμερικανικής παρέμβασης στο Μπουρούντι προκειμένου να καταδείξει το ακριβώς αντίθετο: προθυμία επέμβασης παρά την απουσία τηλεοπτικής κάλυψης (Gowing, N, 2000, σσ. 203-226). Μια παρόμοια αναντιστοιχία θα μπορούσε να καταγράψει κανείς και στην περίπτωση της κατοχής του Ιράκ όπου και δεδομένης της πίεσης μιας σημαντικής μερίδας Αμερικανικών ΜΜΕ αλλά και της αυξανόμενης ανησυχίας και αντίθεσης της κοινής γνώμης, ο Πρόεδρος Μπούς δεν προχωρά σε ένα ακριβές χρονοδιάγραμμα αποχώρησης των Αμερικανικών στρατευμάτων από το Ιράκ. Όμως, ακόμη και στις περιπτώσεις αυτές, τα ΜΜΕ παραμένουν μια σημαντική μεταβλητή του 'συστήματος' της εξωτερικής πολιτικής, όπως αποδεικνύουν οι περιορισμοί που επιβλήθηκαν στα ΜΜΕ κατά τον πρώτο όσο και δεύτερο πόλεμο του Κόλπου.

Η παγκόσμια ειδησεογραφική κάλυψη αδιαμφισβήτητα είναι σημαντική, καθώς τοποθετεί στην ημερήσια διάταξη των κυβερνήσεων διεθνείς κρίσεις και συζητήσεις που στο παρελθόν περνούσαν απαρατήρητες. Η δράση των κυβερνήσεων, όμως, δεν επηρεάζεται αποκλειστικά και μόνο από τις εικόνες και τα ρεπορτάζ. Οι αποφάσεις και ειδικότερα αυτές που αφορούν την εμπλοκή τους στις διεθνείς κρίσεις δεν είναι σπασμωδικές. Οι κυβερνήσεις επιθυμούν την αίσια έκβαση και στέκονται με σκεπτικισμό απέναντι στις απώλειες που μπορεί να προκαλέσει μια εμπλοκή, και ειδικότερα όταν αυτή δεν σχετίζεται με τα εθνικά τους συμφέροντα (Jakobsen, Viggo Peter, 1996, σσ. 205-215).

Όπως φανερώνει τόσο το παράδειγμα της επέμβασης στο Μπουρούντι όσο και αυτό του Ιράκ, θα πρέπει να σταθούμε κριτικά έναντι του φαινομένου της 'επίδρασης του CNN', καθώς πολλές φορές υποκρύπτει και άλλους παράγοντες, εξίσου σημαντικούς στη διαμόρφωση της εξωτερικής πολιτικής, ενώ και οι ερμηνείες που δίνει είναι πολλές φορές μονοδιάστατες. Σύμφωνα με τον Anthony Lake, μελετητή και σύμβουλο Εθνικής Ασφάλειας του προέδρου Clinton, η δημόσια πίεση που ασκήθηκε από την ειδησεογραφική κάλυψη ήταν ένας από τους παράγοντες που βάρυνε στη λήψη αποφάσεων ιδιαίτερα στις ανθρωπιστικές κρίσεις. Ταυτόχρονα, όμως, υπογραμμίζει τη σημασία και άλλων παραγόντων ιδιαίτερα σημαντικών, όπως το κόστος της

επιχείρησης και το βαθμό αποτελεσματικότητας που αντίστοιχα επηρέασαν την πολιτική διαδικασία (Hoge, James, 1994, σσ. 136-144).

Όταν υπάρχει συγκεκριμένος και αμετάκλητος στόχος, την ατζέντα των ειδήσεων ορίζουν οι κυβερνήσεις και όχι τα ΜΜΕ. Το Αφγανιστάν έλαβε περισσότερη τηλεοπτική κάλυψη τον Οκτώβριο του 2001, από ότι σε όλη τη διάρκεια της δεκαετίας του '90. Στις αρχές του 2002, όταν χιλιάδες κάτοικοι της Αγκόλας πέθαναν από την πείνα εξαιτίας της απόλυτης εγκατάλειψης από τη δική τους κυβέρνηση, ούτε ένα τηλεοπτικό δίκτυο δεν έστειλε συνεργείο για να καλύψει το θέμα αλλά και οι αναφορές των παγκοσμίων δικτύων περιορίστηκαν στα λίγα τηλεγραφήματα των ειδησεογραφικών πρακτορείων. Αυτό είναι το «CNN effect» αντίστροφα: για τους περισσότερους Αμερικανούς η κρίση στην Αγκόλα δεν υπήρξε ποτέ, καθώς το ενδιαφέρον τους ήταν στραμμένο στο Αφγανιστάν και το Ιράκ (Robinson, 2001, σσ. 941-956).

Σε γενικές γραμμές, οι προκλήσεις των διαμορφωτών εξωτερικής πολιτικής ποικίλλουν από κρίση σε κρίση. Γεγονός που σημαίνει ότι και η πίεση των ΜΜΕ επηρεάζεται από παραμέτρους όπως το εθνικό συμφέρον, τις διαστάσεις της κρίσης και τις εσωτερικές σκοπιμότητες. Έτσι, και παρά την εκτεταμένη και δραματοποιημένη κάλυψη των τρομοκρατικών επιθέσεων της 11ης Σεπτεμβρίου, τα ΜΜΕ δεν πίεσαν για άμεσα αντίποινα και πρόσφεραν στον Αμερικανό Πρόεδρο επαρκή χρόνο αξιολόγησης και αντίδρασης. Στην περίπτωση αυτή λειτούργησε το φαινόμενο του «rally behind the flag», δηλαδή η στοίχιση με την εθνική πολιτική, η οποία δικαιολογείται στη βάση της επίκλησης λόγων υπέρτερου εθνικού συμφέροντος. Παρατηρείται δηλαδή το φαινόμενο της 'συνεργατικής' στάσης των ΜΜΕ, τα οποία ευθυγραμμίζονται με τις κυβερνητικές αποφάσεις. Η στάση τους αυτή δικαιολογείται και προβάλλεται ως αναγκαιότητα και 'πατριωτικό' καθήκον. Μάλιστα, όταν διακυβεύονται γεωπολιτικά και εθνικά συμφέροντα, τα ΜΜΕ μετατρέπονται σε 'εργαλεία' προώθησης της κυβερνητικής στρατηγικής (Gilboa, Eytan, 2003, σσ. 100-108).

Κατά τη διάρκεια της κρίσης στον Περσικό Κόλπο το 1991, ο τότε υπουργός Εξωτερικών των ΗΠΑ, James Baker, απηύθυνε το τελευταίο τηλεγράφο στον Saddam Hussein μέσω του CNN. Χαρακτηριστική είναι και η τάση της 'τηλεδιπλωματίας', δηλαδή οι ζωντανές καλύψεις των Συναντήσεων Κορυφής και των διαπραγματεύσεων. Στην περίπτωση αυτή η τηλεόραση αίρει τα

αδιέξοδα, δημιουργεί πρόσφορη ατμόσφαιρα για διαπραγματεύσεις και διευκολύνει την υπογραφή συνθηκών. Ταυτόχρονα, προσφέρει στις κυβερνήσεις και την ευκαιρία να καθορίσουν επακριβώς τον χρόνο, τον τόπο και τον τρόπο της παρουσίας τους στον 'φακό'. Έτσι, οι δημοσιογράφοι παραγκωνίζονται από τους πολιτικούς και τους αξιωματούχους, και αδυνατούν να παρουσιάσουν μια ισορροπημένη αξιολόγηση των διαπραγματεύσεων και των επιπτώσεών τους. Ωστόσο, θα ήταν λάθος να συμπεράνει κανείς ότι τα ΜΜΕ δεν ασκούν επίδραση στον τρόπο με τον οποίο οι κυβερνήσεις και οι διπλωμάτες διαμορφώνουν και ασκούν την εξωτερική πολιτική. Η εξωτερική πολιτική είναι μια δύσκολη και πολύπλοκη διαδικασία. Η άνοδος και η εξάπλωση των ΜΜΕ την έχει κάνει ακόμη πιο δύσκολη, καθώς 'περιορίζουν' τους διαμορφωτές αποφάσεων (Gilboa, Eytan, 2002β).

Κατ' αρχήν, πιέζουν τους ηγέτες και τις κυβερνήσεις να αντιδράσουν και τους θέτουν διλήμματα σχετικά με το πώς θα (Gilboa, Eytan, 2002β):

- Αποφύγουν δεσμεύσεις σε πολιτικές που ίσως αποσύρουν ή αλλάξουν.
- Χειριστούν τα εσωτερικά και παγκόσμια ακροατήρια χωρίς να καλλιεργήσουν μεγάλες προσδοκίες.
- Επιμένουν σε συγκεκριμένη πολιτική που έρχεται σε αντίθεση με τον τόνο της ενημέρωσης.
- Αντιμετωπίσουν επικριτικούς δημοσιογράφους.
- Αποφύγουν την κατασκευασμένη εντύπωση που τους θέλει να είναι αναποτελεσματικοί και αδύναμοι. Ο πρώην Πρόεδρος των ΗΠΑ Bill Clinton αντιμετώπισε αυτόν τον κίνδυνο όταν σε ζωντανή σύνδεση από το Sarajevo τον Μάιο του 1994 η ρεπόρτερ του CNN Christiane Amanpour προχώρησε σε μια έντονα κριτική τοποθέτηση στην εκπομπή 'Global Forum': «Ως ηγέτης του ελεύθερου κόσμου, ως ηγέτης της μοναδικής υπερδύναμης, γιατί εσείς, δηλαδή οι ΗΠΑ, χρειάστηκε τόσο καιρό να σχηματίσετε πολιτική για τη Βοσνία; Γιατί επιτρέψατε στις ΗΠΑ και τη Δύση να είναι αιχμάλωτες των Βόσνιων-Σέρβων; Δεν πιστεύετε ότι οι παλινδρομήσεις της κυβέρνησης σας και της διεθνούς κοινότητας στο ζήτημα της Βοσνίας δημιούργησαν έναν πολύ επικίνδυνο προηγούμενο το οποίο θα μπορούσε να επιτρέψει σε ανθρώπους όπως τον Kim Il Sung ή

άλλους ισχυρούς ηγέτες να σας πάρουν λιγότερο στα σοβαρά από όσο θα θέλατε;» Κατάπληκτος ο κ. Κλίντον απάντησε: «Όχι δεν θεωρώ ότι κάτι τέτοιο μπορεί να συμβεί, αντίθετα τοποθετήσεις όπως η δική σας είναι αυτές που μπορεί να τους κάνουν να με παίρνουν λιγότερο σοβαρά από όσο θα ήθελα.» (Ricchiardi, S, 1996, σσ. 24-30).

Επιπλέον, αποδυναμώνουν τον κεντρικό ρόλο που κατέχουν οι διπλωμάτες / ειδικοί ως έγκυρες πηγές κριτικής ενημέρωσης και αξιολόγησης (Gilboa, Eytan, 2002β). Για παράδειγμα, στον πόλεμο του Κόλπου το 1991, ο τότε Πρόεδρος των ΗΠΑ, είχε παραδεχτεί ότι στηριζόταν περισσότερο στις πληροφορίες του CNN και λιγότερο στην ενημέρωση των διπλωματών και των ειδικών της CIA. Το ζητούμενο λοιπόν για τους διπλωμάτες / ειδικούς είναι πώς να:

- Ανταγωνιστούν αποτελεσματικά τη ζωντανή και σε πραγματικό χρόνο ενημέρωση, χωρίς να υποβαθμίσουν τον επαγγελματισμό που διέπει τις αναλύσεις και προτάσεις τους
- Μεταδώσουν συγκροτημένες αναλύσεις και πληροφορίες χωρίς να ξεπεραστούν από την ενημέρωση που παρέχουν τα ΠΔΕ.
- Ανταγωνιστούν εικόνες και ρεπορτάζ που είναι αντίθετες στις αξιολογήσεις τους και τα συμφέροντά των χωρών τους.

Συνοψίζοντας, τα ΜΜΕ προσφέρουν στις κυβερνήσεις ενημέρωση σε πραγματικό χρόνο, όπως και σημαντικές ευκαιρίες προαγωγής των στρατηγικών τους στόχων. Ταυτόχρονα, τις εξαναγκάζει να τα αντιμετωπίσουν και να αποφύγουν αντιδράσεις και λάθη που μπορεί να προκαλέσει η εκτεταμένη και επικριτική κάλυψη, ενώ παράλληλα προκαλούν τους διπλωμάτες/ειδικούς να διατηρήσουν τον παραδοσιακό τους ρόλο ως πηγή ενημέρωσης και αξιολόγησης των κυβερνήσεων/ηγετών.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^ο : Έρευνα Στάσης ΜΜΕ για Μακεδονικό

3.1 Οι εξελίξεις στο Μακεδονικό Ζήτημα

Το ζήτημα της ονομασίας των Σκοπίων αποτελεί εδώ και πολλά χρόνια ένα από τα ανοικτά θέματα της ελληνικής εξωτερικής πολιτικής. Το Μακεδονικό ζήτημα προέκυψε τον 19^ο αιώνα και υπήρξε αποτέλεσμα της ιδιάζουσας εθνολογικής σύστασης του χριστιανικού πληθυσμού της Μακεδονίας. Με τη λήξη του πρώτου Βαλκανικού πολέμου στις 17 Μαΐου 1913 άρχισαν οι διαπραγματεύσεις για τη διανομή της Μακεδονίας. Με τη Συνθήκη του Νειγύ, στην ομώνυμη πόλη της Γαλλίας το Νοέμβριο του 1919, καθορίστηκε το οριστικό μέχρι σήμερα εδαφικό των βαλκανικών κρατών στη Μακεδονία. (Σκυλακάκης Θεόδωρος, 1995) Έτσι, ο Μακεδονικός χώρος, των τριών οθωμανικών βιλαετιών θα αποδοθεί:

α) στην Ελλάδα, η Αρχαία Ελληνική Μακεδονία ελαττωμένη κατά το 1/10 αυτής ποσοστό 51,57%

β) στη Βουλγαρία ένα τμήμα του βορειοανατολικού Μακεδονικού χώρου ποσοστό 10,11% και

γ) στο Βασίλειο Σέρβων - Κροατών και Σλοβένων, που από το 1918 είχε επιτευχθεί η ένωσή τους για πρώτη φορά σε ένα κράτος, το βορειοδυτικό τμήμα του Μακεδονικού χώρου - Μακεδονία του Βαρδάρη - η περιοχή των Σκοπίων, ποσοστό 38,32%. (Τ. Κατσιμάρδος. «ΕΘΝΟΣ», 2008)

Η διάλυση της Γιουγκοσλαβικής Ομοσπονδίας και το αίτημα των επιμέρους ομόσπονδων δημοκρατιών της για την αναγνώρισή τους από τη Διεθνή Κοινότητα ως ανεξάρτητων κρατών επανέφεραν στην επικαιρότητα το Μακεδονικό Ζήτημα. Ταυτόχρονα, αυξήθηκαν οι ανησυχίες για τις προοπτικές που διαγράφονται στον ευρύτερο Βαλκανικό χώρο από τις εξελίξεις στα Σκόπια (Το Βήμα, Άγγελος Αθανασόπουλος, 4-11- 2007). Στις 8 Σεπτεμβρίου του 1991 η Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας διενήργησε δημοψήφισμα για την ανεξαρτησία της. Το 96,44% αυτών που ψήφισαν (Γιάννης Βαληνάκης-Σωτήρης Ντάλης, 1994, σσ. 38-39) εξέφρασε την υποστήριξή του για ένα κυρίαρχο και ανεξάρτητο κράτος της Μακεδονίας. Με

βάση το δημοψήφισμα η Συνέλευση της Γιουγκοσλαβικής Δημοκρατίας της Μακεδονίας διακήρυξε την ανεξαρτησία της χώρας στις 17 Σεπτεμβρίου.

Στις 16 και 17 Δεκεμβρίου 1991, συνέρχονται στις Βρυξέλλες οι Υπουργοί Εξωτερικών των «12» της Ε.Ο.Κ. σε μια συνεδρίαση ιστορική, κατά την οποία αποφασίζουν να αναγνωρίσουν το δικαίωμα ανεξαρτητοποίησης των επί μέρους Ομόσπονδων Γιουγκοσλαβικών Δημοκρατιών (Σλοβενίας - Κροατίας). (Κοντονής Χαράλαμπος, 2003)

Το ζήτημα της αναγνώρισης αντιμετωπίστηκε από την ελληνική κυβέρνηση στη συνεδρίαση του Υπουργικού Συμβουλίου στις 4 Δεκεμβρίου 1991 (Παύλος Πετρίδης, 1997, σ. 391). Στα πρακτικά αποφασίστηκε η στήριξη της ενωμένης Γιουγκοσλαβίας, ενώ παράλληλα τέθηκαν τρεις όροι στη Δημοκρατία των Σκοπίων τους οποίους θα έπρεπε να αποδεχθεί αν ήθελε την αναγνώρισή της: 1^ο να αλλάξει την ονομασία «Μακεδονία», 2^ο να αναγνωρίσει ότι δεν έχει εδαφικές διεκδικήσεις σε βάρος της Ελλάδας, 3^ο να αναγνωρίσει ότι δεν υπάρχει στην Ελλάδα «μακεδονική μειονότητα».

Στις 11 Ιανουαρίου 1992 αναγνωρίζεται η ανεξαρτησία των Σκοπίων από την Επιτροπή Μπατεντέρ, η οποία πυροδότησε έντονες αντιδράσεις στην Ελλάδα (Σκυλακάκης Θεόδωρος, 1995).

Ο Αντώνης Σαμαράς, Υπουργός Εξωτερικών εκείνη την περίοδο, στις 17 Ιανουαρίου 1992 στέλνει επιστολή στους ομολόγους του της ΕΠΣ (Ευρωπαϊκή Πολιτική Συνεργασία), όπου υποστήριζε ότι η λέξη «Μακεδονία» δεν έπρεπε να περιλαμβάνεται στην ονομασία της π.Γ.Δ.Μ. (Αριστοτέλης Τζιαμπίρης, 2000, σ. 86).

Ακολούθησαν διάφορες προτάσεις επίτευξης συμβιβασμού μεταξύ Ελλάδας και π.Γ.Δ.Μ., όπως το Πακέτο Πινέρο τον Απρίλιο του 1992, η πρόταση του Βρετανού διπλωμάτη Ρόμπιν Ο' Νιλ το Δεκέμβριο του 1992 και η πρόταση των μεσολαβητών του ΟΗΕ Σάιρους Βανς και Λόρδου Όουεν τον Μάιο του 1993, οι οποίες απορρίφθηκαν όλες προκαλώντας τη δυσαρέσκεια της ελληνικής πλευράς (Αριστοτέλης Τζιαμπίρης, 2003, σσ. 471-472).

Τα Σκόπια, τον Απρίλιο του 1993, γίνονται δεκτά από τον ΟΗΕ με την προσωρινή ονομασία «πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας» (π.Γ.Δ.Μ.), ενώ το Φεβρουάριο του 1994 επιβάλλεται από την ελληνική κυβέρνηση (κυβέρνηση ΠΑΣΟΚ) εμπάργκο το οποίο απαγορεύει τη διακίνηση

αγαθών από και προς την π.Γ.Δ.Μ., με ελάχιστες εξαιρέσεις για φαρμακευτικά προϊόντα (Evangelos Kofos, 1999, σσ. 244-246).

Το Μακεδονικό Ζήτημα επανήλθε στην επικαιρότητα και την ατζέντα της ελληνικής εξωτερικής πολιτικής τον Ιανουάριο του 2008, χρονική περίοδος κατά την οποία πραγματοποιήθηκε συνάντηση του διαμεσολαβητή Μάθιου Νίμιτς με τους εκπροσώπους της Ελλάδας και της π. Γ. Δ. Μ. στη Ωχρίδα. Το Σχέδιο Νίμιτς διέρρευσε στην εφημερίδα «Το Βήμα» στις 21 Φεβρουαρίου 2008. Τα πέντε ονόματα που πρότεινε ενδεικτικά ο διαπραγματευτής του ΟΗΕ είναι: Συνταγματική Δημοκρατία της Μακεδονίας, Λαϊκή Δημοκρατία της Μακεδονίας, Ανεξάρτητη Δημοκρατία της Μακεδονίας, Νέα Δημοκρατία της Μακεδονίας και Δημοκρατία της Άνω Μακεδονίας. Ο Έλληνας Πρωθυπουργός διεμήνυσε στην π.Γ.Δ.Μ. πως μη αποδεκτή λύση σημαίνει μη ένταξη στο ΝΑΤΟ. Από την άλλη πλευρά, η ηγεσία της π.Γ.Δ.Μ. στάθηκε θετική απέναντι στις προτάσεις Νίμιτς και δέχτηκε να συζητήσει για δύο από τις πέντε εναλλακτικές ονομασίες (Ανεξάρτητη Δημοκρατία της Μακεδονίας και Λαϊκή Δημοκρατία της Μακεδονίας) (ΤΟ ΒΗΜΑ, 21/2/2008).

Στις 2 Απριλίου 2008 πραγματοποιήθηκε η Σύνοδος Κορυφής του ΝΑΤΟ στο Βουκουρέστι με κύριο θέμα, όσον αφορά στις εξελίξεις στη Ν.Α. Ευρώπη, την ένταξη στη Συμμαχία της Αλβανίας, Κροατίας και της π.Γ.Δ.Μ. Επιπλέον, επιχειρήθηκε η ένταξη της Ουκρανίας και Γεωργίας, μετά από πρόταση των ΗΠΑ. Κάτι τέτοιο όμως δε συνέβη, λόγω έλλειψης υποστήριξης εκ μέρους της Γερμανίας και της Γαλλίας. Παράλληλα, το ελληνικό βέτο στην ένταξη της π.Γ.Δ.Μ. οδήγησε τελικά στην ένταξη μόνο της Αλβανίας και της Κροατίας στη Συμμαχία (Κέντρο Διεθνούς Πολιτικής Θεσσαλονίκης, 2008).

Η θέση της ελληνικής κυβέρνησης από την αρχή των διαπραγματεύσεων αναφορικά με την επίλυση του ζητήματος της ονομασίας της π.Γ.Δ.Μ., ήταν ότι μη λύση σημαίνει και μη πρόσκληση της π.Γ.Δ.Μ. στο ΝΑΤΟ. Η ελληνική θέση υποστηρίχθηκε ανοικτά από τη Γαλλία, την Ισπανία και την Ιταλία. Παράλληλα η πρόταση της Ελλάδας για επανέναρξη των διαπραγματεύσεων και η θετική στάση στο θέμα της ένταξης της π.Γ.Δ.Μ. αμέσως μετά την εξεύρεση μιας κοινά αποδεκτής λύσης, βοήθησαν ώστε να μη γίνει το θέμα του ονόματος παράγοντας αποσταθεροποίησης της περιοχής.

3.2 Έρευνα πρωτοσέλιδων σχετικά με το ζήτημα της ονομασίας της π.Γ.Δ.Μ.

Σκοπός του παρόντος κεφαλαίου είναι να καταγραφεί ο τρόπος με τον οποίο παρουσιάστηκαν στον ελληνικό τύπο οι εξελίξεις γύρω από το ζήτημα της ονομασίας των Σκοπίων και να διερευνηθεί αν τελικά με τη στάση που κράτησαν επηρέασαν ή όχι τους χειρισμούς της ελληνικής κυβέρνησης. Για το σκοπό αυτό, επιλέχθηκαν τέσσερις εφημερίδες υψηλής κυκλοφορίας και διαφορετικής ιδεολογικής αντίληψης, άλλες λιγότερο και άλλες περισσότερο κοντά στην κυβέρνηση. Η περίοδος που εξετάζεται είναι από τις 20 Φεβρουαρίου 2008, δηλαδή μία ημέρα πριν διαρρεύσει στον ελληνικό τύπο η Πρόταση Νίμιτς έως και τις 5 Απριλίου 2008 όπου αποτυπώθηκαν τα πρώτα αποτελέσματα της Συνόδου Κορυφής του ΝΑΤΟ στο Βουκουρέστι.

Συγκεκριμένα, επιλέχθηκαν οι παρακάτω εφημερίδες: «Ελεύθερος Τύπος», «Ελευθεροτυπία», «Η Καθημερινή» και «Τα Νέα», από τις οποίες θα παρουσιαστούν συνοπτικά τα σημαντικότερα θέματα που φιλοξενήθηκαν στις σελίδες τους, ενώ σε Παράρτημα θα παρουσιαστούν τα πρωτοσέλιδα και τα θέματα που δημοσίευσαν σχετικά με το ζήτημα της ονομασίας.

Στους παρακάτω πίνακες αποτυπώνονται οι εφημερίδες που αποτέλεσαν το δείγμα, ο αριθμός αναφορών της κάθε εφημερίδας στο ζήτημα ως πρωτοσέλιδο, καθώς και τα πρωτοσέλιδα που αφορούσαν το ζήτημα της κάθε εφημερίδας.

Πίνακας 1: «Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ»

ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ	Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ
<p>ΤΙΤΛΟΙ ΠΡΩΤΟΣΕΛΙΔΩΝ</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. «Τα ονόματα που πρότεινε ο Νίμιτς για τα Σκόπια. Κατέθεσε πέντε εναλλακτικές προτάσεις για διαπραγμάτευση». (20/2/08) 2. «Οι ασάφειες της πρότασης Νίμιτς τώρα στο τραπέζι. Θετικά και αρνητικά στοιχεία». (21/2/08) 3. «Η Αθήνα απαντά, τα Σκόπια το μελετούν. Και τα δύο μέρη δεν φαίνεται να απορρίπτουν τη διαπραγμάτευση». (22/2/08) 4. «Μη λύση σημαίνει μη πρόσκληση στο ΝΑΤΟ». (23/2/08) 5. «Σκληρό πόκερ για τα Σκόπια με σύννεφα στη Βαλκανική». (24/2/08) 6. «Αδιαλλαξία των Σκοπίων πριν από τις συνομιλίες. Κατά ακραίων εκδηλώσεων τα ελληνικά πολιτικά κόμματα». (29/2/08) 7. «Ένα όνομα για όλες τις χρήσεις. Οριοθέτηση των ελληνικών θέσεων από τον πρωθυπουργό». (1/3/08) 8. «Ένα βήμα προ του αδιεξόδου το Σκοπιανό. Ισχυρές πιέσεις από ΗΠΑ και ΝΑΤΟ σε Ελλάδα και ΠΓΔΜ». (2/3/08) 9. «Ανοιχτή η διαπραγμάτευση με τα Σκόπια μέχρι τέλους. Ο κ. Καραμανλής επανέλαβε: Μη λύση συνεπάγεται μη πρόσκληση». (4/3/08) 10. «Νέα δεδομένα μετά την κρίση στα Σκόπια. Δυσχεραίνεται περαιτέρω η λύση για το πρόβλημα της ονομασίας». (14/3/08) 11. «Τεχνάσματα και πιέσεις Ουάσιγκτον για ΠΓΔΜ. Συνάντηση Καραμανλή – Παπανδρέου». (1/4/08) 12. «Κρίσιμη νύχτα στο Βουκουρέστι. Έτοιμη για βέτο η Ελλάδα, αντιμέτωπη με σκληρές αμερικανικές πιέσεις για ένταξη της ΠΓΔΜ στο ΝΑΤΟ». (2/4/08) 13. «Τα Σκόπια έμειναν εκτός ΝΑΤΟ. Το ελληνικό βέτο απέτρεψε την ένταξη. Ολονυκτία για το ανακοινωθέν. Θερμή στήριξη της Αθήνας από τον Σαρκοζί». (3/4/08) 14. «Διπλό μήνυμα Καραμανλή μετά το βέτο. Στα Σκόπια: Όχι ταπεινωτική λύση. Στο εσωτερικό: Ανάγκη συναίνεσης». (4/4/08) 15. «Ανοιγμα αλλά και πίεση στα Σκόπια- Χείρα φιλίας από Καραμανλή και προειδοποίηση για νέο βέτο». (5/4/08)
<p>ΙΔΕΟΛΟΓΙΚΗ ΑΝΤΙΛΗΨΗ</p>	<p>ΚΕΝΤΡΟΔΕΞΙΑ/ΣΥΝΤΗΡΗΤΙΚΗ</p>

Πίνακας 2: «Ελεύθερος Τύπος»

ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ	ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ ΤΥΠΟΣ
<p>ΤΙΤΛΟΙ ΠΡΩΤΟΣΕΛΙΔΩΝ</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. «Πέντε ονόματα και στο βάθος βέτο. Σκληρές διαπραγματεύσεις σε θολό τοπίο επί της νέας πρότασης Νίμιτς. Ευνοϊκότερη εκδοχή για την Αθήνα το "NOVA ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ"». (20/2/08) 2. «Τα κρυφά σημεία της πρότασης Νίμιτς. "Αστερίσκος" - αγκάθι η απαγόρευση χρήσης του όρου Μακεδονία και από την Ελλάδα με εξαίρεση τους εμπορικούς σκοπούς». (21/2/08) 3. «Πόλεμος για τον... κομιστή σε Μαξίμου - ΥΠΕΞ. Διαμάχη για τη διαρροή του επίσημου εγγράφου της πρότασης Νίμιτς. Μεγάλη ζημιά στη διαπραγματευτική δυνατότητα της χώρας». (22/2/08) 4. «Σχέδιο βήμα-βήμα πριν το βέτο. Ο πρωθυπουργός κρατά ανοιχτά όλα τα σενάρια εν όψει της πρότασης-τελεσίγραφο του Μ.Νίμιτς μέχρι τα τέλη Μαρτίου». (24/2/08) 5. «Συνάντηση κορυφής Καραμανλή - Γκρούεφσκι επιδιώκουν οι ΗΠΑ. Συμφωνία σε επίπεδο πρωθυπουργών προωθεί η Ουάσιγκτον μέχρι τη σύνοδο κορυφής του ΝΑΤΟ στο Βουκουρέστι». (28/2/08) 6. «Πρέσινγκ 30 ημερών για το όνομα. Μήνυμα Καραμανλή προς τα Σκόπια. Ενώ ο Γ.Γ. του ΝΑΤΟ ζητά λύση πριν από τη σύνοδο κορυφής στο Βουκουρέστι». (4/3/08) 7. «Μισό βήμα πριν από το βέτο. Εκμηδενίζει τις πιθανότητες λύσης στο Σκοπιανό η πρόταση Νίμιτς». (27/3/08) 8. «Νέα πρόταση μέχρι τη Δευτέρα ή βέτο την Τετάρτη. Σαφές μήνυμα Καραμανλή προς πάσα κατεύθυνση για σύνθετη ονομασία, αλλιώς θα μπλοκάρει την ένταξη της FYROM στο δείπνο των ηγετών του ΝΑΤΟ στο Βουκουρέστι». (28/3/08) 9. «Δύσκολες μέρες για τον Καραμανλή. Προς βέτο διπλωματικής μοναξιάς η Ελλάδα, με... απόντα τον Μ. Νίμιτς. 48 ώρες αδιάκοπου παρασκηνίου πριν από το τετ α τετ με τους ηγέτες του ΝΑΤΟ». (31/3/08) 10. «Τετάρτη 18:30. Αύριο η κρίσιμη ημέρα για το Σκοπιανό. Μέτωπο συναίνεσης Καραμανλή - Παπανδρέου με προσδιορισμό των "κόκκινων γραμμών". (1/4/08) 11. «ΒΕΤΟ ή... λύση εξπρές. Σχέδιο By-pass της τελευταίας στιγμής επιδιώκει ο Μπους. Επιστολή στους ηγέτες έστειλε ο Κ. Καραμανλής». (2/4/08) 12. «Οι τρεις ώρες που έφεραν το βέτο. Μέσα σε κλίμα αντιπαράθεσης και με τον Τζ. Μπους να απαιτεί μέχρι τέλους την ένταξη των Σκοπίων, ο Κ. Καραμανλής επέμεινε στη μη πρόσκληση». (3/4/08) 13. «Διπλό μήνυμα μετά το βέτο. Ο Κ. Καραμανλής μίλησε για εθνική αυτοπεποίθηση και συναίνεση, ενώ κάλεσε τα Σκόπια σε συνεννόηση για την εξεύρεση λύσης». (4/4/08) 14. «Διάλογος τώρα ή δεύτερο κύμα βέτο στην Ε.Ε». (5/4/08)
<p>ΙΔΕΟΛΟΓΙΚΗ ΑΝΤΙΛΗΨΗ</p>	<p>ΚΕΝΤΡΟ προς ΚΕΝΤΡΟΔΕΞΙΑ</p>

Πίνακας 3: «Ελευθεροτυπία»

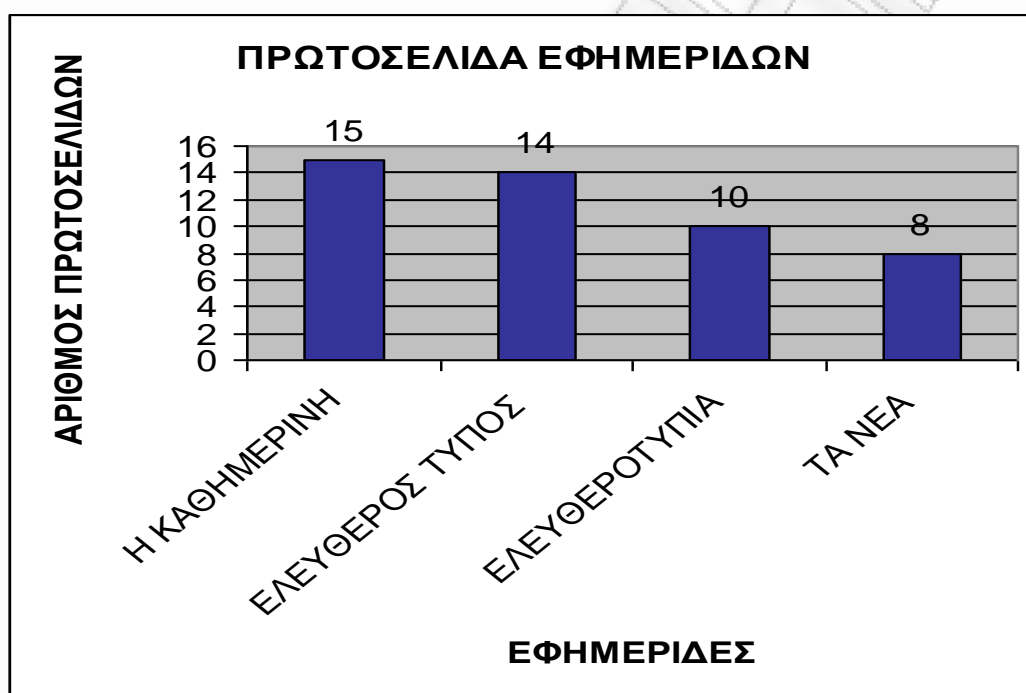
ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ	ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ
ΤΙΤΛΟΙ ΠΡΩΤΟΣΕΛΙΔΩΝ	<ol style="list-style-type: none"> 1. «Πυρετός για το Σκοπιανό. Βάση συζήτησης βλέπει η κυβέρνηση τη νέα πρόταση Νίμιτς». (20/2/08) 2. «Μακεδονική σαλάτα με... βέτο. Αθήνα και Σκόπια περιμένουν ποιος θα απορρίψει πρώτος». (21/2/08) 3. «Μη λύση ...μη NATO. Συμφωνούν κυβέρνηση και αξιωματική αντιπολίτευση». (22/2/08) 4. «Οι Νονοί των Βαλκανίων. Φωτιές ανάβουν ξανά οι ισχυροί της Δύσης. Πιέσεις για το όνομα των Σκοπίων και για απόλυτο έλεγχο της χερσονήσου». (24/2/08) 5. « Τρεις γρίφοι για ένα όνομα. το σκοπιανό στην τελική ευθεία. Μάχη για τον όρο «Μεκδονία», για τον προσδιορισμό του και για τη διεθνή χρήση του». (2/3/08) 6. «Εισιτήριο για NATO το όνομα. Ξεκάθαρη προειδοποίηση Σέφερ στα Σκόπια». (4/3/08) 7. «Κόλπο από ΗΠΑ για πάγωμα βέτο. Ένταξη - μετά τη σύνοδο - μέσω NATO με τελεσιγραφικό χρονοδιάγραμμα». (31/3/08) 8. « Κόκκινη γραμμή. Εθνικό μέτωπο για βέτο. Μέχρι πού μπορεί να "υποχωρήσει" ο Καραμανλής». (2/4/08) 9. «Είπε το βέτο. Τα Σκόπια δεν προσκαλούνται στο NATO μετά τη σθεναρή στάση της Ελλάδας». (3/4/08) 10. «Τρία φράγματα για τα Σκόπια. Η FYROM μετά το βέτο έχει μπροστά της ΟΗΕ, ΕΕ και τώρα το NATO». (4/4/08)
ΙΔΕΟΛΟΓΙΚΗ ΑΝΤΙΛΗΨΗ	ΚΕΝΤΡΟΑΡΙΣΤΕΡΑ

Πίνακας 4: «Τα Νέα»

ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ	ΤΑ ΝΕΑ
ΤΙΤΛΟΙ ΠΡΩΤΟΣΕΛΙΔΩΝ	<ol style="list-style-type: none"> 1. «Θέατρο σκιών με τη διπλή ονομασία. Μπαράζ πιέσεων από ΗΠΑ για τα Σκόπια». (20/2/08) 2. «Η κυβέρνηση βουλιάζει τη χώρα. Ο Γιώργος Παπανδρέου μιλάει στα ΝΕΑ». (23/2/08) 3. «Τη βαφτίζουν "Μακεδονία (Σκόπια)". Τελική πρόταση με νονό τις ΗΠΑ». (26/3/08) 4. «Εκβιασμός Μπους στο παρά 5' για Σκόπια. "Ψυχροπολεμικό" τηλεφώνημα Ράις σε Ντόρα». (31/3/08) 5. «Από το παράθυρο θέλουν τα Σκόπια στο NATO. Να μπει ως FYROM πιέζουν οι ΗΠΑ». (1/4/08) 6. « Μίζερο βέτο Καραμανλή στον Γιώργο. Είπε όχι σε ταξίδι Παπανδρέου στα Σκόπια». (2/4/08) 7. « Οκτάμηνο θρίλερ μετά το πρώτο βέτο. Ολονύχτιο παζάρι για τις διατυπώσεις». (3/4/08) 8. «Επίθεση φιλίας στα Σκόπια μετά το βέτο. Ανησυχεί η Αθήνα για ψυχροπολεμικό κλίμα». (4/4/08)
ΙΔΕΟΛΟΓΙΚΗ ΑΝΤΙΛΗΨΗ	ΚΕΝΤΡΟΑΡΙΣΤΕΡΑ

Από τους παραπάνω πίνακες προκύπτουν τα εξής συμπεράσματα:

- Στο σύνολο των 46 ημερών που ερευνήθηκαν (20/2/2008 έως 5/4/2008) το δείγμα της έρευνας αποτέλεσαν 184 φύλλα εφημερίδων, εκ των οποίων έγιναν 15 αναφορές για το θέμα στα πρωτοσέλιδα της εφημερίδας «Η Καθημερινή», 14 αναφορές για το θέμα στα πρωτοσέλιδα της εφημερίδας «Ελεύθερος Τύπος», 10 αναφορές για το θέμα στα πρωτοσέλιδα της εφημερίδας «Ελευθεροτυπία» και 8 αναφορές για το θέμα στα πρωτοσέλιδα της εφημερίδας «Τα Νέα».

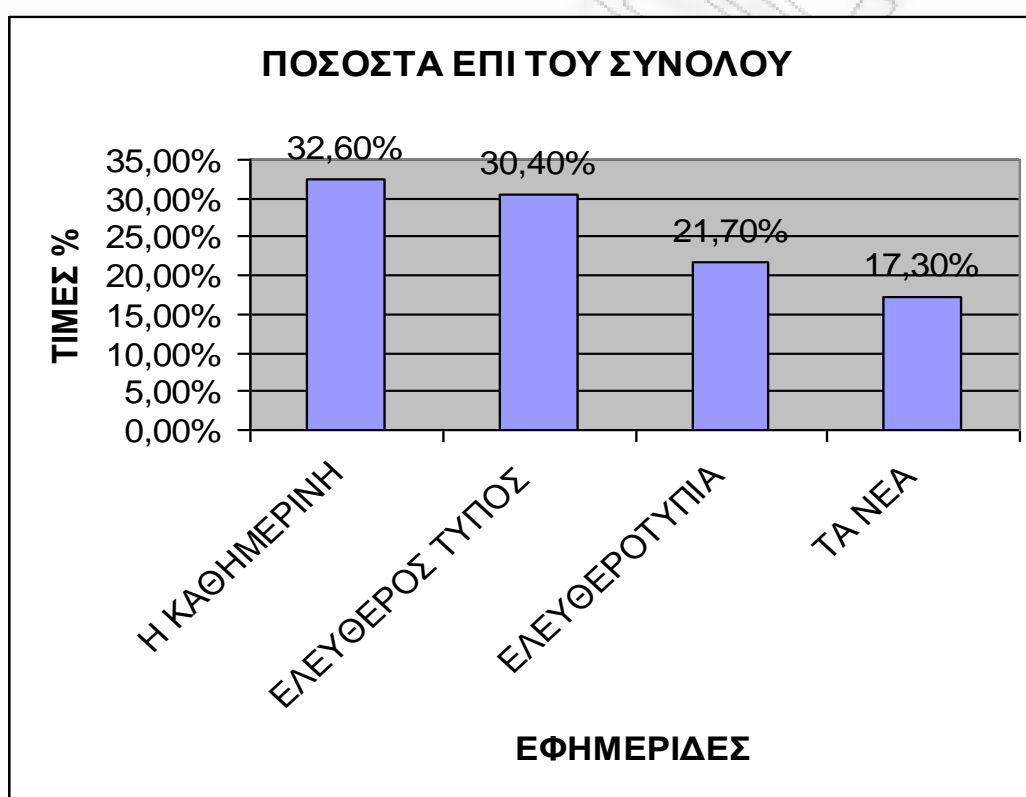


Εικόνα 1: Περίοδος Έρευνας 20/2/08 έως 5/4/08

- Από τα 184 φύλλα εφημερίδων που αποτέλεσαν το δείγμα της έρευνας τα 47 είχαν αναφορά για το θέμα στα πρωτοσέλιδά τους άρα 25,5% του συνόλου.
- Από τα 46 φύλλα της εφημερίδας «Η Καθημερινή» 15 φύλλα είχαν αναφορά στο ζήτημα της ονομασίας, κατά συνέπεια 32,6% επί του συνόλου του δείγματος της συγκεκριμένης εφημερίδας που ερευνήθηκε.
- Από τα 46 φύλλα της εφημερίδας «Ελεύθερος Τύπος» 14 φύλλα είχαν αναφορά στο ζήτημα της ονομασίας, κατά συνέπεια 30,4% επί του

συνόλου του δείγματος της συγκεκριμένης εφημερίδας που ερευνήθηκε.

- Από τα 46 φύλλα της εφημερίδας «Ελευθεροτυπία» 10 φύλλα είχαν αναφορά στο ζήτημα της ονομασίας, κατά συνέπεια 21,7% επί του συνόλου του δείγματος της συγκεκριμένης εφημερίδας που ερευνήθηκε.
- Από τα 46 φύλλα της εφημερίδας «Τα Νέα» 8 φύλλα είχαν αναφορά στο ζήτημα της ονομασίας, κατά συνέπεια 17,3% επί του συνόλου του δείγματος της συγκεκριμένης εφημερίδας που ερευνήθηκε.



Εικόνα 2: Αριθμός Φύλλων προς έρευνα 184/Φύλλα με πρωτοσέλιδα 47

- Μία άλλη διάκριση που προκύπτει από τις εικόνες 1 και 2 είναι ότι οι εφημερίδες Ελεύθερος Τύπος και Καθημερινή, οι οποίες πρόσκεινται ιδεολογικά στην κυβέρνηση, αφιέρωσαν περισσότερα φύλλα των εφημερίδων τους, στην περίοδο που ερευνάται, για την κάλυψη του θέματος, ενδεχομένως θέλοντας να πείσουν την κοινή γνώμη για την ορθότητα των χειρισμών της κυβέρνησης.

Πίνακας 5: Στάση εφημερίδων απέναντι στη διαρροή του Σχεδίου Νίμιτς

ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ	ΣΧΟΛΙΑ	ΣΤΑΣΗ
Ελεύθερος Τύπος	«Το κύρος της χώρας πλήττεται διότι από την έδρα του ΟΗΕ και την Ουάσιγκτον μέχρι τα γειτονικά Σκόπια κάνουν λόγο για μία χώρα που αδυνατεί να κρατήσει μια ευαίσθητη διαδικασία σε αξιόπιστο επίπεδο...Η εικόνα και η αξιοπιστία της κυβέρνησης πλήττονται διότι μόλις λίγες ώρες πριν από τη διαρροή η υπουργός Εξωτερικών αρνήθηκε να παραδώσει το επίσημο κείμενο στα κόμματα της αντιπολίτευσης...Η διαπραγματευτική μας θέση πλήττεται τελικά διότι τώρα η ελληνική κυβέρνηση συζητά επί ενός δημόσιου εγγράφου, γεγονός που συρρικνώνει τις δυνατότητες ελιγμών και χειρισμών...».(22-2-2008, Γιάννης Δερμεντζόγλου)	ΑΡΝΗΤΙΚΗ - ΚΡΙΤΙΚΗ
Καθημερινή	«Δεν έχει δικαίωμα μία κυβέρνηση να το αποκρύπτει από τους πολιτικούς αρχηγούς και ταυτόχρονα λάθρα και επιλεκτικά, να το διοχετεύει στη δημοσιότητα».(22-2-2008, Αντώνης Καρκαγιάννης)	ΑΡΝΗΤΙΚΗ - ΚΡΙΤΙΚΗ

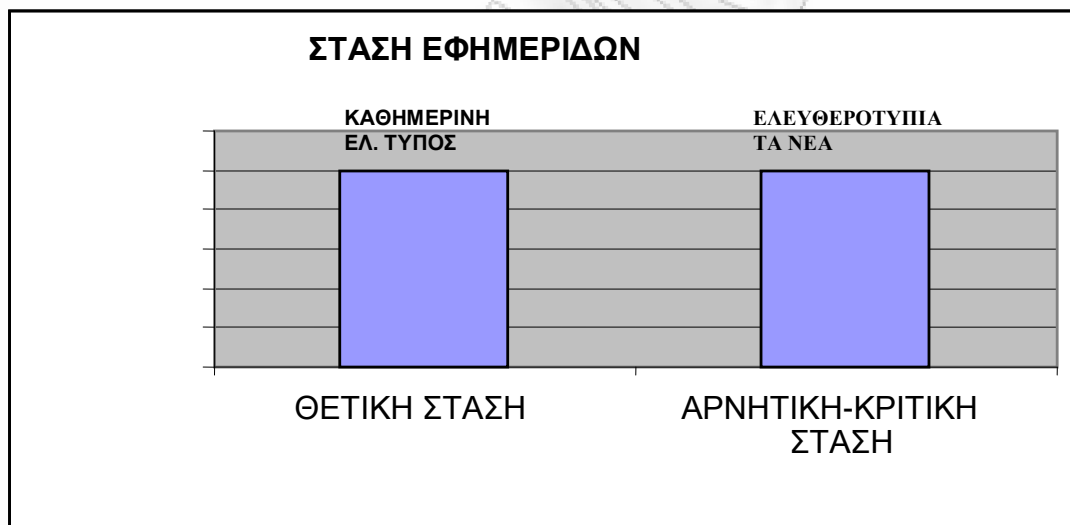
Από τον παραπάνω πίνακα προκύπτει το εξής συμπέρασμα: από το δείγμα των τεσσάρων εφημερίδων που ερευνήθηκε για τις 22 Φεβρουαρίου 2008, μία ημέρα μετά από τη διαρροή του εγγράφου της πρότασης Νίμιτς στην εφημερίδα «Το Βήμα», οι δύο σχολίασαν επικριτικά τη διαρροή και κυρίως την κυβέρνηση, ενώ οι άλλες δύο δεν έκαναν απολύτως κανένα σχόλιο σχετικά με το θέμα αυτό. Αξιοσημείωτο είναι το γεγονός ότι τα αρνητικά σχόλια προήλθαν από τις εφημερίδες οι οποίες πρόσκεινται ιδεολογικά στην κυβέρνηση.

Πίνακας 6: Στάση εφημερίδων για τα αποτελέσματα της Συνόδου κορυφής Στο Βουκουρέστι και την άσκηση «βέτο».

ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ	ΣΧΟΛΙΑ	ΣΤΑΣΗ
Καθημερινή	Συγχαρητήρια στον πρωθυπουργό «...που χειρίστηκε ένα δύσκολο και ευαίσθητο θέμα με σθένος και αποφασιστικότητα, αλλά ταυτόχρονα με ρεαλισμό και μετριοπάθεια. Είναι μια συνταγή που θα πρέπει να τη θυμόμαστε συχνότερα και να την εφαρμόζουμε».(4-4-2008, Αντώνης Καρκαγιάννης)	ΘΕΤΙΚΗ
Ελευθεροτυπία	«Το βέτο ήταν αποτέλεσμα της αποτυχίας της ελληνικής εξωτερικής πολιτικής να βρεθεί λύση στο πρόβλημα. Γιατί αυτό ακριβώς είναι επιτυχία, η λύση του προβλήματος της ονομασίας με επωφελή για την Ελλάδα τρόπο, με κοινά αποδεκτή ονομασία και εν συνεχεία η ένταξη των Σκοπίων στους διεθνείς οργανισμούς. Αυτό δεν έγινε και μεγάλο μερίδιο ευθύνης έχει και η ελληνική διπλωματία που δεν μπορεί να είναι ευτυχής και ούτε μπορεί να βρίσκει πάντα άλλοθι στην αδιαλλαξία των Σκοπίων».(4-4-2008, Παρέμβαση)	ΑΡΝΗΤΙΚΗ-ΚΡΙΤΙΚΗ
Ελεύθερος	«Το βέτο αποτελεί εκτός από αναγκαστική κίνηση χρησιμότερο «εργαλείο» για την προβολή των ελληνικών θέσεων περί το Σκοπιανό και τη	ΘΕΤΙΚΗ

Τύπος	διεθνοποίηση ενός προβλήματος που βάλτωνε, μέχρι πρότινος, σε διμερές βαλκανικό επίπεδο». (4-4-2008, Σεραφειμ Κοτρώτσος)	
Τα Νέα	«Η λύση προς το παρόν δεν βρέθηκε. Δεν έχουμε, λοιπόν, κανένα λόγο να πανηγυρίζουμε ως θρίαμβο το γεγονός ότι υποχρεωθήκαμε να ξοδέψουμε το διπλωματικό μας όπλο χωρίς να επιτευχθεί ο στόχος για τον οποίο το προορίζαμε. Θέλαμε λύση. Πανηγυρίζουμε τη μη λύση;» (4-4-2008, Παύλος Τσίμας)	ΑΡΝΗΤΙΚΗ-ΚΡΙΤΙΚΗ

Από τον πίνακα 6 προκύπτει το εξής συμπέρασμα: από το δείγμα των τεσσάρων εφημερίδων που ερευνήθηκε για τις 4 Απριλίου 2008 σχετικά με τα αποτελέσματα της Συνόδου Κορυφής στο Βουκουρέστι οι εφημερίδες Καθημερινή και Ελεύθερος Τύπος σχολίασαν θετικά τους χειρισμούς της κυβέρνησης και του Πρωθυπουργού, ενώ οι εφημερίδες Ελευθεροτυπία και Τα Νέα, οι οποίες πρόσκεινται ιδεολογικά στην αντιπολίτευση, κράτησαν μία αρνητική-κριτική στάση θεωρώντας την άσκηση του «βέτο» αποτυχία της ελληνικής εξωτερικής πολιτικής.



Εικόνα 3: Στάση Εφημερίδων για αποτελέσματα Συνόδου Κορυφής

3.3 Συμπεράσματα μετά την κριτική μελέτη των πρωτοσέλιδων των τεσσάρων εφημερίδων

Από τις 20 Φεβρουαρίου 2008 έως και τις 5 Απριλίου 2008 τα κυριότερα θέματα που κυριάρχησαν στην ατζέντα των τεσσάρων εφημερίδων που επιλέχθηκαν προς έρευνα ήταν: η πρόταση Νίμιτς για την ονομασία της π.Γ.Δ.Μ. και οι πρώτες αντιδράσεις της ελληνικής κυβέρνησης, οι έντονες διαβουλεύσεις για το ζήτημα της ονομασίας, το θέμα της διαρροής του κειμένου της πρότασης Νίμιτς, το μήνυμα του πρωθυπουργού Κώστα Καραμανλή «Μη λύση σημαίνει μη πρόσκληση στο ΝΑΤΟ», η συνάντηση για διαπραγμάτευση Ελλάδας-π.Γ.Δ.Μ. υπό τον Μάθιου Νίμιτς, η συνάντηση χωρίς αποτέλεσμα για το ζήτημα της ονομασίας στη Βιέννη μεταξύ Νίμιτς, Βασιλάκη και Ντιμιτρόφ, η στάση της Ελλάδας ενόψει της Συνόδου Κορυφής στο ΝΑΤΟ, το κλίμα εθνικής ομοψυχίας δεδομένης της στήριξης της αντιπολίτευσης στις θέσεις του Πρωθυπουργού Κώστα Καραμανλή, το βέτο που προέβαλλε η ελληνική κυβέρνηση στην ένταξη της π.Γ.Δ.Μ. στο ΝΑΤΟ και η θερμή στήριξη της Αθήνας από το Γάλλο Πρόεδρο Σαρκοζί, τα αποτελέσματα της Συνόδου Κορυφής του ΝΑΤΟ στο Βουκουρέστι και η ελληνική πρόσκληση προς τη γείτονα χώρα για τη συνέχιση του διαλόγου και την εξεύρεση λύσης.

Και στις τέσσερις εφημερίδες, κατά την περίοδο που ερευνάται, ο τρόπος κάλυψης των ειδήσεων ήταν επικεντρωμένος στην επίσημη ατζέντα της κυβέρνησης, δεδομένου ότι και στις τέσσερις εφημερίδες στην πλειοψηφία τους, τόσο στα πρωτοσέλιδά τους όσο και στα κύρια άρθρα τους, έγινε καταγραφή γεγονότων και αναπαραγωγή επίσημων δηλώσεων εκπροσώπων της κυβέρνησης. Άρα επιβεβαιώνεται η θεωρία Sigal, σύμφωνα με την οποία οι πηγές πληροφόρησης των μέσων ήταν ελεγχόμενες και περιορισμένες.

Άλλο συμπέρασμα στο οποίο οδηγεί η έρευνα των τεσσάρων εφημερίδων είναι η θετική στάση που κρατούν οι εφημερίδες απέναντι στους χειρισμούς της ελληνικής κυβέρνησης, γεγονός που οφείλεται σε μεγάλο βαθμό στην ενότητα που διαπιστώθηκε, σε αυτό το χρονικό διάστημα, ανάμεσα στους πολιτικούς χώρους. Οι αντιπολιτευτικοί τόνοι ήταν λιγότερο έντονοι απ' ό τι στο παρελθόν, κυβέρνηση και αντιπολίτευση, συμφώνησαν πως εάν οι διαβουλεύσεις μέσω του ΟΗΕ δεν καταλήξουν σε σύνθετη ονομασία που θα

χρησιμοποιείται (μόνο αυτή) διεθνώς, τότε η Ελλάδα είναι υποχρεωμένη να παρεμποδίσει την ένταξη της π.Γ.Δ.Μ. στο NATO, ενώ η κριτική που ασκήθηκε μεταξύ των κομμάτων δε θύμιζε σε τίποτα την κριτική αλληλοκατηγοριών των προηγούμενων ετών.

Αντίθετα, την περίοδο 1990-93 στην κάλυψη του «Μακεδονικού» εφημερίδες και τηλεόραση υιοθέτησαν ένα εθνικώς ανυποχώρητο τόνο. Τα ΜΜΕ αυτοπροσδιορίστηκαν ως αυστηρός θεματοφύλακας του εθνικού συμφέροντος, δυσκολεύοντας έτσι τα περιθώρια της κυβέρνησης Μητσοτάκη να διευθετήσει το ζήτημα της ονομασίας με συμβιβασμό. Επιπλέον, δεδομένης της αδιάλλακτης στάσης απέναντι στο ζήτημα της ονομασίας του τότε υπουργού Εξωτερικών Αντώνη Σαμαρά, η οποία οδήγησε στην απομάκρυνσή του από το υπουργείο, το οποίο ανέλαβε αρχικά ο ίδιος ο Πρωθυπουργός και στη συνέχεια ο Μ. Παπακωνσταντίνου, οι οποίοι και κράτησαν μία πιο διαλλακτική στάση απέναντι στο ζήτημα, δημιουργήθηκε σύγχυση στις σχέσεις μεταξύ των μελών της κυβέρνησης. Ο Σαμαράς και οι υποστηρικτές του απείλησαν να αποσύρουν την υποστήριξή τους προς την κυβέρνηση, το οποίο και συνέβη το Σεπτέμβριο του 1993 με επακόλουθο την κατάρρευση της κυβέρνησης Μητσοτάκη.

Με δεδομένο τη σημερινή πολιτική ατμόσφαιρα και οι τέσσερις εφημερίδες στήριξαν θετικά τόσο το ενωτικό κλίμα που επικράτησε στον ελληνικό πολιτικό χώρο, όσο και τη στάση της κυβέρνησης Καραμανλή, προτρέποντας αρκετές φορές με άρθρα τους τη διατήρηση αυτού του ενωτικού κλίματος ενόψει της εξαιρετικά κρίσιμης ώρας των διαπραγματεύσεων και ασκώντας κριτική σε όσους με τη διαμαρτυρία τους ή την αντίθεσή τους στους πολιτικούς χειρισμούς της κυβέρνησης θα μπορούσαν να οδηγήσουν σε διάσπαση της ενότητας. «Δε ζητά κανείς από κανένα να σιωπήσει. Το αντίθετο. Όσοι όμως μιλούν, καλό είναι να αναλογίζονται πως η χώρα και το πολιτικό σύστημα δεν πρέπει να βγουν διαιρεμένα από αυτή τη διαδικασία» (Ελ.Τύπος, 4/3/2008, Γιάννης Δερμεντζόγλου). Κατά συνέπεια, οι εφημερίδες δε μπόρεσαν, ούτε επιχείρησαν να επηρεάσουν τους κυβερνητικούς χειρισμούς, αφού υπήρχε προσδιορισμένη πολιτική.

Σύμφωνα με τα παραπάνω δεν εφαρμόζεται η θεωρία «επίδρασης του CNN», αναφορικά με την οποία τα ΜΜΕ λόγω απώλειας πολιτικού ελέγχου δίνουν τον τόνο και αναγκάζουν τις κυβερνήσεις να ακολουθήσουν συγκεκριμένες

πολιτικές επιλογές. Αντίθετα, λόγω του ότι υπάρχει συγκεκριμένος και αμετάκλητος στόχος από την πλευρά της κυβέρνησης την ατζέντα των ειδήσεων ορίζει η κυβέρνηση και όχι τα ΜΜΕ. Δηλαδή, τα ΜΜΕ στη περίπτωση αυτή λειτούργησαν στη κατεύθυνση της συναίνεσης. Δεν επέβαλλαν την ατζέντα τους και τις απόψεις τους στη κοινή γνώμη και δεν άσκησαν πιέσεις στην κυβέρνηση αλλά αντίθετα η κυβέρνηση μοιάζει να είναι εκείνη που επέβαλλε τις απόψεις της στα ΜΜΕ

Τα παραπάνω συμπεράσματα αποτυπώνονται σχηματικά ως εξής:

Σχήμα 1: Απουσία Επίδρασης ΜΜΕ

	Κυβερνητική Πολιτική	Κατεύθυνση Επιρροής	Κάλυψη των Ειδήσεων	Σχέση ΜΜΕ-Εξωτερικής Πολιτικής
Απουσία επίδρασης των ΜΜΕ	Βέβαιη	→	Επικεντρωμένη στην επίσημη ατζέντα	Όταν η κυβέρνηση ακολουθεί ξεκάθαρη πολιτική γραμμή με σαφείς στόχους και υπάρχει συμφωνία εντός των ομάδων εξουσίας, τότε αυτή καθορίζει την ατζέντα των ειδήσεων. Όταν υπάρχει προαποφασισμένη πολιτική τα ΜΜΕ δεν ασκούν επίδραση. (Robinson, 2001)

Ο μοναδικός λόγος για τον οποίο ασκήθηκε έντονη κριτική στην κυβέρνηση και τους χειρισμούς της ήταν η διαρροή του επίσημου εγγράφου της πρότασης του διαμεσολαβητή του ΟΗΕ Μάθιου Νίμιτς στην εφημερίδα «Το Βήμα». Η εφημερίδα «Ελεύθερος Τύπος» τόνισε ότι η ενέργεια αυτή έπληξε το κύρος της χώρας, την εικόνα της κυβέρνησης και τη διαπραγματευτική θέση της Ελλάδας στη διαδικασία αναζήτησης λύσης στο ζήτημα της ονομασίας της π.Γ.Δ.Μ. «Το κύρος της χώρας πλήττεται διότι από την έδρα του ΟΗΕ και την Ουάσιγκτον μέχρι τα γειτονικά Σκόπια κάνουν λόγο για μία χώρα που αδυνατεί να κρατήσει μια ευαίσθητη διαδικασία σε αξιόπιστο επίπεδο... Η εικόνα και η αξιοπιστία της κυβέρνησης πλήττονται διότι μόλις λίγες ώρες πριν από τη διαρροή η υπουργός Εξωτερικών αρνήθηκε να παραδώσει το επίσημο κείμενο στα κόμματα της αντιπολίτευσης... Η

διαπραγματευτική μας θέση πλήττεται τελικά διότι τώρα η ελληνική κυβέρνηση συζητά επί ενός δημόσιου εγγράφου, γεγονός που συρρικνώνει τις δυνατότητες ελιγμών και χειρισμών...». (Ελεύθερος Τύπος, 22-2-2008, Γιάννης Δερμεντζόγλου)

Εξίσου επικριτικά ήταν και τα σχόλια της εφημερίδας «Καθημερινή» για τη διαρροή της πρότασης Νίμιτς, χαρακτηρίζοντας την πράξη αυτή άσκηση μικροπολιτικής και θέτοντας ερωτήματα κατά πόσο μπορεί να ασκηθεί με τον τρόπο αυτό σοβαρή διπλωματία. «Δεν έχει δικαίωμα μία κυβέρνηση να το αποκρύπτει από τους πολιτικούς αρχηγούς και ταυτόχρονα λάθρα και επιλεκτικά, να το διοχετεύει στη δημοσιότητα». (Καθημερινή, 22-2-2008, Αντώνης Καρκαγιάννης)

Σύμφωνα με τα παραπάνω, αξιοσημείωτο είναι το γεγονός ότι η κριτική στους κυβερνητικούς χειρισμούς και στα αποτελέσματα που επέφεραν, ασκήθηκε από δύο εφημερίδες οι οποίες πρόσκεινται ιδεολογικά στο χώρο της κυβέρνησης. Κατά συνέπεια έχει και περισσότερο ενδιαφέρον να ερευνηθεί ο λόγος για τον οποίο ασκήθηκε αυτή η κριτική. Από μία άποψη μπορεί να υποστηριχθεί ότι παρόλο που οι δύο αυτές εφημερίδες θεωρούνται «φιλοκυβερνητικές», διατηρούν την αυτονομία τους και την ανεξαρτησία τους ως προς το περιεχόμενο των ειδήσεών τους, άρα εφαρμόζεται η κατά Richard Senter Jr., Larry T. Reynolds και David Gruenenfelder θεωρία σχετικά με τα αυτόνομα ΜΜΕ, τα οποία επιδεικνύουν επαγγελματισμό και δεν επηρεάζονται από την κυβέρνηση, ενώ είναι δυνατό ακόμη και να την εκθέσουν εφόσον διαφωνούν με τους χειρισμούς της. Από την άλλη, θα μπορούσε να υποστηριχθεί ότι η κριτική αυτή είναι αποτέλεσμα διαμαρτυρίας των μέσων προς την κυβέρνηση, δεδομένου ότι αφού πρόσκεινται ιδεολογικά σε αυτή θα αξίωναν να είχαν επιλεγεί εκείνα για τη δημοσίευση μιας τόσο σημαντικής είδησης.

Ιδιαίτερα θετικά ήταν τα σχόλια των εφημερίδων μετά τη Σύνοδο Κορυφής στο Βουκουρέστι και την άσκηση βέτο της ελληνικής πλευράς στην ένταξη της π.Γ.Δ.Μ. στο ΝΑΤΟ. Στο σύνολό τους σημειώθηκε ότι το ελληνικό βέτο απέδωσε πλήρως το στόχο του, παρά τους ενδοιασμούς, φοβίες για αντίποινα και εκτιμήσεις για ελληνική υποχωρητικότητα, που εκφράζονταν μέχρι την τελευταία στιγμή από μερίδα κυβερνητικών κύκλων. Η κάθε εφημερίδα έδωσε περισσότερη ή λιγότερη βαρύτητα στη σημασία του βέτο,

λόγω των πολιτικών και ιδεολογικών της πεποιθήσεων. Έτσι, η εφημερίδα «Καθημερινή» έδωσε συγχαρητήρια στον πρωθυπουργό Κώστα Καραμανλή «...που χειρίστηκε ένα δύσκολο και ευαίσθητο θέμα με σθένος και αποφασιστικότητα, αλλά ταυτόχρονα με ρεαλισμό και μετριοπάθεια. Είναι μια συνταγή που θα πρέπει να τη θυμόμαστε συχνότερα και να την εφαρμόζουμε» (Καθημερινή, 4-4-2008, Αντώνης Καρκαγιάννης).

Από την άλλη η εφημερίδα «Ελευθεροτυπία» χαρακτήρισε μεν θετική, αυτονόητη και αναγκαία την κίνηση αυτή, κρατώντας όμως αποστάσεις από απόψεις που υποστήριξαν ότι το βέτο ήταν επιτυχία και εθνική νίκη. «Το βέτο ήταν αποτέλεσμα της αποτυχίας της ελληνικής εξωτερικής πολιτικής να βρεθεί λύση στο πρόβλημα. Γιατί αυτό ακριβώς είναι επιτυχία, η λύση του προβλήματος της ονομασίας με επωφελή για την Ελλάδα τρόπο, με κοινά αποδεκτή ονομασία και εν συνεχεία η ένταξη των Σκοπίων στους διεθνείς οργανισμούς. Αυτό δεν έγινε και μεγάλο μερίδιο ευθύνης έχει και η ελληνική διπλωματία που δεν μπορεί να είναι ευτυχής και ούτε μπορεί να βρίσκει πάντα άλλοθι στην αδιαλλαξία των Σκοπίων» (Ελευθεροτυπία, 4-4-2008, Παρέμβαση).

Η εφημερίδα «Ελεύθερος Τύπος» χαρακτήρισε σημαντικό σταθμό το Βουκουρέστι στην πορεία επίλυσης του Σκοπιανού αλλά και στην εικόνα του πρωθυπουργού Κώστα Καραμανλή που ενισχύεται σημαντικά μετά το βέτο. «Το βέτο αποτελεί εκτός από αναγκαστική κίνηση χρησιμότερο «εργαλείο» για την προβολή των ελληνικών θέσεων περί το Σκοπιανό και τη διεθνοποίηση ενός προβλήματος που βάλτωνε, μέχρι πρότινος, σε διμερές βαλκανικό επίπεδο» (Ελεύθερος τύπος, 4-4-2008, Σεραφείμ Κοτρώτσος).

Η εφημερίδα «Τα Νέα» θεώρησε μεν θετική την έκβαση της Συνόδου Κορυφής στο Βουκουρέστι, θέτοντας όμως προϋποθέσεις για το κατά πόσο μπορεί να αποδειχθεί το βέτο επιτυχημένος ελιγμός ή για το κατά πόσο τελικά βρέθηκε λύση στο ζήτημα της ονομασίας των Σκοπίων. «Η λύση προς το παρόν δεν βρέθηκε. Δεν έχουμε, λοιπόν, κανένα λόγο να πανηγυρίζουμε ως θρίαμβο το γεγονός ότι υποχρεωθήκαμε να ξοδέψουμε το διπλωματικό μας όπλο χωρίς να επιτευχθεί ο στόχος για τον οποίο το προορίζαμε. Θέλαμε λύση. Πανηγυρίζουμε τη μη λύση;» (Τα Νέα, 4-4-2008, Παύλος Τσίμας).

Τέλος, σε ότι αφορά τη γενικότερη θετική στάση που τήρησαν και οι τέσσερις εφημερίδες αναφορικά με τα αποτελέσματα της Συνόδου Κορυφής στο

Βουκουρέστι, συμπεραίνεται ότι στην περίπτωση αυτή λειτούργησε η κατά Gilboa στοίχιση με τη «εθνική» πολιτική όπου τα ΜΜΕ λόγω υπέρτατου εθνικού συμφέροντος ευθυγραμμίζονται με τις κυβερνητικές αποφάσεις. Από την άλλη, η κριτική που ασκήθηκε από ορισμένες εφημερίδες σχετικά με το μέγεθος της επιτυχίας της άσκησης «βέτο» στην ένταξη της π.Γ.Δ.Μ. στο ΝΑΤΟ, οφείλεται περισσότερο στις ιδεολογικές καταβολές αυτών των εφημερίδων (φιλοκυβερνητικές ή αντικυβερνητικές).

3.4 Δημοσκόπηση της *Public Issue* για τις σχέσεις της Ελλάδας με την π.Γ.Δ.Μ. (Δείγμα 614 ατόμων, ηλικίας 18 και άνω, 25-27/02/2008, πραγματοποιήθηκε για την εφημερίδα «Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ» και δημοσιεύθηκε στις 2/03/2008. Ολόκληρη η έρευνα παρατίθεται στο Παράρτημα 3)

Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της δημοσκόπησης που πραγματοποίησε η *Public Issue* για την εφημερίδα «Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ», οι εξελίξεις στα Βαλκάνια και το θέμα της ονομασίας της π.Γ.Δ.Μ. απασχολούν τους Έλληνες ως κεντρικά ζητήματα της εξωτερικής πολιτικής. Η επικαιρότητα σε σχέση με το Σκοπιανό και οι εξελίξεις στη διαπραγματευτική διαδικασία για το θέμα της ονομασίας δείχνουν να επηρεάζουν την οπτική για τις σχέσεις με την ΠΓΔΜ. Το 51% θεωρεί ότι έχουν χειροτερέψει, έναντι του 41% που θεωρεί ότι έχουν παραμείνει ίδιες. Παρά την εκτίμηση ότι οι σχέσεις έχουν χειροτερέψει, στη μεγάλη πλειοψηφία τους οι πολίτες (ποσοστό 69%) θεωρούν ότι η ΠΓΔΜ αποτελεί μικρή απειλή για την Ελλάδα, έναντι 24% που μιλάει για μεγάλη απειλή. Σε σχέση με την κατάληξη της διαπραγμάτευσης για το ζήτημα της ονομασίας, οι γνώμες είναι απόλυτα μοιρασμένες. Το 48% θεωρεί ότι είναι μια μάχη που μάλλον έχει χαθεί και ακριβώς το ίδιο ποσοστό θεωρεί ότι μάλλον μπορεί να κερδηθεί ακόμα. Στη συντριπτική τους πλειοψηφία πάντως, (ποσοστό 84%) πιστεύουν ότι εφόσον δεν υπάρξει συμφωνημένη λύση για το όνομα, η Ελλάδα θα πρέπει να βάλει βέτο. Ταυτόχρονα, περισσότεροι είναι εκείνοι που δηλώνουν ότι θα συμμετείχαν σε διαδηλώσεις και συλλαλητήρια για το θέμα. Το 52% απαντά σίγουρα ναι ή μάλλον ναι στο σχετικό ερώτημα, έναντι 44% που λέει όχι ή μάλλον όχι. Ως προς τα ονόματα που περιλαμβάνονται στην πρόταση Νίμιτς, το «Δημοκρατία της Ανω Μακεδονίας», η ονομασία δηλαδή με σαφή γεωγραφικό προσδιορισμό, γίνεται

περισσότερο αποδεκτή από τους πολίτες. Το 43% θεωρεί ότι είναι ένα όνομα που θα μπορούσε να δεχθεί η ελληνική πλευρά, έναντι 53% που δεν το θεωρεί αποδεκτό. Οι αρνητικές γνώμες για τα υπόλοιπα ονόματα είναι πολύ περισσότερες, ενώ τη συνταγματική ονομασία «Δημοκρατία της Μακεδονίας» απορρίπτει το 86%, έναντι 9% που θεωρεί ότι θα μπορούσε να γίνει αποδεκτή.

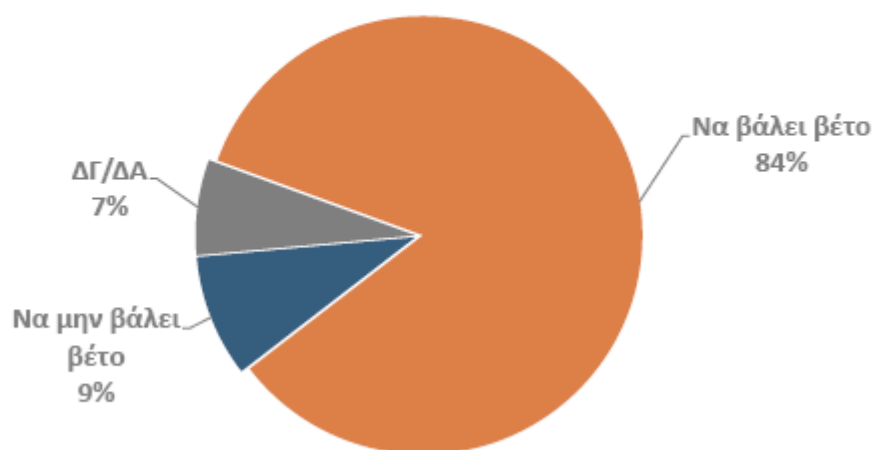
Ενδεχόμενη αναγνώριση της ΠΓΔΜ με το όνομα «Μακεδονία» προκαλεί ποικίλα αρνητικά συναισθήματα. Το 34% δηλώνει ότι θα αισθανόταν οργή και αγανάκτηση, το 28% λύπη και στενοχώρια, το 22% ντροπή. Μόλις το 7% δηλώνει αδιαφορία και το 3% ανακούφιση.

Πάντως, μια τέτοια εξέλιξη το 40% θα τη χαρακτήριζε «αναγκαίο κακό», έναντι του 24% που θεωρεί ότι θα ήταν εθνική καταστροφή. Το 21% δεν θεωρεί ότι πρόκειται για το ένα ή το άλλο και το 9% δηλώνει αδιάφορο.

Ενδεικτικά παρουσιάζεται παρακάτω ένα γράφημα της έρευνας σχετικά με τη γνώμη των Ελλήνων για το αν η Ελλάδα θα πρέπει να βάλει «βέτο» στην ένταξη της π.Γ.Δ.Μ. στο ΝΑΤΟ.

ΓΝΩΜΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΣΚΗΣΗ ΒΕΤΟ

Αν τελικά η Ελλάδα και το κράτος των Σκοπίων δεν συμφωνήσουν για το όνομα, τι πιστεύετε ότι πρέπει να κάνει η Ελλάδα; Να εμποδίσει την είσοδο των Σκοπίων στο ΝΑΤΟ και στην Ευρωπαϊκή Ένωση, βάζοντας βέτο, ή να μη βάλει βέτο και να επιτρέψει την είσοδο των Σκοπίων στο ΝΑΤΟ και στην Ευρωπαϊκή Ένωση;



public issue

PI0810 / Διάγραμμα 32

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Σύμφωνα με το παραπάνω γράφημα το 84% των Ελλήνων πιστεύουν ότι εφόσον δεν υπάρξει συμφωνημένη λύση για το όνομα, η Ελλάδα θα πρέπει

να βάλει «βέτο» στην ένταξη της π.Γ.Δ.Μ. στο ΝΑΤΟ. Σε συνδυασμό με το γεγονός ότι όντως στη Σύνοδο Κορυφής στο Βουκουρέστι η ελληνική πλευρά άσκησε βέτο στην ένταξη της π.Γ.Δ.Μ. και σύμφωνα με τη Brenda Seaver που υποστηρίζει ότι οι πολιτικοί που ασχολούνται με την εξωτερική πολιτική βασίζουν τις πολιτικές επιλογές τους στις αντιδράσεις της κοινής γνώμης, η δημοσίευση της έρευνας αυτής και κυρίως τα αποτελέσματά της, οδηγούν στο συμπέρασμα ότι τα μέσα επέδρασαν στην άσκηση εξωτερικής πολιτικής, καθοδηγώντας την κυβέρνηση να υιοθετήσει τη θέση αυτή, η οποία εκφράζει και την πλειοψηφία της κοινής γνώμης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4^ο

4.1 Συμπεράσματα

Η διαμόρφωση της εξωτερικής πολιτικής μιας χώρας επηρεάζεται από ποικίλους παράγοντες ενδογενείς, όπως η προσωπικότητα των ηγετών, το πολιτικό-κοινωνικό σύστημα και η λειτουργία των θεσμών, η οικονομία, η κουλτούρα, τα ΜΜΕ κλπ. ή εξωγενείς παράγοντες όπως οι διεθνείς και οι περιφερειακές συμμαχίες, οι διακρατικές σχέσεις κλπ.

Τα ΜΜΕ διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στη διαμόρφωση της εξωτερικής πολιτικής αλλά και στον τρόπο που τα αποτελέσματα της εξωτερικής πολιτικής παρουσιάζονται στην κοινή γνώμη, η οποία με τη σειρά της επιδρά στις αποφάσεις των κυβερνήσεων. Οι πολιτικοί συχνά βασίζονται στις πολιτικές επιλογές τους, όχι μόνο στο κατά πόσο αυτές θα είναι επιτυχείς ή όχι, αλλά και στις αντιδράσεις που περιμένουν από το κοινό. Ωστόσο, αυτό δεν αποκλείει το ότι οι πολιτικοί συχνά κρύβονται πίσω από την κοινή γνώμη για να μη λάβουν κάποιες αποφάσεις ή για να μην υποχωρήσουν σε διαπραγματεύσεις.

Η επίδραση των ΜΜΕ στην εξωτερική πολιτική μιας χώρας εξαρτάται από την προσπάθεια που η εκάστοτε κυβέρνηση καταβάλει να τα ελέγξει, και τη δυνατότητα των Μέσων να αντισταθούν σ' αυτό τον έλεγχο. Έτσι, υπάρχουν περιπτώσεις όπου τα Μέσα υποκύπτουν ή συναινούν στις προσπάθειες της κυβέρνησης για έλεγχο (πλήρως υποταγμένα ή πλήρως ελεγχόμενα), περιπτώσεις όπου τα ΜΜΕ έχουν κάποια ελευθερία και τους δίνεται η δυνατότητα να αντιδράσουν στην προσπάθεια των κυβερνήσεων να τα επηρεάσουν (μερικώς υποταγμένα ή ελεγχόμενα) και περιπτώσεις όπου δεν είναι εύκολη η επέμβαση ή επίδραση στην εργασία των μέσων από κυβερνητικούς αξιωματούχους λόγω του υψηλού επαγγελματισμού τους (πλήρως αυτόνομα και ανεξάρτητα).

Σε ότι αφορά το περιεχόμενο των ειδήσεων που προβάλλουν τα μέσα, εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από τις πηγές πληροφόρησης οι οποίες στην πλειοψηφία τους συνήθως εκπροσωπούν ισχυρά συμφέροντα ή προέρχονται από επίσημες κυβερνητικές δηλώσεις, με αποτέλεσμα οι πηγές των ειδήσεων

να ασκούν στην ουσία και τον έλεγχο του τι και πώς παρουσιάζεται στις εφημερίδες, αντί τον έλεγχο αυτό να ασκούν οι ίδιες οι εφημερίδες ή οι επαγγελματίες ρεπόρτερ.

Η επίδραση που ασκούν τα μέσα στην εξωτερική πολιτική εξαρτάται από τη σταθερότητα ή την αβεβαιότητα της πολιτικής στάσης των κυβερνήσεων. Όταν υπάρχει πολιτική αβεβαιότητα τα ΜΜΕ θεωρούνται ότι είναι αυτά που δίνουν τον τόνο και αναγκάζουν τις κυβερνήσεις να ακολουθήσουν συγκεκριμένες πολιτικές επιλογές, με αποτέλεσμα να υπάρχει απώλεια πολιτικού ελέγχου και καθοδήγηση από τις διαθέσεις της κοινής γνώμης (CNN effect). Από την άλλη, όταν υπάρχει συγκεκριμένος και αμετάκλητος στόχος, την ατζέντα των ειδήσεων ορίζουν οι κυβερνήσεις και όχι τα ΜΜΕ.

Με αφορμή την επανεμφάνιση του ζητήματος της ονομασίας των Σκοπίων έγινε, μέσω της παρούσας εργασίας, έρευνα γύρω από τη στάση που τήρησαν τέσσερις εφημερίδες που επιλέχθηκαν ως δείγμα απέναντι στους χειρισμούς της ελληνικής κυβέρνησης και προσπάθεια να απαντηθεί το ερώτημα αν τελικά επηρέασαν με τη στάση τους την ελληνική εξωτερική πολιτική.

Το ζήτημα της ονομασίας των Σκοπίων αποτελεί εδώ και πολλά χρόνια ένα από τα ανοικτά θέματα της ελληνικής εξωτερικής πολιτικής. Στη δεκαετία του '90 οδήγησε στην πτώση της κυβέρνησης, ενώ σήμερα οδήγησε σε ένα νέο γύρο πολιτικής αντιπαράθεσης που είχε ως αποτέλεσμα το ελληνικό «βέτο» στην ένταξη της π.Γ.Δ.Μ. στο ΝΑΤΟ.

Οι εφημερίδες που επιλέχθηκαν προς έρευνα ήταν: «Ελεύθερος Τύπος», «Ελευθεροτυπία», «Η Καθημερινή» και «Τα Νέα» και περίοδος έρευνας το διάστημα από τις 20 Φεβρουαρίου 2008 έως και τις 5 Απριλίου 2008, περίοδος κορύφωσης των εξελίξεων γύρω από το ζήτημα της ονομασίας.

Από την έρευνα που προηγήθηκε, η απάντηση στο ερώτημα αν τελικά επηρέασαν με τη στάση τους, τους χειρισμούς της ελληνικής εξωτερικής πολιτικής, η απάντηση είναι πως τελικά και οι τέσσερις εφημερίδες στην πλειοψηφία των άρθρων τους τήρησαν υποστηρικτική στάση απέναντι στους χειρισμούς της κυβέρνησης και δεν άσκησαν επιρροή στη χάραξη της εξωτερικής πολιτικής. Με τη στάση τους δεν προκάλεσαν πιέσεις στην κυβέρνηση για να την αναγκάσουν να προβεί σε συγκεκριμένες ενέργειες,

αντίθετα λειπούργησαν περισσότερο ως εργαλείο της κυβέρνησης στην προσπάθεια δημιουργίας συναίνεσης.

Ο τρόπος κάλυψης των ειδήσεων ήταν επικεντρωμένος στην επίσημη ατζέντα της κυβέρνησης, με καταγραφή γεγονότων και αναπαραγωγή επίσημων δηλώσεων εκπροσώπων της κυβέρνησης, ενώ αξιοσημείωτη είναι η ενότητα που διαπιστώθηκε, σε αυτό το χρονικό διάστημα, ανάμεσα στους πολιτικούς χώρους, με αποτέλεσμα και οι τέσσερις εφημερίδες να στηρίζουν θετικά τόσο το ενωτικό κλίμα που επικράτησε στον ελληνικό πολιτικό χώρο, όσο και τη στάση της κυβέρνησης Καραμανλή, προτρέποντας αρκετές φορές με άρθρα τους τη διατήρηση αυτού του ενωτικού κλίματος.

Αντίθετα, την περίοδο 1990-93 τα ΜΜΕ εκμεταλλευόμενα τη σύγχυση που επικρατούσε μεταξύ των μελών της κυβέρνησης Μητσοτάκη, πίεσαν την κυβέρνηση να ακολουθήσει το δρόμο της μη λύσης, δυσκολεύοντας τα περιθώρια της κυβέρνησης να διευθετήσει το θέμα με συμβιβασμό ή υποχώρηση.

Η κάθε εφημερίδα έδωσε περισσότερη ή λιγότερη βαρύτητα στη σημασία του βέτο, λόγω των πολιτικών και ιδεολογικών της πεποιθήσεων. Ενδιαφέρουσα ήταν και η στοίχιση με τη «εθνική» πολιτική που τηρήθηκε, όπου τα ΜΜΕ λόγω υπέρτατου εθνικού συμφέροντος ευθυγραμμίζονται με τις κυβερνητικές αποφάσεις.

Κατά συνέπεια τα ΜΜΕ υπήρξαν καταλύτης για τη μετάδοση του ενωτικού κλίματος που επικράτησε, τόσο σε τοπικό όσο και σε διεθνές επίπεδο, προβάλλοντας έτσι και ενισχύοντας τους χειρισμούς της ελληνικής κυβέρνησης.

4.2 ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

4.2.1. ΠΡΩΤΟΣΕΛΙΔΑ ΕΦΗΜΕΡΙΔΩΝ-ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΠΕΡΙΟΔΟΣ 20-2-08 ΕΩΣ 5-4-08

20 Φεβρουαρίου 2008: Ανάμεσα στα κυριότερα θέματα η πρόταση Νίμιτς για διπλή ονομασία της Πρώην Γιουγκοσλαβικής Δημοκρατίας της Μακεδονίας, καθώς και οι πρώτες αντιδράσεις της ελληνικής κυβέρνησης.

ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ ΤΥΠΟΣ: "Πέντε ονόματα και στο βάθος βέτο. Σκληρές διαπραγματεύσεις σε θολό τοπίο επί της νέας πρότασης Νίμιτς. Ευνοϊκότερη εκδοχή για την Αθήνα το "NOVA MAKEDONIJA".

Η εφημερίδα γράφει ότι "έχοντας επίγνωση ότι "ο διάβολος κρύβεται στις λεπτομέρειες" της πρότασης Νίμιτς, η ελληνική κυβέρνηση την αποδέχθηκε ως βάση διαπραγμάτευσης με πρόθεση να επιδιώξει τη βελτίωσή της".

ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ: "Πυρετός για το Σκοπιανό. Βάση συζήτησης βλέπει η κυβέρνηση τη νέα πρόταση Νίμιτς".

Στο βασικό της θέμα η εφημερίδα επισημαίνει ότι "συμβιβαστική, καλή και αξιοπρεπή χαρακτήρισε την πρότασή του για την ονομασία των Σκοπίων ο ειδικός απεσταλμένος του ΟΗΕ Μάθιου Νίμιτς, πυροδοτώντας όπως ήταν επόμενο έναν πυρετό διαβουλεύσεων".

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ: "Τα ονόματα που πρότεινε ο Νίμιτς για τα Σκόπια. Κατέθεσε πέντε εναλλακτικές προτάσεις για διαπραγμάτευση".

Η εφημερίδα επισημαίνει ότι "πέντε εναλλακτικές προτάσεις για την ονομασία της ΠΓΔΜ, στις οποίες δεν περιλαμβάνεται η "Νέα Μακεδονία", παρουσίασε χθες ο μεσολαβητής του ΟΗΕ Μάθιου Νίμιτς στους διαπραγματευτές Αθήνας και Σκοπίων".

ΤΑ ΝΕΑ: "Θέατρο σκιών με τη διπλή ονομασία. Μπαράζ πιέσεων από ΗΠΑ για τα Σκόπια".

Στο βασικό της θέμα η εφημερίδα σημειώνει ότι "φτιάχνει κλίμα για την αποδοχή διπλής ονομασίας των Σκοπίων η κυβέρνηση μετά τις νέες προτάσεις Νίμιτς. Το Μέγαρο Μαξίμου ελπίζει στο "όχι" των Σκοπιανών, ενώ το ΠΑΣΟΚ εμμένει στο βέτο".

21 Φεβρουαρίου 2008: Ανάμεσα στα κυριότερα θέματα οι έντονες διαβουλεύσεις για το ζήτημα της ονομασίας της π.Γ.Δ.Μ.

ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ ΤΥΠΟΣ: "Τα κρυφά σημεία της πρότασης Νίμιτς. "Αστερίσκος" - αγκάθι η απαγόρευση χρήσης του όρου Μακεδονία και από την Ελλάδα με εξαίρεση τους εμπορικούς σκοπούς".

Η εφημερίδα γράφει ότι "γκρίζα σημεία, δύο ονόματα ευνοϊκά για την Αθήνα (Νέα Δημοκρατία της Μακεδονίας και Δημοκρατία της Άνω Μακεδονίας) και τρία ευνοϊκά για τα Σκόπια (Συνταγματική, Δημοκρατική (Λαϊκή) και Ανεξάρτητη Δημοκρατία της Μακεδονίας) περιλαμβάνει η πρόταση διπλής ονομασίας του ειδικού μεσολαβητή του ΟΗΕ κ. Μάθιου Νίμιτς".

ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ: "Μακεδονική σαλάτα με... βέτο. Αθήνα και Σκόπια περιμένουν ποιος θα απορρίψει πρώτος".

Στο βασικό της θέμα η εφημερίδα επισημαίνει ότι "ξεκάθαρα πράγματα ζήτησε ο πρωθυπουργός Κ. Καραμανλής από τον μεσολαβητή Μάθιου Νίμιτς, προσθέτοντας ότι η Ελλάδα επιθυμεί λύση του προβλήματος των Σκοπίων".

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ: "Οι ασάφειες της πρότασης Νίμιτς τώρα στο τραπέζι. Θετικά και αρνητικά στοιχεία".

Η εφημερίδα επισημαίνει ότι "πολλές ασάφειες, που χρήζουν διευκρινίσεων και θα απαιτήσουν εντατική διαπραγματεύση, χαρακτηρίζουν την πρόταση Νίμιτς για την ονομασία της ΠΓΔΜ".

22 Φεβρουαρίου 2008: Ανάμεσα στα κυριότερα θέματα το ζήτημα της ονομασίας της π.Γ.Δ.Μ. και το θέμα της διαρροής του κειμένου των προτάσεων Νίμιτς για το θέμα της ονομασίας.

ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ ΤΥΠΟΣ: "Πόλεμος για τον... κομιστή σε Μαξίμου - ΥΠΕΞ. Διαμάχη για τη διαρροή του επίσημου εγγράφου της πρότασης Νίμιτς. Μεγάλη ζημιά στη διαπραγματευτική δυνατότητα της χώρας".

Η εφημερίδα γράφει ότι "με τη διαρροή της πρότασης Νίμιτς σε πρωινή εφημερίδα καταλύθηκε η αρχή της εμπιστευτικότητας της διαδικασίας με ευθύνη της κυβέρνησης".

ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ: "Μη λύση ...μη ΝΑΤΟ. Συμφωνούν κυβέρνηση και αξιωματική αντιπολίτευση".

Στο βασικό της θέμα η εφημερίδα επισημαίνει ότι "η κυβέρνηση είναι έτοιμη να ενημερώσει τον Μάθιου Νίμιτς για τις θέσεις της επί των προτάσεων του για το Σκοπιανό. Κυβέρνηση και αντιπολίτευση συμφωνούν πάντως ότι μη συμφωνία για λύση σημαίνει και μη ένταξη των Σκοπίων στο ΝΑΤΟ. Ένταση χθες από τη διαρροή των προτάσεων Νίμιτς".

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ: "Η Αθήνα απαντά, τα Σκόπια το μελετούν. Και τα δύο μέρη δεν φαίνεται να απορρίπτουν τη διαπραγμάτευση".

Η εφημερίδα επισημαίνει ότι "στην πλέον κρίσιμη καμπή εισέρχεται η εκκρεμότητα για την ονομασία της ΠΓΔΜ, καθώς και τα δύο μέρη δεν φαίνεται να απορρίπτουν τη διαπραγμάτευση επί των προτάσεων Νίμιτς".

23 Φεβρουαρίου 2008: Ανάμεσα στα κυριότερα θέματα το θέμα της ονομασίας της ΠΓΔΜ και το μήνυμα του Πρωθυπουργού Κ. Καραμανλή.

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ: "Μη λύση σημαίνει μη πρόσκληση στο ΝΑΤΟ".

Η εφημερίδα γράφει ότι "Αυστηρός προς τα Σκόπια και έντονα προβληματισμένος αναφορικά με τις εξελίξεις στο Κόσοβο, εμφανίστηκε χθες ο πρωθυπουργός κ.Κ.Καραμανλής στη βουλή. Χωρίς αμοιβαία αποδεκτή λύση στο ζήτημα της ονομασίας δεν μπορούν να υπάρξουν συμμαχικές σχέσεις, υπογράμμισε με έμφαση ο κ. Κ.Καραμανλής".

ΤΑ ΝΕΑ: "Η κυβέρνηση βουλιάζει τη χώρα. Ο Γιώργος Παπανδρέου μιλάει στα ΝΕΑ".

Σύμφωνα με την εφημερίδα "Σκληρή επίθεση στην κυβέρνηση για τα σκάνδαλα που βουλιάζουν τη χώρα εξαπολύει με συνέντευξή του στα ΝΕΑ, ο Γ.Παπανδρέου ο οποίος τάσσεται κατά της διπλής ονομασίας για τα Σκόπια".

24 Φεβρουαρίου 2008: Ανάμεσα στα κυριότερα θέματα οι εξελίξεις στο θέμα των Σκοπίων.

ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ ΤΥΠΟΣ της Κυριακής: "Σχέδιο βήμα-βήμα πριν το βέτο. Ο πρωθυπουργός κρατά ανοιχτά όλα τα σενάρια εν όψει της πρότασης-τελεσίγραφο του Μ.Νίμιτς μέχρι τα τέλη Μαρτίου".

Η εφημερίδα γράφει ότι "Οι σχετικοί με τις προτάσεις Νίμιτς χειρισμοί της κυβέρνησης ξεκίνησαν καλά, συνεχίσθηκαν άσχημα και, αν οι μικροπολιτικοί υπολογισμοί ορισμένων εισακουσθούν, κινδυνεύουμε να υποστούμε στα χειρότερα".

Κυριακάτικη ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ: "Οι Νονοί των Βαλκανίων. Φωτιές ανάβουν ξανά οι ισχυροί της Δύσης. Πιέσεις για το όνομα των Σκοπίων και για απόλυτο έλεγχο της χερσονήσου".

Η εφημερίδα σημειώνει ότι "Μέχρι τις 5 Μαρτίου και τη Σύνοδο υπουργών Εξωτερικών του ΝΑΤΟ θα ξεκαθαρίσει το τοπίο στο Σκοπιανό: Συνέχιση των συζητήσεων για την ονομασία ή βέτο της Αθήνας".

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ: "Σκληρό πόκερ για τα Σκόπια με σύννεφα στη Βαλκανική".

Η εφημερίδα αναφέρει ότι "Βαριά σύννεφα αρχίζουν να καλύπτουν τη Βαλκανική με επίκεντρο το Κοσσυφοπέδιο, ενώ οι εξελίξεις στο ζήτημα της ονομασίας της ΠΓΔΜ πλησιάζουν την "ώρα μηδέν "

28 Φεβρουαρίου 2008: Ανάμεσα στα κυριότερα θέματα το ζήτημα της ονομασίας της π.Γ.Δ.Μ.

ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ ΤΥΠΟΣ: "Συνάντηση κορυφής Καραμανλή - Γκρούεφσκι επιδιώκουν οι ΗΠΑ. Συμφωνία σε επίπεδο πρωθυπουργών προωθεί η Ουάσιγκτον μέχρι τη σύνοδο κορυφής του ΝΑΤΟ στο Βουκουρέστι".

Η εφημερίδα γράφει ότι "λίγο πριν από τη συνάντηση των διαπραγματευτών της Ελλάδας και της ΠΓΔΜ με τον ειδικό μεσολαβητή του ΟΗΕ κ. Μάθιου Νίμιτς στη Νέα Υόρκη η Ουάσιγκτον ζητά διαπραγματεύσεις σε "επίπεδο κορυφής" (εννοώντας προφανώς μεταξύ πρωθυπουργών) και προειδοποιεί ότι βέτο σημαίνει αποσταθεροποίηση".

29 Φεβρουαρίου 2008: Ανάμεσα στα κυριότερα θέματα το ζήτημα της ονομασίας της π.Γ.Δ.Μ. δεδομένου ότι αρχίζει ο νέος γύρος διαπραγματεύσεων στη Νέα Υόρκη.

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ: "Αδιαλλαξία των Σκοπίων πριν από τις συνομιλίες. Κατά ακραίων εκδηλώσεων τα ελληνικά πολιτικά κόμματα".

Η εφημερίδα επισημαίνει ότι "στην τελική ευθεία εισέρχεται σήμερα η διαπραγμάτευση για την ονομασία της π.Γ.Δ.Μ., με τους εκπροσώπους της Αθήνας και των Σκοπίων να εκκινούν εκ του σύνεγγυς συνομιλίες με τον διαμεσολαβητή του ΟΗΕ Μάθιου Νίμιτς υπό την πίεση των ΗΠΑ, που επιθυμούν την επίτευξη συμφωνίας πριν από τη σύνοδο κορυφής του ΝΑΤΟ στις αρχές Απριλίου".

1 Μαρτίου 2008: Ανάμεσα στα κυριότερα θέματα η ονομασία της π.Γ.Δ.Μ., οι διαπραγματεύσεις υπό τον Μάθιου Νίμιτς και οι θέσεις του πρωθυπουργού.

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ: "Ένα όνομα για όλες τις χρήσεις. Οριοθέτηση των ελληνικών θέσεων από τον πρωθυπουργό".

Η εφημερίδα γράφει ότι "λίγες ώρες πριν από την έναρξη στη Νέα Υόρκη των κρίσιμων διαπραγματεύσεων υπό τον ειδικό μεσολαβητή του ΟΗΕ Μάθιου Νίμιτς για την εκκρεμότητα της ονομασίας της ΠΓΔΜ, ο πρωθυπουργός Κώστας Καραμανλής προσδιόρισε την «κόκκινη γραμμή» της ελληνικής πλευράς".

2 Μαρτίου 2008: Ανάμεσα στα κυριότερα θέματα οι διαπραγματεύσεις για την ονομασία της ΠΓΔΜ και η στάση του πρωθυπουργού.

Κυριακάτικη ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ: "Τρεις γρίφοι για ένα όνομα. το σκοπιανό στην τελική ευθεία. Μάχη για τον όρο «Μεκδονία», για τον προσδιορισμό του και για τη διεθνή χρήση του".

Η εφημερίδα σημειώνει ότι "σε πλήρη εξέλιξη η διπλωματική «τρίλιζα» Αθηνών και Σκοπίων υπό το βλέμμα των Αμερικανών, με σημεία-κλειδιά: τη σύνθετη ή διπλή ονομασία των Σκοπίων, το είδος του προσδιορισμού στον όρο «Μακεδονία» και τη χρήση των παραγώγων του. Τα σενάρια, οι ελιγμοί των δύο χωρών και ο ρόλος του ΝΑΤΟ".

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ: "Ένα βήμα προ του αδιεξόδου το Σκοπιανό. Ισχυρές πιέσεις από ΗΠΑ και ΝΑΤΟ σε Ελλάδα και ΠΓΔΜ".

Η εφημερίδα σχολιάζει ότι "ένα «ουσιώδες χάσμα» χωρίζει την Αθήνα και τα Σκόπια, εκτιμά ο μεσολαβητής του ΟΗΕ ύστερα από δύο ημέρες εντατικών διαβουλεύσεων στη Νέα Υόρκη, με τις δύο πλευρές".

4 Μαρτίου 2008: Ανάμεσα στα κυριότερα θέματα το ζήτημα της ονομασίας των Σκοπίων και οι επαφές της ελληνικής κυβέρνησης με τον Γενικό Γραμματέα του ΝΑΤΟ.

ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ ΤΥΠΟΣ: "Πρέσινγκ 30 ημερών για το όνομα. Μήνυμα Καραμανλή προς τα Σκόπια. Ενώ ο Γ.Γ. του ΝΑΤΟ ζητά λύση πριν από τη σύνοδο κορυφής στο Βουκουρέστι".

Η εφημερίδα γράφει ότι "οι νύχτες στο Βουκουρέστι θα είναι μακριές. Σύμφωνα με πληροφορίες, ο ειδικός μεσολαβητής του ΟΗΕ Μάθιου Νίμιτς

μεταβαίνει την Τετάρτη στα Σκόπια, κάτι που μέχρι το προηγούμενο βράδυ δεν ήταν γνωστό στο ελληνικό ΥΠΕΞ".

ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ: "Εισιτήριο για ΝΑΤΟ το όνομα. Ξεκάθαρη προειδοποίηση Σέφερ στα Σκόπια".

Στο βασικό της θέμα η εφημερίδα επισημαίνει ότι "τα Σκόπια θα κριθούν "από την επίδοσή τους στο θέμα της ονομασίας", ξεκαθάρισε ο γεν. γραμματέας του ΝΑΤΟ. Επισημάνε με έμφαση τη διαφορά ανάμεσα στην Ελλάδα "που είναι παλαιό μέλος" και την π.Γ.Δ.Μ. "που είναι απλώς υποψήφια χώρα" και επομένως οφείλει να ικανοποιήσει τα κριτήρια για ένταξη στη Συμμαχία".

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ: "Ανοιχτή η διαπραγμάτευση με τα Σκόπια μέχρι τέλους. Ο κ. Καραμανλής επανέλαβε: Μη λύση συνεπάγεται μη πρόσκληση". Η εφημερίδα επισημαίνει ότι "σε διπλωματικό θρίλερ με καταληκτική ημερομηνία τη σύνοδο του ΝΑΤΟ στο Βουκουρέστι στις αρχές Απριλίου εξελίσσεται η διαπραγμάτευση για την ονομασία της π.Γ.Δ.Μ., όπως άφησε να εννοηθεί και ο γγ της Συμμαχίας Γιάαπ ντε Χουπ Σέφερ, μετά τις επαφές που είχε χθες στην Αθήνα".

14 Μαρτίου 2008: Ανάμεσα στα κυριότερα θέματα η αλλαγή δεδομένων μετά την κρίση στα Σκόπια.

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ: "Νέα δεδομένα μετά την κρίση στα Σκόπια. Δυσχεραίνεται περαιτέρω η λύση για το πρόβλημα της ονομασίας".

Η εφημερίδα επισημαίνει ότι "η ήδη δύσκολη διαπραγμάτευση για την ονομασία της ΠΓΔΜ καθίσταται δυσχερέστερη μετά την κυβερνητική κρίση, που ξέσπασε στη γειτονική Δημοκρατία".

26 Μαρτίου 2008: Ανάμεσα στα κυριότερα θέματα οι διαπραγματεύσεις για την ονομασία της π.Γ.Δ.Μ.

ΤΑ ΝΕΑ: "Τη βαφτίζουν "Μακεδονία (Σκόπια)". Τελική πρόταση με νονό τις ΗΠΑ".

Στο βασικό της θέμα η εφημερίδα αναφέρει ότι "την ονομασία "Δημοκρατία της Μακεδονίας (Σκόπια) " πρότεινε - σύμφωνα με διπλωματικές πηγές - για τη FYROM ο ειδικός διαμεσολαβητής του ΟΗΕ Μάθιου Νίμιτς στους διαμεσολαβητές των δύο πλευρών κκ Βασιλάκη και Ντιμιτρόφ, κατά τις χθεσινές συνομιλίες που πραγματοποιήθηκαν στην έδρα του ΟΗΕ, στη Νέα

Υόρκη. Η Αθήνα δεν ανοίγει ακόμη τα χαρτιά της ενώ και τα Σκόπια δεν έχουν αντιδράσει επίσημα".

27 Μαρτίου 2008: Ανάμεσα στα κυριότερα θέματα το θέμα της ονομασίας της π.Γ.Δ.Μ.

ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ ΤΥΠΟΣ: "Μισό βήμα πριν από το βέτο. Εκμηδενίζει τις πιθανότητες λύσης στο Σκοπιανό η πρόταση Νίμιτς".

Η εφημερίδα γράφει ότι "η μεταμεσονύκτια απόρριψη της τελικής πρότασης Νίμιτς από την Αθήνα, με προσωπική απόφαση του πρωθυπουργού κ. Κώστα Καραμανλή, ανοίγει το δρόμο για ένα δύσκολο βέτο στη Σύνοδο Κορυφής στο ΝΑΤΟ, που θα πραγματοποιηθεί στο Βουκουρέστι την επόμενη εβδομάδα. Μούδιασμα στην Αθήνα από το "Δημοκρατία της Μακεδονίας (Σκόπια)", σιγή ασυρμάτου στην ΠΓΔΜ και έκπληξη για το ελληνικό "όχι" στην Ουάσιγκτον δημιουργούν εκρηκτικό διπλωματικό περιβάλλον λίγες μέρες πριν από την ώρα της κρίσης για την ένταξη της ΠΓΔΜ στο ΝΑΤΟ".

28 Μαρτίου 2008: Ανάμεσα στα κυριότερα θέματα το ζήτημα της ονομασίας της π.Γ.Δ.Μ.

ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ ΤΥΠΟΣ: "Νέα πρόταση μέχρι τη Δευτέρα ή βέτο την Τετάρτη. Σαφές μήνυμα Καραμανλή προς πάσα κατεύθυνση για σύνθετη ονομασία, αλλιώς θα μπλοκάρει την ένταξη της FYROM στο δείπνο των ηγετών του ΝΑΤΟ στο Βουκουρέστι".

Η εφημερίδα γράφει ότι "εάν δεν υπάρξουν ραγδαίες εξελίξεις μέχρι τη Δευτέρα, δηλαδή μια νέα βελτιωμένη πρόταση που μπορεί να γίνει αποδεκτή από την ελληνική πλευρά, την επόμενη Τετάρτη το βράδυ, στο δείπνο των ηγετών του ΝΑΤΟ, ο πρωθυπουργός κ. Κ. Καραμανλής θα ρίξει στο τραπέζι το χαρτί του βέτο. Τα μηνύματα που φτάνουν από τη Νέα Υόρκη στην Αθήνα δείχνουν ότι θα υπάρξει δραματική κορύφωση με αιφνιδιαστικές πρωτοβουλίες".

31 Μαρτίου 2008: Ανάμεσα στα κυριότερα θέματα το ζήτημα της ονομασίας της Πρώην Γιουγκοσλαβικής Δημοκρατίας της Μακεδονίας και η στάση της Ελλάδας ενόψει και της Συνόδου Κορυφής του ΝΑΤΟ στο Βουκουρέστι την ερχόμενη Τετάρτη.

ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ ΤΥΠΟΣ: "Δύσκολες μέρες για τον Καραμανλή. Προς βέτο διπλωματικής μοναξιάς η Ελλάδα, με... απόντα τον Μ. Νίμιτς. 48 ώρες αδιάκοπου παρασκηνίου πριν από το τετ α τετ με τους ηγέτες του ΝΑΤΟ". Η εφημερίδα γράφει ότι "η Αθήνα δεν ξέρει πια τι φοβάται περισσότερο: Την έντονη κινητικότητα της τελευταίας στιγμής για ένα βιαστικό συμβιβασμό ή την ακινησία που θα οδηγήσει τον πρωθυπουργό κ. Καραμανλή σε ένα βέτο μεγάλης διπλωματικής μοναξιάς".

ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ: "Κόλπο από ΗΠΑ για πάγωμα βέτο. Ένταξη - μετά τη σύνοδο - μέσω ΝΑΤΟ με τηλεσιγραφικό χρονοδιάγραμμα".

Στο βασικό της θέμα η εφημερίδα επισημαίνει ότι "διαδικαστικούς ακροβατισμούς με αναβολή για πολύ συγκεκριμένο διάστημα της ένταξης των Σκοπίων στο ΝΑΤΟ, αλλά και δεσμεύσεις σχεδιάζουν οι Αμερικανοί για τη σύνοδο του Βουκουρεστίου. Ταυτόχρονα θα παρακάμψουν τη διαδικασία του ΟΗΕ, αναθέτοντας την "ενταξιακή διευθέτηση" των Σκοπίων στους μόνιμους αντιπροσώπους του ΝΑΤΟ, όπου δεν κινδυνεύουν από βέτο".

ΤΑ ΝΕΑ: "Εκβιασμός Μπους στο παρά 5' για Σκόπια. "Ψυχροπολεμικό" τηλεφώνημα Ράις σε Ντόρα".

Στο βασικό της θέμα η εφημερίδα αναφέρει ότι "εκβιασμό στο παρά πέντε της Συνόδου Κορυφής του ΝΑΤΟ στήνουν οι ΗΠΑ, για να αποτρέψουν το ελληνικό βέτο".

1 Απριλίου 2008: Ανάμεσα στα κυριότερα θέματα ο διπλωματικός πυρετός σε Αθήνα, Ουάσιγκτον και Σκόπια για το ζήτημα της ονομασίας της π.Γ.Δ.Μ., ενόψει της αυριανής Συνόδου Κορυφής του ΝΑΤΟ στο Βουκουρέστι.

ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ ΤΥΠΟΣ: "Τετάρτη 18:30. Αύριο η κρίσιμη ημέρα για το Σκοπιανό. Μέτωπο συναίνεσης Καραμανλή - Παπανδρέου με προσδιορισμό των "κόκκινων γραμμών".

Η εφημερίδα γράφει ότι "στη Σύνοδο Κορυφής του ΝΑΤΟ στο Βουκουρέστι, που ξεκινά αύριο το απόγευμα με το δείπνο των ηγετών, θα δοκιμαστούν αντοχές, αντιστάσεις, όρια, διπλωματικά επιχειρήματα και ηγετικά χαρακτηριστικά".

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ: "Τεχνάσματα και πιέσεις Ουάσιγκτον για ΠΓΔΜ. Συνάντηση Καραμανλή - Παπανδρέου".

Η εφημερίδα επισημαίνει ότι "ενώ η "ώρα μηδέν" στην κρίσιμη διαπραγμάτευση για τη διευθέτηση της εκκρεμότητας με την ΠΓΔΜ πλησιάζει χωρίς να διαφαίνεται στον ορίζοντα η επίτευξη συμφωνίας, οι ΗΠΑ επιχειρούν με τεχνάσματα και πιέσεις να διασφαλίσουν την ένταξη της γειτονικής χώρας στο ΝΑΤΟ, κατά τη σύνοδο κορυφής της Συμμαχίας, οι εργασίες της οποίας αρχίζουν αύριο στο Βουκουρέστι".

ΤΑ ΝΕΑ: "Από το παράθυρο θέλουν τα Σκόπια στο ΝΑΤΟ. Να μπει ως FYROM πιέζουν οι ΗΠΑ".

Στο βασικό της θέμα η εφημερίδα σημειώνει ότι "ως FYROM επιδιώκουν οι ΗΠΑ την ένταξη των Σκοπίων στο ΝΑΤΟ, για να παρακάμψουν το ελληνικό βέτο".

2 Απριλίου 2008: Ανάμεσα στα κυριότερα θέματα Η σημερινή κρίσιμη Σύνοδος Κορυφής του ΝΑΤΟ στο Βουκουρέστι, καθώς και το κλίμα εθνικής ομοψυχίας, δεδομένης της στήριξης της Αντιπολίτευσης στις θέσεις του Κώστα Καραμανλή.

ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ ΤΥΠΟΣ: "ΒΕΤΟ ή... λύση εξπρές. Σχέδιο By-pass της τελευταίας στιγμής επιδιώκει ο Μπους. Επιστολή στους ηγέτες έστειλε ο Κ. Καραμανλής".

Η εφημερίδα γράφει ότι "κυβερνητικές πηγές διαβεβαιώνουν ότι (ο κ. Κώστας Καραμανλής) είναι έτοιμος ακόμη και να βρεθεί μόνος απέναντι στους 25 αρχηγούς των κυβερνήσεων των κρατών - μελών του ΝΑΤΟ εάν υπερασπιστούν την πρόσκληση ένταξης προς την ΠΓΔΜ παρά το αδιέξοδο στο πρόβλημα της ονομασίας".

ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ: "Κόκκινη γραμμή. Εθνικό μέτωπο για βέτο. Μέχρι πού μπορεί να "υποχωρήσει" ο Καραμανλής".

Στο βασικό της θέμα η εφημερίδα επισημαίνει ότι "η Ελλάδα θα αρνηθεί ένταξη των Σκοπίων ως FYROM όπως και κάθε προσπάθεια για "πρόσκληση υπό αίρεση". Η "κόκκινη γραμμή" στην οποία θα κινηθεί ο Κ. Καραμανλής θα είναι όνομα με σαφή προσδιορισμό, όπως για παράδειγμα το "Νέα Μακεδονία" για όλες τις χρήσεις".

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ: "Κρίσιμη νύχτα στο Βουκουρέστι. Έτοιμη για βέτο η Ελλάδα, αντιμέτωπη με σκληρές αμερικανικές πιέσεις για ένταξη της ΠΓΔΜ στο ΝΑΤΟ".

Η εφημερίδα επισημαίνει ότι "όχι ιδιαίτερα αισιόδοξος" σχετικά με τις αποφάσεις που θα ληφθούν στο Βουκουρέστι για την ένταξη της χώρας του στο ΝΑΤΟ δήλωσε ο πρωθυπουργός της ΠΓΔΜ Νίκολας Γκρουέφσκι, αναχωρώντας χθες για τη ρουμανική πρωτεύουσα. Την ίδια στιγμή στα Σκόπια εντείνεται το ανθελληνικό κλίμα, που τείνει να εξελιχθεί σε υστερία".

ΤΑ ΝΕΑ: " Μίζερο βέτο Καραμανλή στον Γιώργο. Είπε όχι σε ταξίδι Παπανδρέου στα Σκόπια".

Στο βασικό της θέμα η εφημερίδα σημειώνει ότι "τη μίζερη άρνηση Καραμανλή εισέπραξε χθες ο κ. Παπανδρέου στην πρωτοβουλία του να επισκεφθεί αυθημερόν τα Σκόπια και να συναντηθεί με την πολιτική ηγεσία για την υπόθεση της ονομασίας".

3 Απριλίου 2008: Ανάμεσα στα κυριότερα θέματα το βέτο που προέβαλε η ελληνική κυβέρνηση στην ένταξη των Σκοπίων στο ΝΑΤΟ.

ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ ΤΥΠΟΣ: "Οι τρεις ώρες που έφεραν το βέτο. Μέσα σε κλίμα αντιπαράθεσης και με τον Τζ. Μπους να απαιτεί μέχρι τέλους την ένταξη των Σκοπίων, ο Κ. Καραμανλής επέμεινε στη μη πρόσκληση".

Η εφημερίδα γράφει ότι "η χθεσινή νύχτα στο Βουκουρέστι ανήκει πλέον στην υστεροφημία του κ. Κώστα Καραμανλή και στην ιστορία του ΝΑΤΟ που, ειδικά μετά το τέλος του Ψυχρού Πολέμου, μετρά κάποιες υποσημειώσεις, αρνήσεις και αστερίσκους, αλλά όχι βέτο σε στρατηγικούς σχεδιασμούς, όπως η διεύρυνση".

ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ: "Είπε το βέτο. Τα Σκόπια δεν προσκαλούνται στο ΝΑΤΟ μετά τη σθεναρή στάση της Ελλάδας".

Στο βασικό της θέμα η εφημερίδα επισημαίνει ότι "σε καθαρό βέτο, χωρίς χρονοδιαγράμματα, για να ξαναπροσκληθούν τα Σκόπια στο ΝΑΤΟ πριν την εξεύρεση λύσης για την ονομασία τους προχώρησε χθες η Ελλάδα".

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ: "Τα Σκόπια έμειναν εκτός ΝΑΤΟ. Το ελληνικό βέτο απέτρεψε την ένταξη. Ολονυκτία για το ανακοινωθέν. Θερμή στήριξη της Αθήνας από τον Σαρκοζί".

Η εφημερίδα επισημαίνει ότι "σε αναβολή οδηγήθηκε, παρά τις ισχυρές πιέσεις που άσκησαν οι ΗΠΑ έως την τελευταία στιγμή, η ένταξη της ΠΓΔΜ στο ΝΑΤΟ, καθώς ο πρωθυπουργός Κώστας Καραμανλής επέμεινε στη γραμμή του βέτο".

ΤΑ ΝΕΑ: "Οκτάμηνο θρίλερ μετά το πρώτο βέτο. Ολονύχτιο παζάρι για τις διατυπώσεις".

Στο βασικό της θέμα η εφημερίδα σημειώνει ότι "ένα οκτάμηνο θρίλερ διαπραγματεύσεων για την ονομασία των Σκοπίων αρχίζει μετά το χθεσινό βέτο Καραμανλή στην ένταξη της γειτονικής χώρας στο ΝΑΤΟ".

4 Απριλίου 2008: Ανάμεσα στα κυριότερα θέματα τα αποτελέσματα της Συνόδου Κορυφής του ΝΑΤΟ στο Βουκουρέστι, το βέτο της ελληνικής κυβέρνησης στην ένταξη της π.Γ.Δ.Μ. στη Συμμαχία και η πρόσκληση προς τη γείτονα χώρα για τη συνέχιση του διαλόγου και την εξεύρεση λύσης.

ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ ΤΥΠΟΣ: "Διπλό μήνυμα μετά το βέτο. Ο Κ. Καραμανλής μίλησε για εθνική αυτοπεποίθηση και συναίνεση, ενώ κάλεσε τα Σκόπια σε συνεννόηση για την εξεύρεση λύσης".

Η εφημερίδα γράφει ότι "είναι η πρώτη φορά που ο πρωθυπουργός έκανε διάγγελμα μετά από Σύνοδο Κορυφής και το έκανε χθες βράδυ από την ελληνική πρεσβεία στο Βουκουρέστι για να πει σε πρώτο ενικό ότι "έπραξα αυτό που είχα πει... έβαλα βέτο".

ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ: "Τρία φράγματα για τα Σκόπια. Η FYROM μετά το βέτο έχει μπροστά της ΟΗΕ, ΕΕ και τώρα το ΝΑΤΟ".

Στο βασικό της θέμα η εφημερίδα επισημαίνει ότι "η επιτυχία της Ελλάδας να αναβληθεί επ' αόριστον η ένταξη της ΠΓΔΜ στο ΝΑΤΟ φέρει πλέον τα Σκόπια σε δυσκολότερη θέση. Πρέπει να ξεπεράσουν τρεις διεθνείς φραγμούς και να καλύψουν τους όρους του ΟΗΕ, της ΕΕ, αλλά και του ΝΑΤΟ πλέον, στο θέμα της ονομασίας".

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ: "Διπλό μήνυμα Καραμανλή μετά το βέτο. Στα Σκόπια: Όχι ταπεινωτική λύση. Στο εσωτερικό: Ανάγκη συναίνεσης".

Η εφημερίδα επισημαίνει ότι "μία ημέρα μετά την άσκηση βέτο κατά της ένταξης της ΠΓΔΜ στο ΝΑΤΟ, ο πρωθυπουργός Κώστας Καραμανλής, εμφανώς ενισχυμένος από την επικράτηση των ελληνικών θέσεων στους κόλπους της Συμμαχίας, απέστειλε διπλό μήνυμα προς τη γείτονα και το εσωτερικό της χώρας".

ΤΑ ΝΕΑ: "Επίθεση φιλίας στα Σκόπια μετά το βέτο. Ανησυχεί η Αθήνα για "ψυχροπολεμικό κλίμα".

Στο βασικό της θέμα η εφημερίδα σημειώνει ότι "γέφυρες στήνει τώρα η κυβέρνηση με τα Σκόπια, την επόμενη μέρα του επιτυχημένου ελληνικού βέτο. Την ίδια στιγμή ο κ. Γ. Παπανδρέου δηλώνει έτοιμος για νέες πρωτοβουλίες".

5 Απριλίου 2008: Ανάμεσα στα κυριότερα θέματα το βέτο της Ελλάδας στην ένταξη της π.Γ.Δ.Μ. στο ΝΑΤΟ.

ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ ΤΥΠΟΣ: "Διάλογος τώρα ή δεύτερο κύμα βέτο στην Ε.Ε." Η εφημερίδα γράφει ότι "ο κ. Καραμανλής κάλεσε εκ νέου τα Σκόπια σε συνεννόηση για το όνομα, επιμένοντας στο "erga omnes". Οριοθέτησε τις σχέσεις με τις ΗΠΑ, λέγοντας πως "δεν υπάρχουν σκιές" και απέκλεισε το ενδεχόμενο να σταλούν Έλληνες στρατιώτες στο Αφγανιστάν".

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ: "Ανοιγμα αλλά και πίεση στα Σκόπια- Χείρα φιλίας από Καραμανλή και προειδοποίηση για νέο βέτο".

Η εφημερίδα επισημαίνει ότι "το νέο πλαίσιο της πολιτικής της Αθήνας με βάση τα κεκτημένα του Βουκουρεστίου και στόχο τη διευθέτηση σε σύντομο χρόνο της εκκρεμότητας της ονομασίας της ΠΓΔΜ, έθεσε, χθες, ο πρωθυπουργός Κώστας Καραμανλής. Σε συνέντευξη Τύπου που παραχώρησε μετά την ολοκλήρωση της συνόδου του ΝΑΤΟ, ο κ. Καραμανλής έτεινε χείρα φιλίας προς τη γειτονική χώρα, καλώντας σε διαπραγματεύσεις το συντομότερο δυνατό".

4.2.2 Η Πρόταση Νίμιτς για το επίσημο Διεθνές Όνομα

Ολόκληρη η πρόταση Νίμιτς όπως δημοσιεύθηκε στην εφημερίδα «Το Βήμα» στις 21 Φεβρουαρίου 2008.

I Τα Μέρη θα εκφράσουν την προθυμία τους να λύσουν τη διαφορά σχετικά με το θέμα του «ονόματος» σε πνεύμα σχέσεων συμβιβασμού και φιλίας, έχοντας υπ' όψιν το ύψιστο συμφέρον για ειρήνη και ασφάλεια μεταξύ τους και στην περιοχή.

II Θα ζητηθεί από τον Γενικό Γραμματέα του ΟΗΕ να αναφέρει στο Συμβούλιο Ασφαλείας τα συμπεράσματα αυτών των συνομιλιών και να ζητήσει από το

Συμβούλιο Ασφαλείας να υιοθετήσει απόφαση με τον κατωτέρω σκοπό, σε σχέση με τις αποφάσεις 845 (1993) και 817 (1993).

1. Αναγνωρίζεται ότι τρεις διοικητικές περιοχές του Πρώτου Μέρους ονομάζονται Ανατολική Μακεδονία, Κεντρική Μακεδονία και Δυτική Μακεδονία και ότι το έδαφος του Πρώτου Μέρους περιλαμβάνει μέρος της ιστορικής Μακεδονίας.

2. Αναγνωρίζεται ότι το συνταγματικό όνομα του Δευτέρου Μέρους είναι Δημοκρατία της Μακεδονίας και ότι το έδαφος του Δευτέρου Μέρους περιλαμβάνει μέρος της ιστορικής Μακεδονίας.

3. Παρά το συνταγματικό όνομα του Δευτέρου Μέρους το όνομα του Δευτέρου Μέρους το οποίο πρόκειται να χρησιμοποιείται διεθνώς (το «Επίσημο Διεθνές Όνομα») ως περιγράφεται κατωτέρω θα είναι: [Βλέπε Παράρτημα Α].

4. Το Επίσημο Διεθνές Όνομα θα αντικαταστήσει το «Πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας» ως επίσημο όνομα του Δευτέρου Μέρους στον ΟΗΕ ευθύς αμέσως.

5. Το Επίσημο Διεθνές Όνομα θα χρησιμοποιείται ως το όνομα του Δευτέρου Μέρους (α) σε πολυμερείς συνθήκες, συμβάσεις και συμφωνίες (β) διαβατήρια και (γ) για την ένταξη σε, και επίσημη χρήση σε, διεθνείς οργανισμούς.

6. Προτείνεται το Επίσημο Διεθνές Όνομα να συζητηθεί για χρήση σε άλλες επίσημες διεθνείς περιπτώσεις και σε επίσημη διμερή διεθνή χρήση. Το Επίσημο Διεθνές Όνομα μπορεί επίσης να χρησιμοποιείται όπου κρίνεται σκόπιμο σε συντομευμένες μορφές σύμφωνα με την εφαρμοζόμενη πρακτική που ισχύει σε ανά λογους διεθνείς οργανισμούς και συνεπές με την αποδεκτή πρακτική η οποία εφαρμόζεται γενικώς από τα κράτη, εκτός από όσα αναφέρονται στην παρακάτω παράγραφο 7.

7. Η λέξη «Μακεδονία» μόνη της δεν θα πρέπει να αναγνωρίζεται ως επίσημο όνομα, τυπικό είτε άτυπο, του Δευτέρου Μέρους, είτε ως το επίσημο όνομα οποιουδήποτε άλλου κράτους.

8. Κανένα κράτος δεν θα έχει αποκλειστικά δικαιώματα, πολιτικά είτε εμπορικά, στα ονόματα «Μακεδονία» ή «Μακεδονικός» μόνο του.

9. Τα ονόματα «Μακεδονία» και «Μακεδονικός» μπορεί να χρησιμοποιούνται εμπορικά και από τα δύο Μέρη και από τους πολίτες και από οργανωμένες ομάδες νομικά αναγνωρισμένες εκάστου των δύο Μερών αλλά μόνο σύμφωνα και υποκείμενο στην υφισταμένη διεθνή νομοθεσία, σε συμβάσεις

και πρακτικές οι οποίες αφορούν τη χρήση γεωγραφικών ονομάτων για εμπορικούς και παρόμοιους λόγους.

III Το κάθε Μέρος θα τηρεί αυστηρά τους όρους της Ενδιάμεσης Συμφωνίας της 13ης Σεπτεμβρίου 1995 εκτός των όσων τροποποιούνται κατωτέρω.

IV Το κάθε Μέρος αποκηρύσσει ρητώς κάθε εδαφική διεκδίκηση επί του άλλου Μέρους και δεν θα υποστηρίξει οποιοδήποτε αλυτρωτική δήλωση με κανέναν επίσημο τρόπο και θα ενεργήσει ώστε να αποθαρρύνει κάθε παρόμοιο ισχυρισμό όσων υποτίθεται ότι ενεργούν για λογαριασμό είτε για το συμφέρον αυτού του Μέρους.

V Τα Μέρη θα εκφράσουν την πρόθεσή τους να προσέλθουν σε συζητήσεις για μια συμφωνία είτε για κοινή διακήρυξη και θα επιβεβαιώσουν την επιθυμία τους να εντείνουν τις ειρηνικές και στενές σχέσεις τους, να εκφράσουν τον σεβασμό τους στην κυριαρχία εκάστου, στην εδαφική ακεραιότητα, την πολιτιστική κληρονομιά και να επιβεβαιώσουν την πρόθεσή τους να συνεργαστούν στενά σε προβλήματα ασφαλείας, οικονομικής ανάπτυξης και σε άλλα θέματα αμοιβαίου ενδιαφέροντος.

VI Τα Μέρη θα εκφράσουν την πρόθεσή τους να αρχίσουν συνομιλίες με σκοπό τη δημιουργία μιας κοινής επιτροπής η οποία θα εξετάσει και θα κάνει υποδείξεις σχετικές με πολιτιστικά και εκπαιδευτικά θέματα όπως αυτά θα προτείνονται στην επιτροπή από τα Μέρη. VII Το Πρώτο Μέρος θα υποστηρίξει τις αιτήσεις του Δευτέρου Μέρους υπό το Επίσημο Διεθνές Όνομα για ένταξη στους κοινούς περιφερειακούς και διεθνείς οργανισμούς, περιλαμβανομένης της Ευρωπαϊκής Ένωσης και της Βορειοατλαντικής Συνθήκης.

VIII Το Δεύτερο Μέρος θα υποδείξει στις αρμόδιες διοικητικές αρχές να επανεξετάσουν την ονομασία εθνικών αεροδρομίων και να λάβουν υπ' όψιν τους τις εκφρασμένες ανησυχίες του Πρώτου Μέρους.

IX Το Δεύτερο Μέρος θα ενεργήσει μέσω συνταγματικών διαδικασιών για την εφαρμογή της απόφασης του Συμβουλίου Ασφαλείας η οποία αναφέρεται στην ως άνω παράγραφο II για να εξασφαλιστεί η κατά τη νομοθεσία του αποδοχή του Επίσημου Διεθνούς Ονόματος προς επίσημη διεθνή χρήση, όπως προβλέπεται στη σχετική απόφαση του Συμβουλίου Ασφαλείας. (Εφημερίδα «ΤΟ ΒΗΜΑ», 2008)

4.2.3 Δημοσκόπηση της Public Issue για τις σχέσεις της Ελλάδας με την π.Γ.Δ.Μ.

Η έρευνα της Public Issue πραγματοποιήθηκε με τηλεφωνικές συνεντεύξεις το τριήμερο 25 - 27 Φεβρουαρίου πανελλαδικά σε δείγμα 614 ατόμων, ηλικίας 18 ετών και άνω και δημοσιεύθηκε στις 2/03/2008 στην εφημερίδα «Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ».

Κεφάλαιο 3: Σχέσεις με την Πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία των Σκοπίων

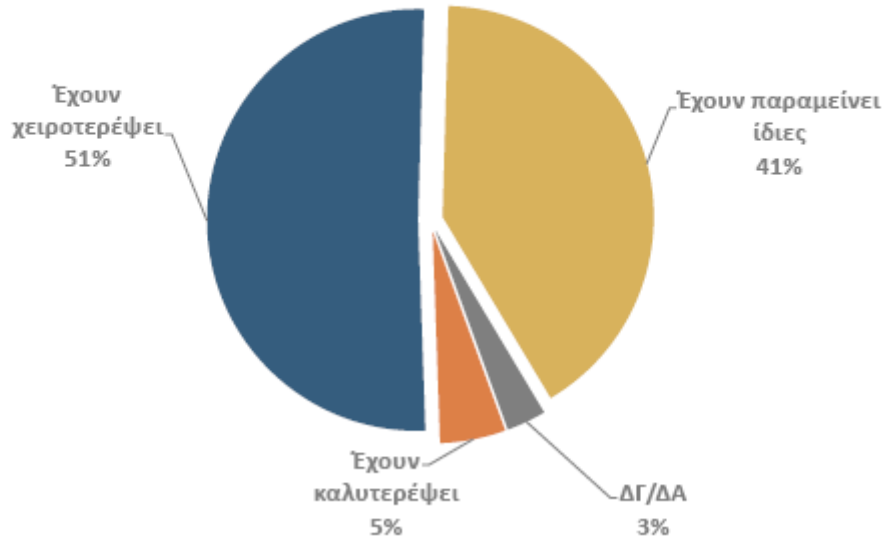
public issue

Π0810 / Διάγραμμα 23

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

ΓΝΩΜΗ ΓΙΑ ΤΙΣ ΣΧΕΣΕΙΣ ΕΛΛΑΔΑΣ-ΣΚΟΠΙΩΝ, ΣΕ ΣΧΕΣΗ ΜΕ ΕΝΑ ΧΡΟΝΟ ΠΡΙΝ

Σε γενικές γραμμές, οι σχέσεις της Ελλάδας με την Πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας, δηλαδή τα Σκόπια, σε σύγκριση με ένα χρόνο πριν, πιστεύετε ότι έχουν καλύτερέψει, έχουν χειροτερέψει, ή έχουν παραμείνει ίδιες;



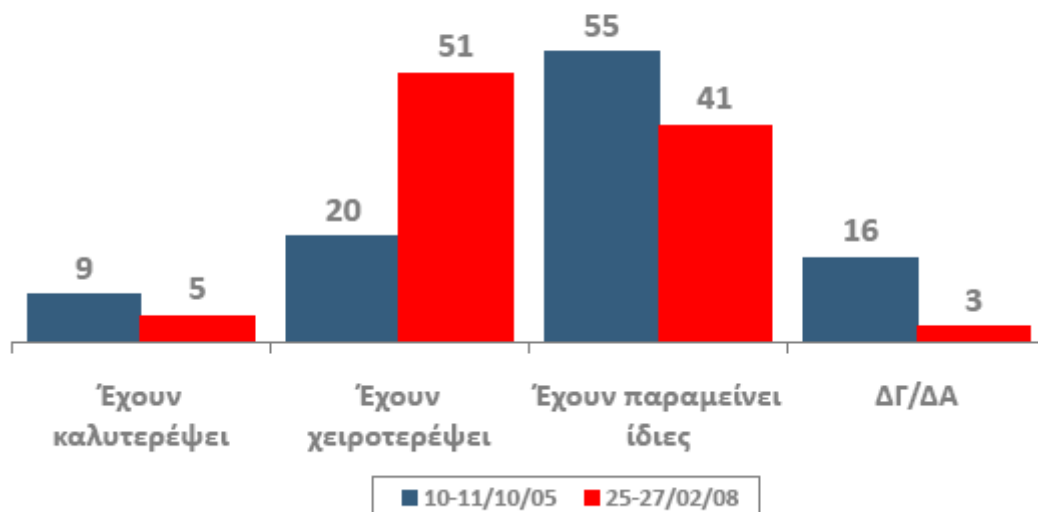
public issue

ΠΟΣ10 / Διάγραμμα 24

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

ΓΝΩΜΗ ΓΙΑ ΤΙΣ ΣΧΕΣΕΙΣ ΕΛΛΑΔΑΣ-ΣΚΟΠΙΩΝ, ΣΕ ΣΧΕΣΗ ΜΕ ΕΝΑ ΧΡΟΝΟ ΠΡΙΝ

Σε γενικές γραμμές, οι σχέσεις της Ελλάδας με την Πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας, δηλαδή τα Σκόπια, σε σύγκριση με ένα χρόνο πριν, πιστεύετε ότι έχουν καλύτερέψει, έχουν χειροτερέψει, ή έχουν παραμείνει ίδιες;



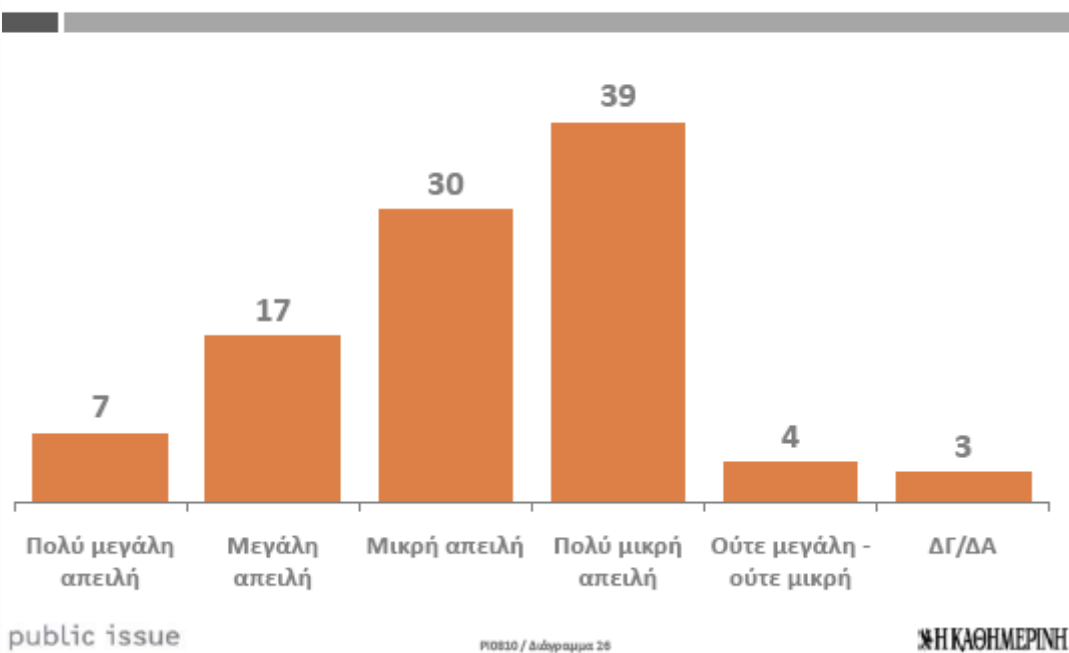
public issue

ΠΟΣ10 / Διάγραμμα 25

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

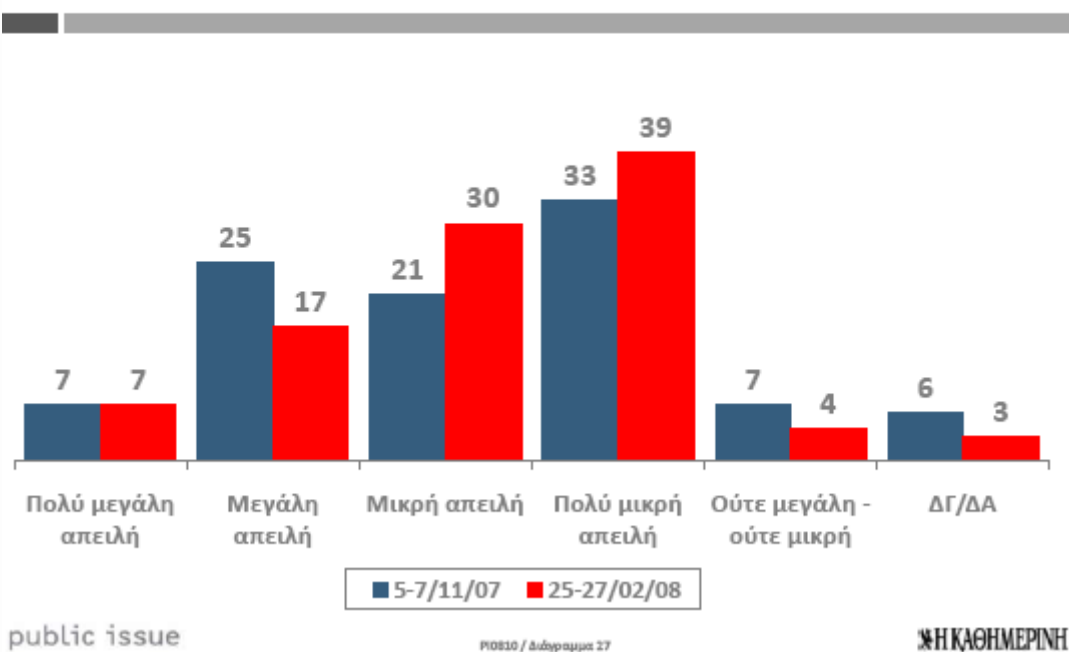
ΠΑΡΑΣΤΑΣΗ ΑΠΕΙΛΗΣ ΑΠΟ ΤΟ ΓΕΙΤΟΝΙΚΟ ΚΡΑΤΟΣ

Πόσο μεγάλη απειλή για την ασφάλεια της Ελλάδας είναι το κράτος των Σκοπίων;
Θα λέγατε ότι είναι πολύ μεγάλη απειλή, μεγάλη απειλή, μικρή απειλή, ή πολύ μικρή απειλή;



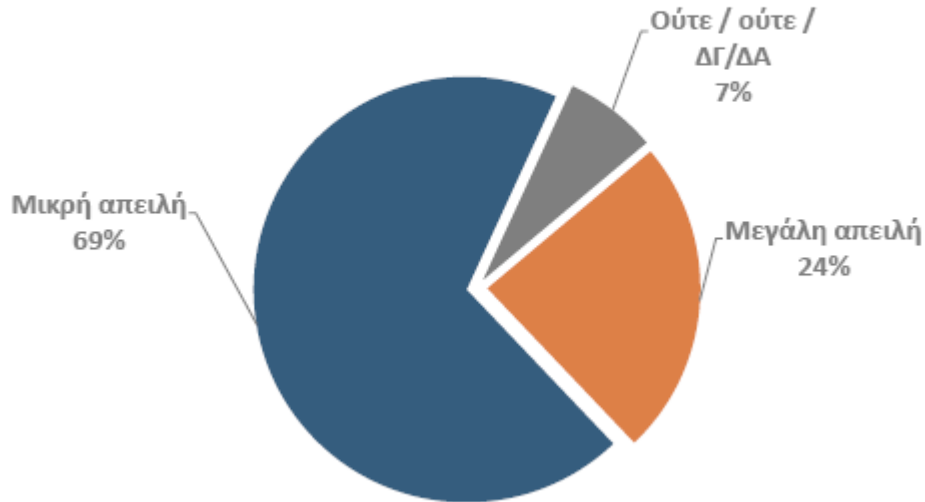
ΠΑΡΑΣΤΑΣΗ ΑΠΕΙΛΗΣ ΑΠΟ ΤΟ ΓΕΙΤΟΝΙΚΟ ΚΡΑΤΟΣ

Πόσο μεγάλη απειλή για την ασφάλεια της Ελλάδας είναι το κράτος των Σκοπίων;
Θα λέγατε ότι είναι πολύ μεγάλη απειλή, μεγάλη απειλή, μικρή απειλή, ή πολύ μικρή απειλή;



ΠΑΡΑΣΤΑΣΗ ΑΠΕΙΛΗΣ ΑΠΟ ΤΟ ΓΕΙΤΟΝΙΚΟ ΚΡΑΤΟΣ

Πόσο μεγάλη απειλή για την ασφάλεια της Ελλάδας είναι το κράτος των Σκοπίων;
Θα λέγατε ότι είναι πολύ μεγάλη απειλή, μεγάλη απειλή, μικρή απειλή, ή πολύ μικρή απειλή;



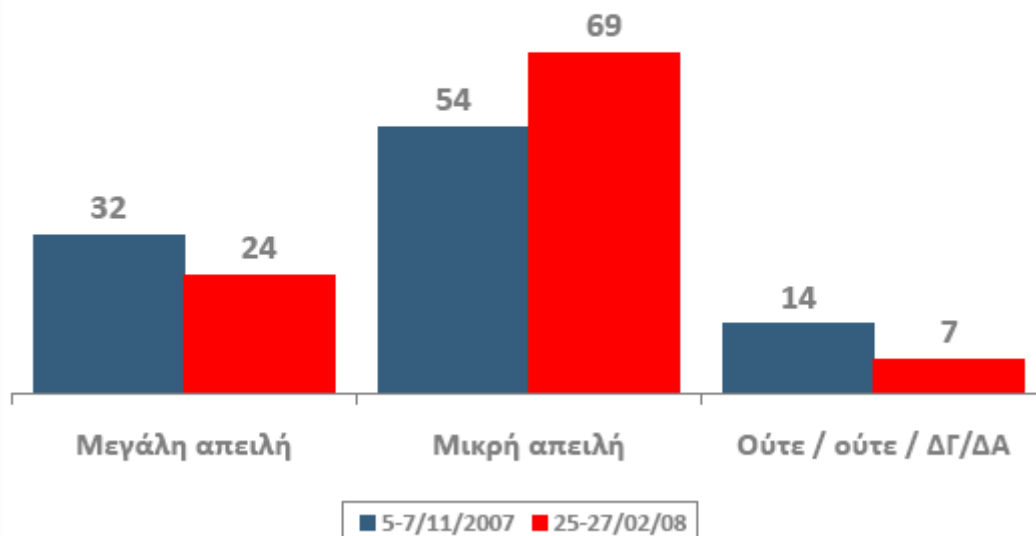
public issue

Π0810 / Διάγραμμα 28

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

ΠΑΡΑΣΤΑΣΗ ΑΠΕΙΛΗΣ ΑΠΟ ΤΟ ΓΕΙΤΟΝΙΚΟ ΚΡΑΤΟΣ

Πόσο μεγάλη απειλή για την ασφάλεια της Ελλάδας είναι το κράτος των Σκοπίων;
Θα λέγατε ότι είναι πολύ μεγάλη απειλή, μεγάλη απειλή, μικρή απειλή, ή πολύ μικρή απειλή;



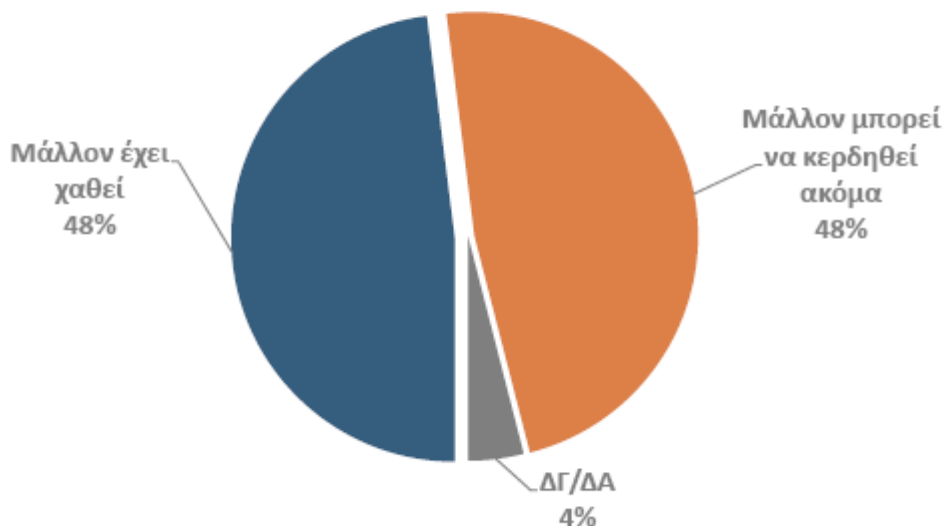
public issue

Π0810 / Διάγραμμα 29

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

ΠΙΘΑΝΟΤΗΤΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΝΙΚΗΣ ΣΤΟ ΖΗΤΗΜΑ ΤΗΣ ΟΝΟΜΑΣΙΑΣ

Όπως ίσως γνωρίζετε, οι ΗΠΑ, η Ρωσία και συνολικά περίπου 120 χώρες, από τις 192 του ΟΗΕ, έχουν αναγνωρίσει επίσημα το κράτος των Σκοπίων με το όνομα Μακεδονία. Μετά από αυτό, εσείς πιστεύετε ότι για την Ελλάδα η μάχη του ονόματος μάλλον έχει χαθεί, ή μάλλον μπορεί να κερδηθεί ακόμα;



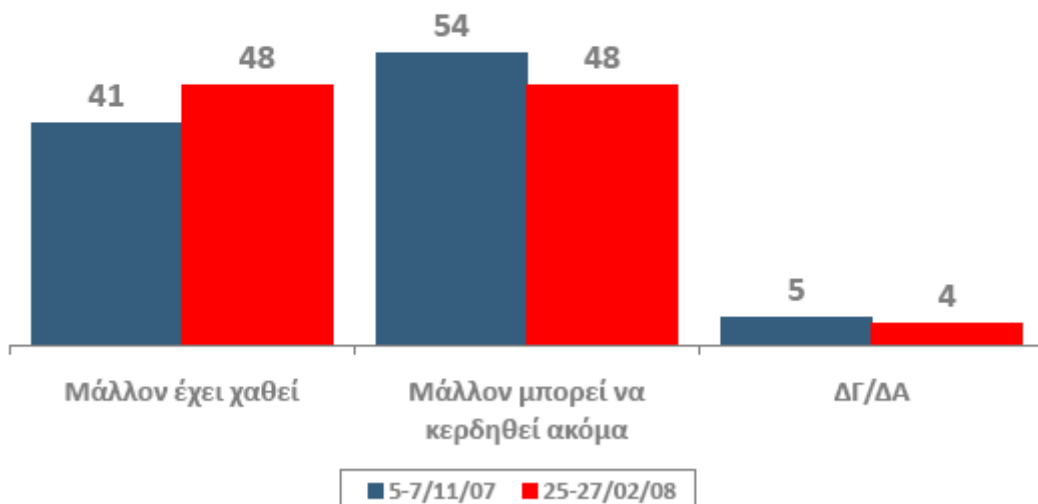
public issue

ΠΟΣ10 / Διάγραμμα 30

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

ΠΙΘΑΝΟΤΗΤΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΝΙΚΗΣ ΣΤΟ ΖΗΤΗΜΑ ΤΗΣ ΟΝΟΜΑΣΙΑΣ

Όπως ίσως γνωρίζετε, οι ΗΠΑ, η Ρωσία και συνολικά περίπου 120 χώρες, από τις 192 του ΟΗΕ, έχουν αναγνωρίσει επίσημα το κράτος των Σκοπίων με το όνομα Μακεδονία. Μετά από αυτό, εσείς πιστεύετε ότι για την Ελλάδα η μάχη του ονόματος μάλλον έχει χαθεί, ή μάλλον μπορεί να κερδηθεί ακόμα;



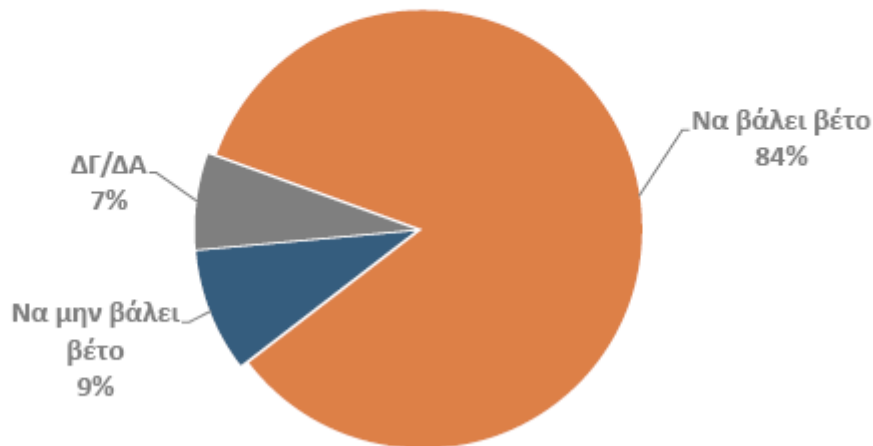
public issue

ΠΟΣ10 / Διάγραμμα 31

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

ΓΝΩΜΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΣΚΗΣΗ ΒΕΤΟ

Αν τελικά η Ελλάδα και το κράτος των Σκοπίων δεν συμφωνήσουν για το όνομα, τι πιστεύετε ότι πρέπει να κάνει η Ελλάδα; Να εμποδίσει την είσοδο των Σκοπίων στο NATO και στην Ευρωπαϊκή Ένωση, βάζοντας βέτο, ή να μη βάλει βέτο και να επιτρέψει την είσοδο των Σκοπίων στο NATO και στην Ευρωπαϊκή Ένωση;



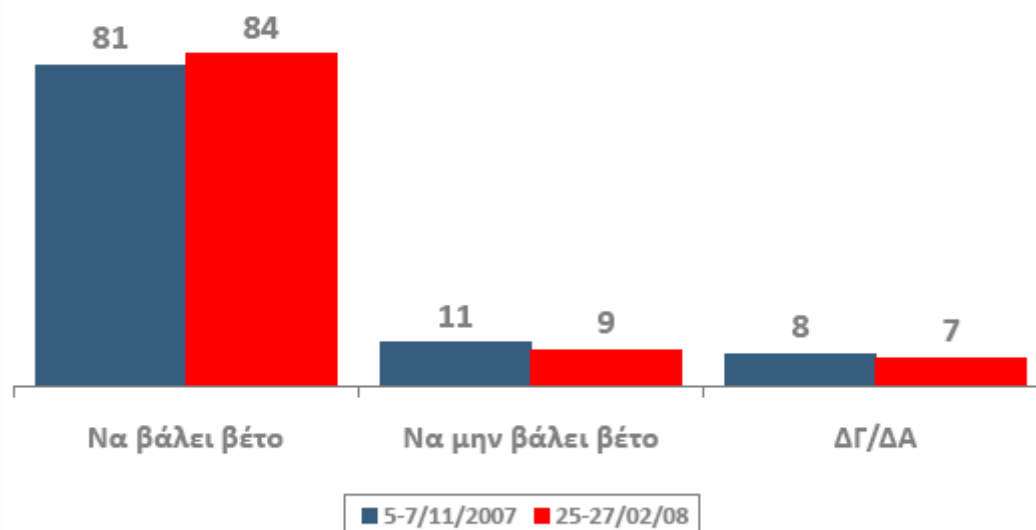
public issue

Π0810 / Διάγραμμα 32

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

ΓΝΩΜΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΣΚΗΣΗ ΒΕΤΟ

Αν τελικά η Ελλάδα και το κράτος των Σκοπίων δεν συμφωνήσουν για το όνομα, τι πιστεύετε ότι πρέπει να κάνει η Ελλάδα; Να εμποδίσει την είσοδο των Σκοπίων στο NATO και στην Ευρωπαϊκή Ένωση, βάζοντας βέτο, ή να μη βάλει βέτο και να επιτρέψει την είσοδο των Σκοπίων στο NATO και στην Ευρωπαϊκή Ένωση;



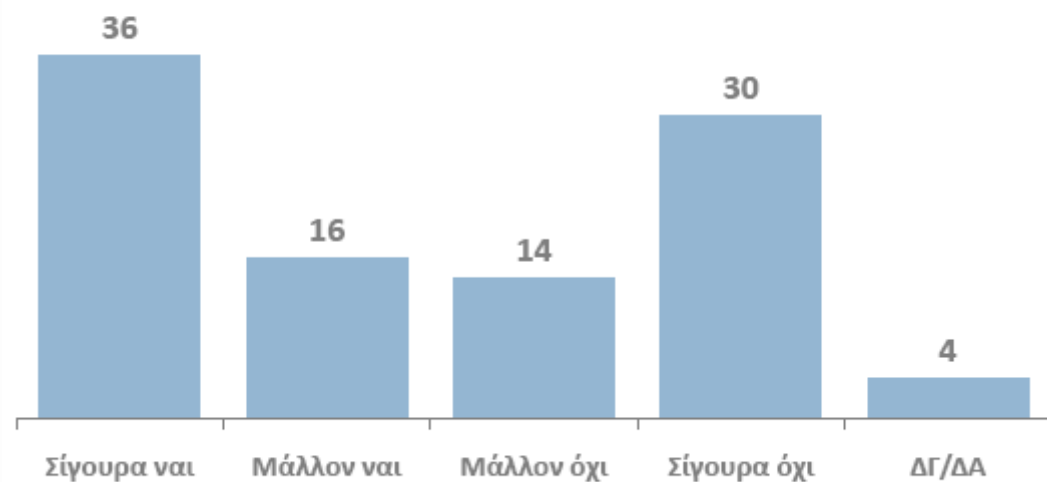
public issue

Π0810 / Διάγραμμα 33

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

ΠΡΟΘΕΣΗ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ ΣΕ ΚΙΝΗΤΟΠΟΙΗΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΟ ΖΗΤΗΜΑ ΤΗΣ ΟΝΟΜΑΣΙΑΣ ΤΗΣ ΠΓΔΜ

Για να υποστηρίξετε αυτή σας την άποψη, θα παίρνατε μέρος σε διαδηλώσεις και συλλαλητήρια; Σίγουρα ναι, μάλλον ναι, μάλλον όχι, σίγουρα όχι;



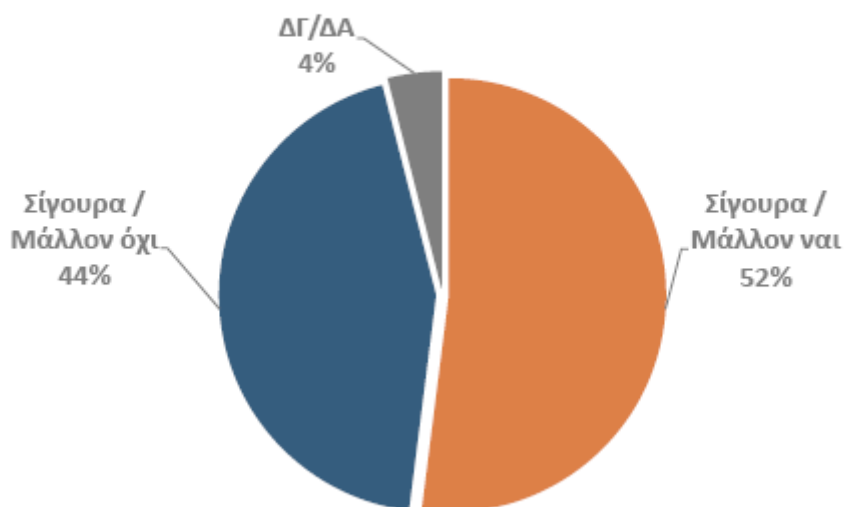
public issue

ΠΟΣ10 / Διάγραμμα 34

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

ΠΡΟΘΕΣΗ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ ΣΕ ΚΙΝΗΤΟΠΟΙΗΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΟ ΖΗΤΗΜΑ ΤΗΣ ΟΝΟΜΑΣΙΑΣ ΤΗΣ ΠΓΔΜ

Για να υποστηρίξετε αυτή σας την άποψη, θα παίρνατε μέρος σε διαδηλώσεις και συλλαλητήρια; Σίγουρα ναι, μάλλον ναι, μάλλον όχι, σίγουρα όχι;



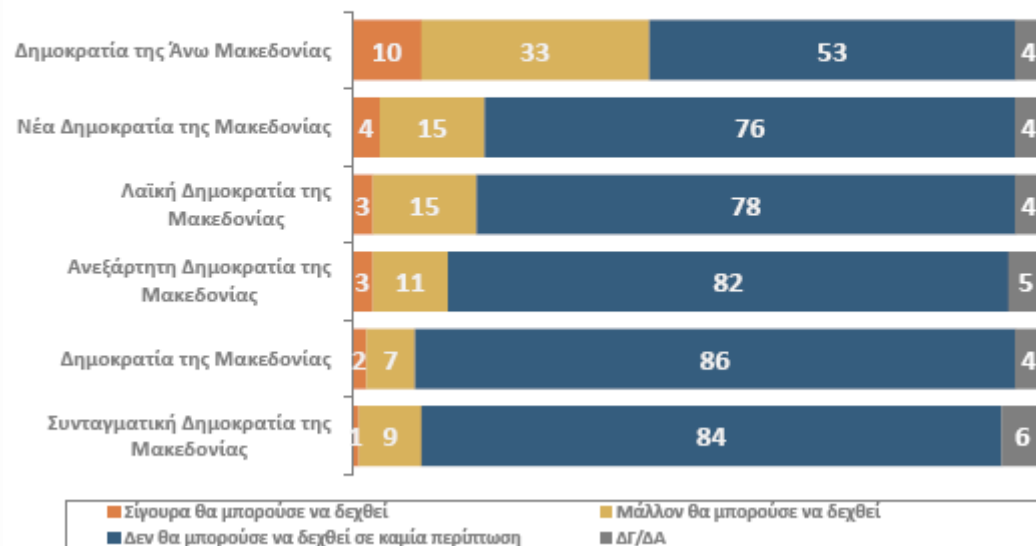
public issue

ΠΟΣ10 / Διάγραμμα 35

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

ΣΤΑΣΕΙΣ ΑΠΕΝΑΝΤΙ ΣΤΗΝ ΑΠΟΔΟΧΗ ΠΙΘΑΝΩΝ ΟΝΟΜΑΤΩΝ ΤΗΣ ΠΓΔΜ

Σχετικά με την ονομασία του γειτονικού κράτους έχουν γίνει πολλές προτάσεις. Από τα παρακάτω ονόματα που έχουν ακουστεί, θα ήθελα να μου πείτε για κάθε ένα από αυτά, αν η ελληνική πλευρά θα μπορούσε να δεχθεί, σίγουρα, μάλλον, ή σε καμία περίπτωση;



public issue

Π0810 / Διάγραμμα 36

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

ΑΙΣΘΗΜΑΤΑ ΑΠΕΝΑΝΤΙ ΣΕ ΕΝΔΕΧΟΜΕΝΗ ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗ ΤΗΣ ΠΓΔΜ ΜΕ ΤΟ ΟΝΟΜΑ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ – 1

Αν σας έλεγαν ότι η Ελλάδα αναγνώρισε τα Σκόπια με το όνομα «Μακεδονία», εσείς τι θα αισθανόσασταν για αυτό το γεγονός; Μάλλον λύπη και στεναχώρια, μάλλον αδιαφορία, μάλλον ντροπή, μάλλον οργή και αγανάκτηση, ή μάλλον ανακούφιση;



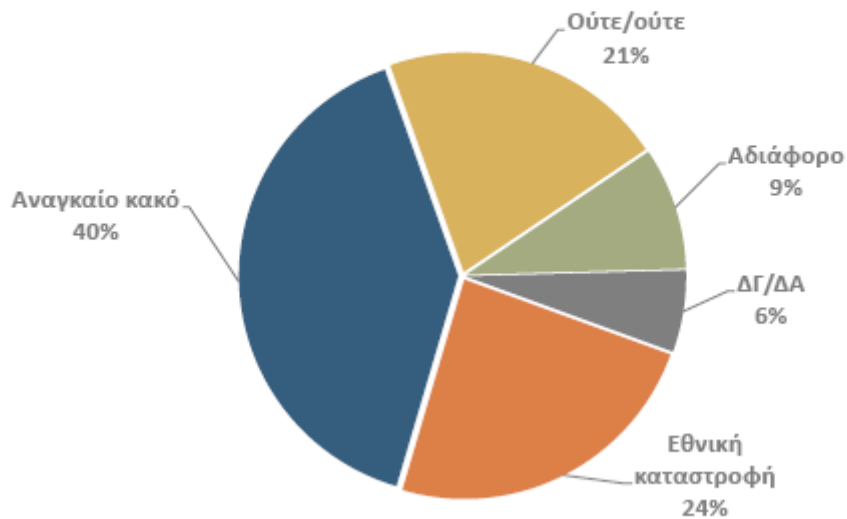
public issue

Π0810 / Διάγραμμα 38

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΜΟΣ ΕΝΔΕΧΟΜΕΝΗΣ ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗΣ ΤΗΣ ΠΠΔΜ ΜΕ ΤΟ ΟΝΟΜΑ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ – 2

Αν θέλατε να χαρακτηρίσετε με μια φράση την αναγνώριση των Σκοπίων με το όνομα «Μακεδονία», τι θα λέγατε; Αν συμβεί κάτι τέτοιο θα είναι μάλλον «εθνική καταστροφή», μάλλον «αναγκαίο κακό», ούτε το ένα / ούτε το άλλο, ή μάλλον θα είναι αδιάφορο για σας;



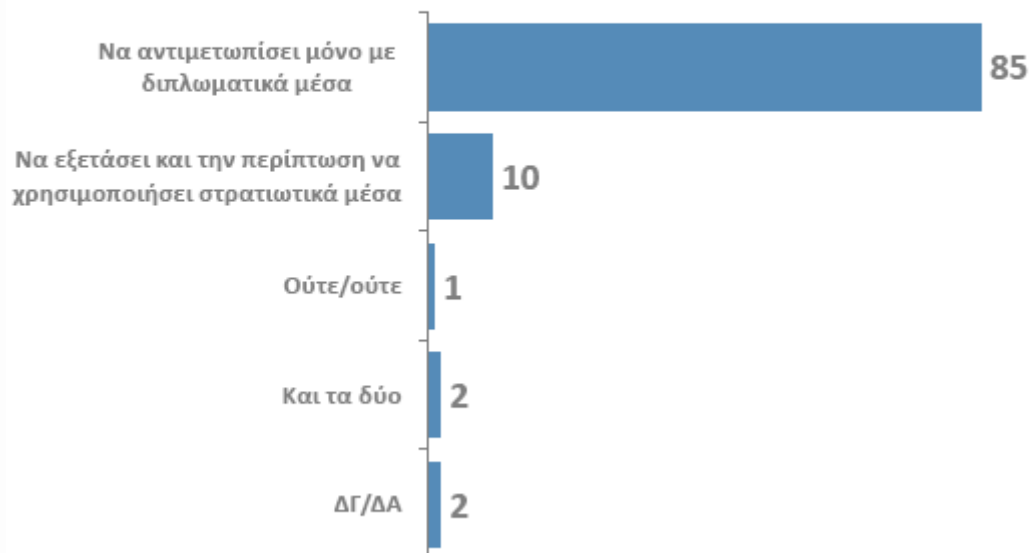
public issue

Π0810 / Διάγραμμα 39

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

ΓΝΩΜΗ ΓΙΑ ΤΗ ΧΡΗΣΗ ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΗΣ ΒΙΑΣ

Τα προβλήματα που έχει με τα Σκόπια, η Ελλάδα πρέπει να τα αντιμετωπίσει μόνο με διπλωματικά μέσα, ή πρέπει να εξετάσει και την περίπτωση να χρησιμοποιήσει στρατιωτικά μέσα;



public issue

Π0810 / Διάγραμμα 40

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ξενόγλωσση

- Bonafede, D.(1996): The president, congress, and the media in global affairs, σσ. 95-119.
- Chomsky, Noam & Edward Herman (1988). *Manufacturing Consent*. New York: Pantheon.
- Entman Robert, “Declaration of Independence. The Growth of Media Power after the Cold War”, σε Brigitte L. Nacos, Robert Y. Shapiro and Pierangelo Isernia, 2000, σσ19-23.
- Evans Harold, Is the Press too Powerful?, Columbia Journalism Review, Jan.-Febr. 1972, σσ. 9-16.
- Gandy Oscar H., Beyond Agenda Setting: Information Subsidies and Public Policy, Ablex Publishing, Norwood, 1982.
- Gans Herbert, Deciding What’s News, Pantheon Books, New York, 1979.
- Gilboa Eytan, (2002a) “Global Communication and Foreign Policy”, Journal of Communication, December 2002, σσ731-748.
- Gilboa, Eytan (2002β). “*The Global News Networks and US Policymaking in Defence and Foreign Affairs*”. Harvard University: The Joan Shorenstein Center on the Press, Politics and Public Policy, 2002-6.
- Gilboa, Eytan (2003). “Television News and US Foreign Policy: Constraints of Real – TimeCoverage”. *Harvard Journal of Press/Politics*, 8,σσ 97-113.
- Gilboa, Eytan (2005). “Global Television News and Foreign Policy: Debating the CNN Effect”.*International Studies Perspectives*, 6,σσ 325-341.
- Gowing, N. (2000). Media coverage: Help or hindrance in conflict prevention?, σσ.203-226.

- Hoge, James (1994). "Media Pervasiveness". *Foreign Affairs*, 73,σσ 136-144.
- Ioakimidis P., «The Model of Foreign Policy-Making in Greece: Personalities versus Institutions», σε Stavrides S.-Couloumbis Th.-Veremis Th.-Waites N. (ed.), *The Foreign Policies of the European Union's Mediterranean States and Applicant Countries in the 1990s*, London, Macmillan Press, 1999, σσ 140-170.
- Jakobsen, Viggo Peter (1996). National Interest, Humanitarianism or CNN: What Triggers UN Peace Enforcement After the Cold War?. *Journal of Peace Research*, 33,σσ 205-215.
- Kofos Evangelos, «Greek Foreign Policy considerations Over FYROM Independence and Recognition» στο James Pettifer, «The New Macedonian Question», Macmillan, London, 1999, σσ244-246.
- Larson, J.F., "The media and foreign policy", *Journal of Communication*, 42, σελ. 159-161, 1992.
- Lippman Walter, «Η Κοινή Γνώμη», Εκδόσεις Κάλβος 1988, σσ179-225.
- Mandelbaum M., "The Reluctance to intervene", *Foreign Policy*, 95, 1994, σσ3-18.
- McNair Brian, «Εισαγωγή στην πολιτική επικοινωνία», Εκδόσεις Κατάρτι, Αθήνα, 2003, σελ. 270.
- Merrill John, Bryan C. Carter and Marvin Alisny, *The Foreign Press: A Survey of the World's Journalism*, Baton Rouge, Louisiana State University Press, 1970.
- O'Heffernan Patrick, "Mass Media Roles in Foreign Policy" σε Doris A. Graber, "Media Power in Politics", Washington: Congressional Quarterly Press, 1994, σσ325-336.
- Piers Robinson, (1999). "The CNN effect: can the news media drive foreign policy?". *Review of International Studies*, 25,σσ301-309.
- Piers Robinson, "Operation Restore Hope and Illusion of a News Media Driven Intervention", *Political Studies*, 49, 2001, σσ941-956.
- Ricchiardi, S. (1996). "Over the Line". *American Journalism Review*, 18,σσ 24-30.

- Richard Senter Jr., Larry T. Reynolds and David Gruenenfelder, *The Presidency and the Print Media: Who Controls the News?*, Sociological Quarterly, Spring 1986, σσ. 91-105.
- Seaver Brenda M., "The Public Dimension of Foreign Policy", *The Harvard International Journal of Press/Politics*, Vol.3, No 1, 1998, σσ65-91.
- Sigal Leon V., *Reporters and Officials: The Organization and Politics of Newsmaking*, D.C. Heath, Lexington, 1973.
- Skidmore David and Valerie Hudson, *The Limits of State Autonomy*, Boulder, CO, Westview, 1993.
- Tsagarousianou R., (1999), "Nationalism, Ethnic Antagonism and Mass Communications in Greece" σε Allen T., Seaton J., "The Media of Conflict: War Reporting and Representations of Ethnic Violence", London and New York: Zed Books, σσ175-191.

Ελληνική

- Βαληνάκης Γ., Σ. Ντάλης, «Το Ζήτημα των Σκοπίων», Αθήνα, Εκδόσεις Σιδέρης/ΕΛΙΑΜΕΠ, 1994, σσ38-39.
- Βαρβαρούσης Πάρις, «Διεθνείς Σχέσεις και Εξωτερική πολιτική», Εκδόσεις Παπαζήσης, 2004.
- Βενιζέλος Ευάγγελος, «Μέσα Ενημέρωσης, Δημοκρατία και Εξωτερική Πολιτική», Αθήνα: "Νέα Σύνορα" - Α. Α. Λιβάνη, 1996, σσ. 175-98.
- Δεμερτζής Νίκος, Πολιτική Επικοινωνία-Διακινδύνευση, Δημοσιότητα, Διαδίκτυο, Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα, 2002, σελ. 259.
- Δεμερτζής Νίκος, (1996), «Ο Λόγος του Εθνικισμού: αμφίσημο σημασιολογικό πεδίο και σύγχρονες τάσεις», Εκδόσεις Σάκκουλα.
- Ήφαιστος Παναγιώτης, «Θεωρία Διεθνούς και Ευρωπαϊκής Ολοκλήρωσης», Αθήνα, Εκδόσεις Ποιότητα, 1999, σσ185-192, 208-216.

- Θεοδωρόπουλος Βύρων, *Ανασκόπηση - Η Εξωτερική Πολιτική της Νεότερης Ελλάδος*, Αθήνα, Εκδόσεις ΕΛΙΑΜΕΠ - Ι. Σιδέρης, 1996, σ. 20.
- Θεοδωρόπουλος Βύρων,(2001), «Παράμετροι Εξωτερικής Πολιτικής», Εκδόσεις Σιδέρης, σσ19-74.
- Ιωακειμίδης Παναγιώτης, «Το Μοντέλο Σχεδιασμού Εξωτερικής Πολιτικής στην Ελλάδα: Πρόσωπα έναντι Θεσμών» σε Π. Τσάκωνα «Σύγχρονη Ελληνική Εξωτερική Πολιτική Μία Συνολική Προσέγγιση», Αθήνα, Εκδόσεις Σιδέρης, Τόμος Α, 2003, σσ 91, 93-98, 112-113, 121, 122.
- Κιτσάκης Αθανάσιος, «Η Σύγχρονη κοινωνία. Φαινόμενα και προβλήματα του καιρού μας», Εκδόσεις Γρηγόρης, 1990,σσ220-222.
- Κολοζώφ Ορ., (2000), «Η Στρεβλή Ενημέρωση στα Διεθνή Θέματα», σε Άννα Παναγιωταρέα, «Εξωτερική Πολιτική Και Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης», Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Παρατηρητής, σσ94-104.
- Κοντολής Χαράλαμπος, «Οι Διμερείς Σχέσεις Αθήνας-Σκοπίων και η πορεία της ΠΓΔΜ στους Διεθνείς Οργανισμούς», στο Βλ. Βλασίδης και Ευάγ. Κωφός, (επιμ.) *Αθήνα-Σκόπια. Η Επτάχρονη Συμβίωση (1995-2002)*, Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα 2003.
- Κουλουμπής Θεόδωρος, *Η Ελλάδα του 2000: Μια ανάλυση των ενδοκρατικών παραγόντων που επηρεάζουν την ελληνική εξωτερική πολιτική*, σε Ηλ. Κατσούλη, 1. Γιαμίση και Π. Καζάκου, (επιμ.), *Η Ελλάδα προς το 2000, Πολιτική, Κοινωνία, Οικονομία και Εξωτερικές Σχέσεις*, Αθήνα, Εκδόσεις Παπαζήση , 1998, σσ. 441-453.
- Κώνστας Δ., «Ελληνική και Ευρωπαϊκή Πολιτική 1991-1999: Αναλύσεις και Μαρτυρίες», Αθήνα, Εκδόσεις Παπαζήση, 1999, σσ58-62, 76, 81-83.
- Μαυρογένης Γιώργος, «Πολιτική Επικοινωνία και ΜΜΕ, στην Εποχή της Παγκοσμιοποίησης», Αθήνα, Εκδόσεις Σταμούλη, 2008.
- Μητρόπουλος Δημήτρης, «Εξωτερική Πολιτική και Ελληνικά Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης: Υποταγή, Χειραφέτηση και Απάθεια» σε Π. Τσάκωνα «Σύγχρονη Ελληνική Εξωτερική Πολιτική Μία Συνολική

- Προσέγγιση», Αθήνα, Εκδόσεις Σιδέρης, Τόμος Α, 2003, σσ 282, 283-285, 288-289, 290-291, 292-295.
- Μητσοτάκης Κωνσταντίνος, πρόλογος σε Τ. Σκυλακάκης, «Στο Όνομα της Μακεδονίας», Αθήνα, Ευροεκδοτική, 1995, σ.2.
 - Παναγιωταρέα Άννα, 2000, «Εξωτερική Πολιτική Και Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης», Θεσσαλονίκη: Παρατηρητής, σ11.
 - Παναγιωτοπούλου Ρόη, (1996), «Κατασκευή εθνοκεντρικών στερεοτύπων από τον τύπο στο παράδειγμα του Μακεδονικού Ζητήματος», στο Επιθεώρηση Κοινωνικών Ερευνών, 89-90, Αθήνα, σ283.
 - Παπακωνσταντίνου Μ., «Το Ημερολόγιο Ενός Πολιτικού», Αθήνα, Εκδόσεις Εστία, 1994.
 - Παυλόπουλος Προκόπης,(2000), «Η ιδιομορφία της Εξωτερικής Πολιτικής», σε Άννα Παναγιωταρέα, «Εξωτερική Πολιτική Και Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης», Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Παρατηρητής, σσ114-122.
 - Πετρίδης Παύλος, «Ο Πολιτικός Θεοδωράκης», Αθήνα, Εκδόσεις Προσκήνιο, 1997, σ.391.
 - Ρέππας Δημήτρης, «Πρόσωπο με πρόσωπο με τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης»,Αθήνα. Εκδόσεις Καστανιώτη, 1999, κεφάλαιο «Εξωτερική Πολιτική και ΜΜΕ».
 - Σημίτης Κωνσταντίνος, «Για μια Κοινωνία Ισχυρή, Για μια Ισχυρή Ελλάδα», Αθήνα, Εκδόσεις Πλέθρον, 1995, σ.157.
 - Σκυλακάκης Θεόδωρος, «Στο Όνομα της Μακεδονίας», Ελληνική Ευρωεκδοτική, Αθήνα, 1995.
 - Τζιαμπίρης Αριστοτέλης, «Greece, European Political Cooperation and the Macedonian Question», Ashgate Press, Aldershot, 2000, σ.86
 - Τζιαμπίρης Αριστοτέλης, «Ελληνική Εξωτερική Πολιτική και Μακεδονικό Ζήτημα, 1991-2002: Από τη σύγκρουση στη συνεργασία» σε Π. Τσάκωνα «Σύγχρονη Ελληνική Εξωτερική Πολιτική Μία Συνολική Προσέγγιση», Αθήνα, Εκδόσεις Σιδέρης, Τόμος Β, 2003, σσ 471-472.
 - Τσάκωνας Παναγιώτης, «Σύγχρονη ελληνική εξωτερική πολιτική», Εκδόσεις Σιδέρης, 2003.

- Φραγκονικόπουλος Χ., Α. Ηρακλείδης, Γ. Κωστάκος, «Διεθνείς Διενέξεις, Αντιμετώπιση και Επίλυση: Στοιχεία Θεωρίας και Πράξης», Αθήνα, Εκδόσεις Σιδέρης, 1994, σσ27-35.

Εφημερίδες

- «Έθνος», Τ. Κασιμάρδος, 8/3/2008
- «Ελεύθερος Τύπος», Γιάννης Δερμεντζόγλου, «Παιχνίδια με το κύρος της χώρας», 22/02/2008
- «Ελεύθερος Τύπος», Σεραφείμ Κοτρώτσος, «Δεν τελειώσαμε, αρχίζουμε...», 4/04/2008
- «Ελευθεροτυπία», Άρης Χατζηγεωργίου, «Η Μακεδονική Σαλάτα της Ονοματολογίας», 23/02/2008
- «Ελευθεροτυπία», Παρέμβαση, 4/04/2008
- «Η Καθημερινή», Αντώνης Καρκαγιάννης, 22/02/2008
- «Η Καθημερινή», Αντώνης Καρκαγιάννης, 4/04/2008
- «Τα Νέα», Παύλος Τσίμας, «Θρίαμβος ?» 4/04/2008
- «Το Βήμα», 21/2/2008, Η πρόταση Νίμιτς για το Επίσημο Διεθνές Όνομα
- «Το Βήμα», «Το παραμύθι με το όνομα», Αγγ. Αθανασόπουλος, 4/11/2007
- «Το Βήμα», 13/04/2003, Ρομίνα Ξυδά, «Η σκηνοθεσία του πολέμου. Οι μονταρισμένες αλήθειες των δύο πλευρών, η λογοκρισία και οι τηλεοπτικές ιστορίες»

Περιοδικά

- Οικονομικός Ταχυδρόμος, 8-4-1999, Σομερσετ Μομ, «Η κόψη του ξυραφιού», σ.51
- *Εθνικός Κήρυκας*, Νέα Υόρκη, 24/25-6-95, σ. 5
- Κέντρο Διεθνούς Πολιτικής Θεσσαλονίκης, Ανασκόπηση Βαλκανίων, τεύχος 9, Μάρτιος-Απρίλιος 2008, σ 5

Ιστοσελίδες

- <http://www.tanea.gr>
- <http://www.enet.gr>
- <http://www.tovima.gr>
- <http://www.e-tipos.com>
- <http://www.kathimerini.gr>
- <http://www.publicissue.gr>
- <http://www.scholar.google.gr>

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΡΠΑ